

Pensioenfonds Vervoer

MVB halfjaarverslag
juli - december 2025

Pensioenfonds
Vervoer

Kerncijfers MVB halfjaarverslag

Pensioenfonds Vervoer

Klimaatdoelstellingen

Lange termijn doelstelling

Pensioenfonds Vervoer wil in 2050 een netto emissieneutrale (net zero) belegger zijn.

Middellange

termijn doelstellingen 2030

Pensioenfonds Vervoer kiest voor een CO₂-reductie aanpak van de portefeuille ten opzichte van een vast referentiepunt, namelijk de CO₂-uitstoot van de benchmark per ultimo 2020. Dat is het moment dat Pensioenfonds Vervoer gestart is met het klimaatbeleid. De eerste stap is een initiële CO₂-reductie van de liquide portefeuille van 30% ten opzichte van de benchmark per ultimo 2020. Dat ligt in lijn met de klimaatbenchmarks die de Europese Unie heeft geformuleerd. We streven ernaar om jaarlijks de CO₂-uitstoot van de portefeuille te reduceren, zodanig dat na 10 jaar (in 2030) een reductie van 50% is gerealiseerd, in lijn met de doelstelling van de EU.

Kortetermijn doelstellingen

De kortetermijn doelstellingen worden jaarlijks opgenomen in het MVB-halfjaarverslag.

Op basis van het reductiepad dienen de gefinancierde emissies voor de portefeuille ultimo 2025 onder de 57,4 tCO₂/miljoen euro belegd vermogen uit te komen. Voor peildatum 31-12-2025 zijn de gefinancierde emissies van de portefeuille vastgesteld op 33,4 tCO₂/miljoen euro belegd vermogen. Daarmee is de portefeuille ruim in lijn met het beoogde reductiepad.

Thema's

Pensioenfonds Vervoer richt zich op 3 specifieke thema's:
Werknemersrechten,
Klimaatverandering en Milieu
(biodiversiteit, water en afval).

453

vergaderingen
gestemd

Stemcijfers (H2 2025)

3.864	Agendapunten
453	Aandeelhoudersvergaderingen
27%	Van de vergaderingen tegen management gestemd

153

DIALOGEN MET 105
ONDERNEMINGEN

Normatieve engagement

Arbeidsnormen	53
Mensenrechten	50
Milieu	40
Corruptie	10

1.244

UITGEVENDE
INSTELLINGEN EN 45
LANDEN WAARIN WIJ
NIET INVESTEREN

Een aantal ondernemingen valt onder meerdere uitsluitingsgronden.

Uitsluiten

449	Staatsbedrijven
397	Steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctisch olie- en gas
136	Klimaatbeleid
125	Controversiële wapens
89	Normschenders en Goed Bestuur (SFDR)
48	Tabak
45	Landen

77
DIALOGEN

Thematische engagement

Kleding en circulariteit	10
Access to Healthcare	10
Reductie CO ₂ uitstoot PLUS	8
Klimaattransitie Chemie	7
Preventie Mensenrechtenrisico's	7
Ontbossing	7
Goede Voeding	6
Nature Action	6
Klimaattransitie Luchtvaart	6
Just Transition	5
Water impact en afhankelijkheid	5

Nieuw opgestarte thema's

- Ontbossing
- Klimaattransitie Chemie
- Preventie Mensenrechtenrisico's

Verantwoord Beleggen door Pensioenfondsen

Vervoer in vogelvlucht

Onze overtuigingen en uitgangspunten

We zijn een lange termijn belegger. Ons doel is een goed pensioen voor nu en voor later voor onze deelnemers. Daarbij vinden we het belangrijk om rekening te houden met maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB).

Ambitiethema's

Onze belangrijkste thema's zijn werknemersrechten, klimaatverandering en milieu (biodiversiteit en water). Uit onderzoek blijkt dat deelnemers deze thema's belangrijk vinden.

De manier waarop wij MVB uitvoeren:

Screenen van bedrijven: We kijken of bedrijven zich houden aan de regels.

Uitsluiten: We letten goed op in welke bedrijven en landen we niet willen beleggen.

Engagement: Dit betekent dat we in gesprek gaan met bedrijven over zaken die anders moeten.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen: We laten onze stem horen op vergaderingen.

ESG integratie: We nemen duurzaamheidsinformatie mee in de beleggingsbeslissingen.

Impact beleggen: We kiezen beleggingen die naast een goed financieel rendement een positieve bijdrage kunnen leveren aan mens en milieu.

Wat we doen op het thema Klimaatverandering:

- We willen in 2050 een netto emissie-neutrale (net zero) belegger zijn. We willen dat in 2030 de CO₂-uitstoot van de liquide beleggingen de helft is ten opzichte van ultimo 2020.
- We hebben ondersteunend aan onze lange termijn doelstelling een CO₂-reductiedoelstelling voor de totale portefeuille.
- We sluiten bedrijven uit met gebrekkig beleid rondom klimaatverandering.
- We beleggen in onze bedrijfs-obligatieportefeuille voor minimaal 25% in green bonds.
- We hebben engagement met bedrijven over hun CO₂-uitstoot en klimaatadaptatie.
- We steunen aandeelhoudersvoorstellen die tot doel hebben om een positieve impact te hebben op klimaat.
- We doen beleggingen waarmee nieuwe duurzame energie opgewekt wordt.

Wat we doen op het thema werknemersrechten:

- We beleggen extra in bedrijven die goed omgaan met werknemersrechten.
- We screenen of er bedrijven zijn die niet goed omgaan met werknemersrechten. We gaan met hen hierover in gesprek.
- Helaas zijn niet alle engagements succesvol. Als bedrijven ook na engagement werknemersrechten schenden, dan sluiten we deze uit van onze portefeuille.
- We beleggen niet in obligaties van landen die te weinig doen om werknemersrechten te beschermen.

Wat we doen op het thema Milieu:

- We beleggen extra in bedrijven die goed omgaan met natuur en milieu.
- We spreken bedrijven aan op activiteiten die schadelijk zijn voor het milieu, zoals ontbossing.
- We motiveren bedrijven om minder afval te produceren en meer te doen aan circulariteit.
- We steunen aandeelhoudersvoorstellen die tot doel hebben om een positieve impact te hebben op het milieu.
- We werken samen met ontwikkelingsbanken die investeringen doen die bijdragen aan een beter milieu (naast een mooi financieel rendement).

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	05
2.	Screening	10
3.	Uitsluitingsbeleid	11
4.	Engagement	14
5.	Corporate Governance	100
6.	ESG-integratie	105
7.	Impactbeleggen	107
8.	Rapporteren	109
9.	Bijlagen	110

1. Inleiding

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk om beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier in te richten. Het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) steunt op zes instrumenten. Ieder half jaar brengt Pensioenfonds Vervoer verslag uit van de ontwikkelingen rondom de beleidspijlers en de stappen die zijn gezet in de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggingsbeleid. In deze rapportage leggen we verantwoording af over de inzet van de verschillende MVB-instrumenten.

Wat houdt verantwoord beleggen in?

Pensioenfonds Vervoer is een lange termijn belegger en heeft als doelstelling een goed pensioen voor nu en voor later voor zijn deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden. Daarbij vindt het pensioenfonds het belangrijk rekening te houden met MVB. Pensioenfonds Vervoer stimuleert bedrijven waarin het belegt maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Op deze wijze geeft Pensioenfonds Vervoer invulling aan langetermijnwaardecreatie.

Wat zijn de uitgangspunten?

Voor het MVB-beleid heeft Pensioenfonds Vervoer overtuigingen en thema's geformuleerd. Daarnaast maakt het pensioenfonds gebruik van de volgende internationale kaders:

- UN Global Compact¹;
- Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant voor Pensioenfondsen (IMVB Convenant)²;
- OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen³;
- UN Guiding Principles on Business and Human Rights⁴;
- Principles for Responsible Investing (PRI)⁵;
- Sustainable Development Goals (SDGs)⁶.

Welke thema's kiest Pensioenfonds Vervoer?

Naast de bovenstaande uitgangspunten hanteert Pensioenfonds Vervoer de volgende thema's:

- Werknemersrechten;
- CO₂/klimaatverandering;
- Milieu (biodiversiteit, water, afval).

Welke instrumenten gebruikt Pensioenfonds Vervoer?

Bij het in praktijk brengen van MVB-beleid maakt Pensioenfonds Vervoer gebruik van verschillende instrumenten. Deze instrumenten worden achtereenvolgens besproken in aparte hoofdstukken in dit verslag. Dit zijn de zes instrumenten:

1. Screening en due diligence van ondernemingen op internationale normen, zoals UN Global Compact;
2. Uitsluiting;
3. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
4. Corporate governance;
5. ESG-integratie in beleggingsprocessen;
6. Impactbeleggen.

¹ <https://www.unglobalcompact.org>

² <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/pensioenfondsen/convenant>

³ <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/48004323.pdf>

⁴ https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁵ <https://www.unpri.org>

⁶ <https://sdgs.un.org/goals>

Wat is de reikwijdte van het verantwoord beleggen beleid?

Daar waar mogelijk past Pensioenfonds Vervoer het MVB-beleid toe op de beleggingen. Dit geldt met name voor de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties. Het MVB-beleid van het pensioenfonds is van toepassing op

de beleggingen in discretionaire mandaten. Wanneer het pensioenfonds gebruik maakt van beleggingsfondsen van externe vermogensbeheerders, is het niet altijd mogelijk om het eigen MVB-beleid van Pensioenfonds Vervoer toe te passen. Pensioenfonds Vervoer zet zich in om deze gevallen zoveel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld door fondsen om te zetten naar mandaten waar mogelijk.

OVERZICHT ESG-INSTRUMENTEN EN TOEPASSING IN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

	Staatsobligaties	Aandelen	Bedrijfsobligaties	Hypotheken	Vastgoed	Illiquide overig
Screening		x	x			
Uitsluitingen	x	x	x			
Normatief engagement		x	x			
Thematisch engagement		x	x			
Stemmen		x				
ESG-integratie		x	x	x	x	
ESG-bonds	x		x			
Impactbeleggingen						x

Hoe legt Pensioenfonds Vervoer verantwoording af?

Pensioenfonds Vervoer publiceert ieder half jaar een MVB-rapportage. De rapportage is toegankelijk via de website van Pensioenfonds Vervoer. Daarnaast staan op deze website de volgende documenten:

- Verantwoord beleggen beleid;
- Stembeleid;
- [Vote Disclosure System](#) ten aanzien van steminstructies.
U kunt hier zien hoe per aandeelhoudersvergadering is gestemd.

MVB doelstellingen

Pensioenfonds Vervoer formuleert korte, middellange en lange termijn doelstellingen op MVB. Daarbij wordt expliciet de relatie gelegd met de acties uit het klimaatrisicobeleid dat onderdeel is van het MVB-beleid.

Doelstellingen 2025

Voor 2025 had Pensioenfonds Vervoer ambities gesteld voor het aanscherpen van bestaand beleid, ambities voor aanvullend beleid en onderzoek naar kansen. Jaarlijks rapporteren wij over de voortgang op deze doelstellingen, zie de tabel hieronder.

TABEL 1.1 RESULTAAT KORTE TERMIJN DOELSTELLINGEN MVB BELEID 2025

Instellen van een werkgroep over biodiversiteit en naar aanleiding daarvan onderzoeksvragen of vervolgstappen uitwerken (tijdslijn: in 2025)	In 2025 is de werkgroep biodiversiteit bestaande uit bestuursleden, vertegenwoordigers van het bestuursbureau en de integraal vermogensbeheerder 4x bij elkaar geweest. Na deze bijeenkomsten heeft het bestuur een aantal korte termijn doelstellingen geformuleerd voor 2026 (zie hierna).
Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het toepassen van een positieve selectie van olie- en gasbedrijven in de liquide beleggingsportefeuilles (tijdslijn: in 2025)	Pensioenfonds Vervoer heeft onderzocht hoe de verhouding ligt tussen hernieuwbare energie en conventionele fossiele brandstoffen ligt in de beleggingsportefeuille. Het percentage conventionele fossiele brandstoffen is lager dan in de benchmark. Het percentage duurzame energie is aanzienlijk hoger dan in de benchmark.
Vaststellen van een databeleid voor MVB (tijdslijn: in 2025)	Pensioenfonds Vervoer heeft beter inzicht gekregen in het gebruik van ESG-data leveranciers door de integraal vermogensbeheerder. Dit zal worden meegenomen bij het vaststellen van een ESG modelrisicobeleid (waarin data een belangrijk onderdeel is).
Onderzoeken welke allocatie naar impactbeleggingen passend is (mede gegeven het nieuwe pensioenstelsel), inclusief het opstellen van een raamwerk voor impactbeleggen (tijdslijn: in 2025)	Er is meer tijd nodig om te bepalen welke allocatie naar impactbeleggen passend is onder WTP. De criteria voor passende impactbeleggingen zijn onderzocht en worden in 2026 vastgesteld.
Transparantie vergroten over MVB ontwikkelingen en de inzet van MVB instrumenten door Pensioenfonds Vervoer, met nadruk op de door het pensioenfonds geformuleerde thema's (tijdslijn: doorlopend in MVB halfjaarverslag).	in het MVB halfjaarverslag staan nu uitgebreider de ontwikkelingen en resultaten van het normatieve en thematische engagement programma.

Continueren van het aanscherpen en implementeren van ESG-integratie bij portefeuillemanagers conform het MVB-beleid van Pensioenfonds Vervoer (tijdslijn: doorlopend).

In 2025 zijn de vermogensbeheerders van de liquide portefeuilles bevraagd hoe zij biodiversiteit meenemen in hun beleggingsstrategie.

Continueren met het implementeren van de CO₂ reductiedoelstellingen bij de relevante liquide beleggingsportefeuilles (tijdslijn: doorlopend).

Bij verschillende vermogensbeheerders zijn de CO₂ reductiedoelstellingen verankerd in de mandaatrichtlijnen.

Onderzoeken welke kwantitatieve / forward-looking datapunten er zijn op de voor ons relevante thema's en indien beschikbaar hierop beleid formuleren. (tijdslijn: doorlopend)

Dit is een doorlopend proces.

Doelstelling 2026

Korte termijn doelstellingen voor 2026

Jaarlijks worden acties vastgesteld die uitgevoerd worden in het kader van het MVB-beleid.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de werkgroep biodiversiteit heeft Pensioenfonds Vervoer de volgende acties en onderzoeksvragen geformuleerd voor 2026:

Screening

- Welke oorzaken van biodiversiteitsverlies zijn nu nog niet (voldoende) onderdeel van de screening? Mogelijke oorzaken zijn bijvoorbeeld pesticiden, rundvlees, mijnbouw, palmolie en ontbossing.
- Inzicht krijgen in de financiële risico's van biodiversiteitsverlies. Dus de afhankelijkheid van biodiversiteit in de portefeuille inzichtelijk maken.

Engagement en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

- Bedrijven met grootste negatieve impact op biodiversiteit hierop aanspreken.
- Bedrijven zonder adequaat beleid op gebied van biodiversiteit hierop aanspreken.
- Externe vermogensbeheerders spreken over biodiversiteit en de meest schadelijke bedrijven in hun portefeuille bespreken.
- Is ons stembeleid rondom biodiversiteit volledig c.q. toereikend?

Uitsluiten

- Onderzoek: zijn er bedrijven met een grote negatieve invloed op biodiversiteit die niet kunnen (bedrijfsmodel) of willen veranderen? Hoe gaan we daarmee om?

- Aanpassing Robeco multi-factor ESG index (toevoeging Biodiversity traffic light en tilten van de portefeuille als gevolg van falend of juist succesvol engagement).
- Onderzoeken of het zinvol is om de MSCI PAB benchmark aan te passen, zodat biodiversiteit nog nadrukkelijker meegewogen wordt.
- Biodiversiteitsdoelstellingen bij bestaande managers (aandelen, vastrentende waarden en vastgoed) onderzoeken.

Doelinvesteringen

- Onderzoeken of er geschikte illiquide impactbeleggingen zijn die een bijdrage kunnen leveren aan biodiversiteit(sherstel).

Overige MVB doelstellingen in 2026

- Roadmap voor impact beleggen actualiseren. Wat zijn mogelijke vervolgstappen, inclusief een link met beleggingsovertuigingen?
- ESG modelrisico beleid (data)
- Update van de ESG risicobeheercyclus
- Landenbeleid, welke benchmarks zijn beschikbaar en zijn in overeenstemming met de waarden van Pensioenfonds Vervoer? Is er aanpassing van de methodiek gewenst?
- Controversiële wapens, herijking beleid
- Trends in energietransitie en welke effecten hebben deze?
- Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om scope 3 emissies te kunnen rapporteren over de liquide beleggingsportefeuilles

Middellange termijn doelstellingen 2030

Pensioenfonds Vervoer kiest voor een CO₂-reductie aanpak van de portefeuille ten opzichte van een vast referentiepunt, namelijk de CO₂ van de benchmark per ultimo 2020. Dat is ook het moment dat Pensioenfonds Vervoer gestart is met het klimaatbeleid. De eerste stap was een CO₂-reductie van de liquide portefeuille van 30% ten opzichte van de benchmark per ultimo 2020. Dat ligt in lijn met de klimaatbenchmarks die de Europese Unie heeft geformuleerd. We streven ernaar om jaarlijks de CO₂-uitstoot van de portefeuille te reduceren, zodanig dat na 10 jaar (in 2030) een reductie van 50% is gerealiseerd, in lijn met de doelstelling van de EU.

Lange termijn doelstellingen

Pensioenfonds Vervoer wil in 2050 een netto emissieneutrale (net zero) belegger zijn.

Recente ontwikkelingen

Aanscherping Tabak

Pensioenfonds Vervoer publiceert elk half jaar de uitsluitingslijst op zijn website. In 2025 heeft Pensioenfonds Vervoer het uitsluitingscriterium voor tabak verder aangescherpt. Bedrijven die tabak telen of tabaksproducten maken worden volledig uitgesloten. Ook worden bedrijven die meer dan 20% omzet halen uit de verkoop van tabak uitgesloten van beleggingen, net als bedrijven die speciale apparatuur of diensten verlenen aan tabaksbedrijven. Ook e-sigaretten zijn onderdeel van dit beleid.

Externe beoordeling PRI

Pensioenfonds Vervoer is ondertekenaar van de Principles for Responsible Investment (PRI). Ondertekenaars van de PRI worden tweejaarlijks getoetst op de kwaliteit, reikwijdte en toepassing van deze principes. In 2025 heeft opnieuw een toetsing voor Pensioenfonds Vervoer plaatsgevonden. Pensioenfonds Vervoer is op de 6 getoetste deelgebieden beoordeeld met vier van de vijf sterren. Daarmee presteert Pensioenfonds Vervoer ruim boven de PRI-mediaan.

CO₂ uitstoot en scope 3 emissies

Tot nu toe richtte onze CO₂-reductie-aanpak zich vooral op de directe uitstoot (scope 1 en 2). Echter, een groot deel van de CO₂-emissies vindt plaats in de hele keten rondom een bedrijf van toeleveranciers tot het gebruik van producten door klanten. Dit noemen we scope 3-emissies of ketenemissies. Door deze uitstoot niet mee te nemen, missen we belangrijke informatie over de totale klimaat impact van beleggingen en de risico's die daarbij horen. Daarom gaat Pensioenfonds Vervoer in 2026 onderzoeken hoe scope 3 emissies kunnen worden gemonitord, zodat er een vollediger beeld ontstaat van de CO₂-blootstelling van portefeuilles.

Mondiale ontwikkelingen

Na een behoorlijk onstuimig eerste halfjaar, was er ook in de tweede helft van het jaar sprake van een aanhoudende stroom van maatregelen en berichten uit de Verenigde Staten die onrust veroorzaakten op de internationale markten. Europa was vooral op zoek naar het juiste antwoord op de koerswijziging van de VS. Zo beïnvloedde de toenemende druk uit de VS de herziening van belangrijke richtlijnen op gebied van duurzaamheid en verslaglegging. Afzwakking van duurzaamheidsbeleid remt duurzaam ondernemerschap en beperkt ondernemingen in hun mogelijkheden om adequaat op duurzaamheidsuitdagingen zoals klimaatverandering en verlies van biodiversiteit te anticiperen. Voor duurzame beleggers is het daarom van belang dat Europa koers houdt wat betreft de duurzame ambities.

Aanhoudende tegenwind voor ESG in de VS

In de tweede helft van 2025 kwam de Amerikaanse beurswaakhond SEC met een rigoureuze beslissing om zich, in ieder geval voor komend stemseizoen, afzijdig te houden van de 'no-action' procedure. Deze procedure is een cruciaal

onderdeel van het proces om een aandeelhoudersresolutie in te dienen. Normaal gesproken toetst de SEC op objectieve wijze of aandeelhoudersvoorstellen volgens de juridische kaders rechtmatig zijn ingediend. Daarmee voorkomt de SEC dat bedrijven resoluties onterecht kunnen uitsluiten. Het wegvallen van deze objectieve toets geeft bedrijven nu de directe vrijheid om zelf te bepalen of zij aandeelhoudersvoorstellen weren, zonder dat de SEC hen daarop kan corrigeren. In eerste instantie lijkt dit ongunstig voor actieve aandeelhouders die via resoluties druk willen uitoefenen op bedrijven met zwakke ESG-prestaties. Maar het negeren van aandeelhoudersresoluties kan ook een extra juridisch – of reputatie risico zijn en de relatie met aandeelhouders op scherp zetten. Als blijkt dat veel ondernemingen de relatie met hun aandeelhouders niet op de spits willen drijven, valt het effect van dit SEC besluit wellicht mee. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en zijn benieuwd hoe dit zich zal uitwerken in het komende stemseizoen.

Ook vaardigde de Amerikaanse overheid in december 2025 een decreet uit dat toezichthouders oproept de regels voor 'proxy voting' adviseurs te herzien. De mogelijke gevolgen hiervan zijn nog niet bekend omdat de regels nog worden uitgewerkt. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet. Verder wordt in 2026 de indieningsdrempel verhoogd. Vooral kleinere beleggers kunnen minder snel voorstellen indienen of her-indienen. Kortom, dit betekent meer tegenwind voor ESG-beleggers.

Ook in de EU staat ESG-regelgeving onder druk

De recent voorgestelde wijzigingen binnen de EU zetten de eerder ingezette duurzaamheidsregulering onder druk. Hoewel de Corporate Social Responsibility Directive (CSRD) al tot duidelijk betere duurzaamheidsrapportages leidde en zelfs voor ondernemingen van buiten Europa als leidraad moet gaan gelden, kiest de EU nu voor het verlichten van administratieve lasten. Het zogenaamde Omnibus-pakket beperkt de reikwijdte van deze rapportage richtlijn tot een kleiner aantal vooral grotere ondernemingen. En ook de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) wordt sterk ingeperkt en geldt alleen nog voor zeer grote ondernemingen. Met daarnaast ook een beoogde afzwakking en vertraging van de EU-ontbossingsrichtlijn staat het ambitieniveau voor het EU-duurzaamheidsbeleid duidelijk onder druk.

Wendbaar opstellen om uitdagingen aan te gaan

Kortom, er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van verantwoord beleggen en verantwoord ondernemen. In Europa, maar vooral in de VS. Daar staat tegenover dat de risico's rond klimaat, biodiversiteit maar ook mensenrechten en gezondheid niet afnemen, maar eerder aan urgentie winnen. We blijven de ontwikkelingen op de voet volgen en de actief aandeelhouderschapstrategie waar nodig aanpassen om koers te kunnen houden in uitdagende omstandigheden.

2. Screening

Pensioenfonds Vervoer heeft in juni 2021 een due diligence beleid opgesteld in lijn met de vereisten van het IMVB-convenant voor pensioenfonds. Dit beleid is als bijlage toegevoegd aan het MVB-beleid van Pensioenfonds Vervoer dat terug te vinden is op de website. Pensioenfonds Vervoer heeft Achmea IM aangesteld als ESG dienstverlener en heeft Achmea IM de opdracht gegeven om uitvoering te geven aan het MVB-beleid. Uit hoofde daarvan voert Achmea IM onder andere het due diligence beleid uit en geeft zij uitvoering aan de stem- en engagement activiteiten. Periodiek legt Achmea IM verantwoording af aan Pensioenfonds Vervoer.

Door de beleggingsportefeuille (wereldwijde aandelen en bedrijfsobligaties) te screenen identificeert Pensioenfonds Vervoer (potentiële) negatieve impact op de samenleving en het milieu. Dit zijn de belangrijkste (potentiële) ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending.

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtsgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving en/of het milieu. De thematische aandachtsgebieden van Pensioenfonds Vervoer zijn mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Wanneer er een (potentiële) negatieve impact wordt geïdentificeerd, gaat Pensioenfonds Vervoer de dialoog aan met de onderneming. Als na verloop van tijd blijkt dat een onderneming geen progressie maakt in het voorkomen/verhelpen van de negatieve impact, gaat Pensioenfonds Vervoer over tot het uitsluiten van de onderneming. Daarnaast is een aantal ondernemingen al op voorhand uitgesloten in verband met structurele schendingen en het niet openstaan voor dialoog om de schending op te heffen. De resultaten van de due diligence screening en de actie die is ondernomen door Pensioenfonds Vervoer staan vermeld in onderstaande tabel:

TABEL 2.1

Per 31-12-2025	Aantal ondernemingen uitgesloten op normatieve gronden	Nieuwe normatieve dialogen
Mensenrechten	48	13
Arbeidsnormen	14	7
Milieu	26	6
Anti-corruptie	0	2

In het hoofdstuk Uitsluitingen en in de bijlage bij dit MVB-halfjaarverslag is terug te vinden welke ondernemingen zijn uitgesloten en is tevens aangegeven op basis van welke norm en schending dit plaatsvond. In het hoofdstuk Engagement van dit MVB-halfjaarverslag staat de voortgang van het normatieve engagement programma vermeld. Hierin staan ook de namen vermeld van de ondernemingen waarmee de dialoog is gestart, gegroepeerd per thematisch aandachtsgebied.

3. Uitsluitingsbeleid

Er zijn verschillende redenen waarom Pensioenfonds Vervoer ervoor kiest om niet te beleggen in bepaalde ondernemingen. Zo kiezen wij ervoor om niet te beleggen in ondernemingen die ongewenst gedrag vertonen of ondernemingen die bepaalde controversiële producten produceren. Wanneer een onderneming een controversieel product als kernactiviteit voert, is een engagementtraject niet reëel. Het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. In dat geval sluit Pensioenfonds Vervoer op voorhand uit.

Daarnaast worden ondernemingen die op structurele wijze met hun gedrag internationale normen schenden bijvoorbeeld rondom mensenrechten, milieu, arbeidsnormen of corruptie en bij achterblijvende engagementresultaten uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hierbij vormen de principes van het Global Compact en de principes van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen de basis. Het uitsluitingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer richt zich op meerdere criteria, namelijk producenten van controversiële wapens, tabaksproducenten, bedrijven die meer dan 5% van hun omzet halen uit kolen of uit de winning van olie uit teerzanden, winning van schalieolie en -gas of winning van olie en gas in het Arctisch gebied en structurele schenders van het UN Global Compact. Voor de invulling van het klimaatrisico-beleid kiest Pensioenfonds Vervoer er voor om niet te beleggen in ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaatbeleid. Daarnaast sluit Pensioenfonds Vervoer landen uit die niet voldoen aan de criteria van het pensioenfonds.

3.1. Uitsluitingsgronden

In onderstaand overzicht zijn de uitsluitingsgronden die relevant zijn voor Pensioenfonds Vervoer uiteengezet. In de bijlagen kunt u de uitgesloten bedrijven per H2 2025 vinden.

Uitsluitingscriterium	Definitie	Data	Update	Bijlagen
Controversiële wapens	Nucleaire wapens	ISS ESG	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
	Biologische wapens			
	Chemische wapens			
	Antipersoonsmijnen			
	Clustermunitie			
	Witte fosfor			
	Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt Pensioenfonds Vervoer aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Jaarlijks stuurt de AFM een nieuwe definitieve indicatieve uitsluitingslijst (risicoradar) rond.			
Tabak	Bedrijven die tabak telen of tabaksproducten maken worden volledig uitgesloten. Ook worden bedrijven die meer dan 20% omzet halen uit de verkoop van tabak uitgesloten van beleggingen, net als bedrijven die speciale apparatuur of	ISS ESG	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst

Steenkool	diensten verlenen aan tabaksbedrijven. Ook e-sigaretten zijn onderdeel van dit beleid. Pensioenfonds Vervoer hanteert een restrictief beleid ten aanzien van steenkool. Het steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als: De omzet van een onderneming is voor meer dan 5% afkomstig uit aan steenkoolgerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).	MSCI	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Teerzanden	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en verwerking van teerzanden voor de winning van olie.	MSCI	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Schalie- olie en gas	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en productie van schaliegas en -olie.	MSCI	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Arctisch olie- en gas	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en productie van Arctisch gas en -olie.	MSCI	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Normschenders	Pensioenfonds Vervoer sluit ondernemingen uit die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie schenden. Het Pensioenfonds spreekt van een structurele schending wanneer de onderneming bij een geverifieerde schending geen maatregelen heeft genomen of niet reageert op poging tot dialoog. Als de onderneming wel maatregelen heeft genomen, moet de schending binnen 2 jaar zijn opgeheven. Anders wordt alsnog overgegaan tot uitsluiting.	ISS ESG	Jaarlijks	Uitsluitingslijst
Klimaatbeleid	Voor de invulling van het klimaatrisico-beleid kiest Pensioenfonds Vervoer er voor om niet te beleggen in ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaatbeleid. Voor de beoordeling in hoeverre ondernemingen de bereidheid en bekwaamheid hebben voor de overgang naar een koolstof arme economie maakt Pensioenfonds Vervoer van gebruik van de tooling van The Transition Pathway Initiative (TPI). De ondernemingen in de portefeuille wordt door TPI gescreend op de managementkwaliteit en CO2-prestaties gericht zijn op de overgang naar een koolstofarme economie conform het Klimaatakkoord van Parijs. TPI hanteert voor de managementkwaliteit 5 treden van beoordeling voor ondernemingen. Pensioenfonds Vervoer kiest er voor om ondernemingen die een TPI score hebben van lager dan 3 uit te sluiten uit de aandelen en de bedrijfsobligatieportefeuilles.	Transition Pathway Initiative (TPI)	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Landen	Pensioenfonds Vervoer sluit overheden uit als de Verenigde Naties en/of Europese Unie majeure/substantiële sancties tegen de centrale overheid van één bepaald land hebben ingesteld. Over het algemeen schenden de overheden van dergelijke landen systematisch de fundamentele mensenrechten van hun burgers. Naast de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index (mensenrechten), de ITUC Global Rights index (arbeidsnormen) en de Corruption Perception Index (corruptie) als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van de uitsluitingslijst.	EU- en VN-sanctielijst en ITUC Global Rights index, Freedom in the World index, Corruption Perception index	Jaarlijks	Uitsluitingslijst

Staatsbedrijven van uitgesloten landen	Uitsluiting van overheden past het pensioenfonds toe op alle aan deze overheid direct gerelateerde beleggingsinstrumenten, zoals staatsobligaties. Ook obligaties van aan de staat gerelateerde instanties en lagere overheden van het desbetreffende land vallen onder de uitsluiting.			
	Pensioenfonds Vervoer kiest er voor staatsbedrijven (bedrijven die voor meer dan 50% van de staat zijn) uit te sluiten omdat we niet wensen bij te dragen aan het financieren van landen die arbeidsrechten niet in voldoende mate waarborgen.	MSCI	Halfjaarlijks	Uitsluitingslijst
Goed bestuur	Pensioenfonds Vervoer belegt in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur (good governance). Ondernemingen die op dit vlak zeer slecht presteren, worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar de wettelijke vereisten op het gebied van:	MSCI	Jaarlijks	Uitsluitingslijst
	Goede managementstructuren; Betrekkingen met werknemers; Beloning van het betrokken personeel; Naleving van de belastingwetgeving. Hier bovenop wordt, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, het MVB-beleid toegepast. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maakt Pensioenfonds Vervoer gebruik van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd na verloop van tijd niet goed presteren, dan wordt deze alsnog uitgesloten volgens het gestandaardiseerde uitsluitingsproces.			

3.2. Samenstelling uitsluitingslijsten

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens en tabak. Het uitsluitingscriterium normschenders en goed bestuur wordt jaarlijks geupdatet. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele belegbaar universum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt is dat reden tot uitsluiting.

Twee maal per jaar wordt het beleggingsuniversum via MSCI gescreend op het criterium steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en arctische olie- en gas. Inkomsten uit kolenhandel en transport worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in de berekening.

Ondernemingen die zijn aangemerkt als betrokken bij de verschillende uitsluitingscriteria worden op de geactualiseerde uitsluitingslijst geplaatst. Eventueel aanwezige holdings worden verkocht. Portefeuillemanagers mogen geen nieuwe holdings aankopen van uitgesloten ondernemingen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat.

4. Engagement

Het streven van een onderneming naar winstmaximalisatie kan op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de langetermijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Om die reden gaat Pensioenfonds Vervoer in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis en het definiëren van 'good practices'. Zo draagt Pensioenfonds Vervoer bij aan het bewaken van het juiste evenwicht, aan langetermijnwaardecreatie en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

4.1. Pensioenfonds Vervoer en de dialoog

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Het is het centrale middel in het MVB-beleid van Pensioenfonds Vervoer. Met het aangaan van de dialoog willen we het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, langetermijnwaardecreatie stimuleren en aandeelhouderswaarde vergroten. We voeren de dialoog op meerdere vlakken:

1. We spreken ondernemingen aan die internationaal breed gedragen normen en principes over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anti-corruptie schenden. Dit noemen we **Normatief engagement**.
2. We spreken ondernemingen in bepaalde sectoren of ketens aan ter bevordering van specifieke governance- of duurzaamheidsthema's. Dit noemen we **Thematisch engagement**.
3. We spreken met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen over Ecologische, Sociale en Governance (ESG)kwesties. Dit doen we veelal in collectief verband. Dit noemen we **ESG Nederland engagement**.
4. We spreken ondernemingen in collectief verband, wanneer de situatie erom vraagt en het onderwerp past binnen de speerpunthema's van Pensioenfonds Vervoer. Dit noemen we **Collectief engagement**.

Andere focus en doelstelling

De verschillende typen engagement hebben elk een andere focus en doelstelling. Voor elk van de vormen geldt dat het

een zaak van een lange adem is. Anders dan bij uitsluiting, als pensioenfonds of beleggingsfonds op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als aandeelhouder het management actief aansporen om het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve engagement** heeft als doel structurele schendingen van 'UN Global Compact' principes, OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die mogelijk leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of schadeclaims voor de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren we uit in samenwerking met ISS ESG.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen die vallen binnen het Normatief engagementprogramma wordt een due diligenceproces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de 'UN Global Compact', OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' door het onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een schending wordt een dialoog gestart om deze vermoedens te verifiëren en, wanneer deze vermoeden correct zijn, te zorgen dat de onderneming actie onderneemt. Ook bij een vastgestelde schending wordt de

dialogoog met deze bedrijven gestart met als doel deze op te heffen en nieuwe schendingen te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

Het **Thematische engagement** heeft een andere doelgroep dan Normatief engagement. Hierin staan niet de bedrijven centraal die normen schenden, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren. De thema's worden gekozen in samenspraak met klanten en binnen de speerpunten van het MVB-beleid. Bij de keuze spelen de volgende overwegingen een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succes kans van de dialoog.

TABEL 4.1.1

		
Mensenrechten	Arbeidsnormen	Natuur & Milieu
		
Gezondheid	Klimaat	

In het **ESG Nederland engagement** is Achmea IM, namens Pensioenfonds Vervoer, in gesprek met belangrijke Nederlandse ondernemingen. Dit valt veelal samen met het aandeelhoudervergaderingseizoen. Deze dialogen vinden veelal plaats in samenwerking met andere Nederlandse institutionele beleggers en Eumedion, het Nederlandse Corporate Governance Platform voor institutionele beleggers. Het gezamenlijke doel is het beïnvloeden van governance- en duurzaamheidsthema's, veelal ingegeven door de actualiteit van de aandeelhoudersvergadering. Te denken valt aan beloningsbeleid, benoeming van bestuurders, fusies & overnames en sociaal- en milieubeleid.

Binnen **Collectief engagement** trekt Pensioenfonds Vervoer samen op met andere institutionele beleggers waar het effectief is en past binnen de kernthema's van ons en onze klanten. Ook steunen we publiekelijk initiatieven indien dit de belangen van ons en onze klanten goed vertegenwoordigt.

Escalatiestrategie

Pensioenfonds Vervoer hanteert een escalatiestrategie als de dialogen met ondernemingen uit de engagementprogramma's onvoldoende voortgang boeken. Als eerste wordt gekeken of de dialoog geïntensiveerd kan worden met andere (hogergeplaatste) afgevaardigden of door het versturen (al dan niet met andere beleggers) van een urgentiebrief aan het bestuur. Mocht dit geen effect hebben dan kan Pensioenfonds Vervoer haar aandeelhoudersrechten inzetten, zoals:

- Tegenstemmen op bepaalde agendapunten bij onvoldoende openheid en voortgang bij het engagement. Zo kan tegen het remuneratiebeleid worden gestemd als ESG onderbelicht is of tegen benoemingen worden gestemd als de ESG-kennis bij het bestuur onder de maat is. De onderneming kan over de voorgenomen steminstructie actief worden geïnformeerd om ons standpunt kracht bij te zetten;
- Vragen stellen op de aandeelhoudersvergaderingen;
- Het plaatsen van resoluties op de agenda van de aandeelhoudersvergadering.

De inzet van aandeelhoudersrechten bij ondernemingen waarmee de dialoog stagneert gebeurt op een case-by-case basis. Hierbij wordt meegewogen of het opportuun en effectief is. Aandeelhoudersrechten worden alleen ingezet als deze een duidelijke link hebben met en bijdragen aan de thema's en prioriteiten, zoals geïdentificeerd in dit MVB-beleid. Wanneer er wordt tegengestemd op een van de relevante agendapunten wordt de reden vastgelegd. Dit is terug te vinden op de website. Wanneer er na verloop van tijd en na meerdere escalatiestappen onvoldoende resultaat is, wordt uitsluiting een reële optie.

Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen de engagementthema's worden op de komende pagina's toegelicht. Dit is het verslag van Achmea IM voor Pensioenfonds Vervoer. Voor ieder thema is inzichtelijk gemaakt welke ondernemingen zijn opgenomen in het engagementprogramma. Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen het engagementprogramma worden op de komende pagina's toegelicht.

4.2. Managementoverzicht

Start nieuwe thema's klimaat, mensenrechten en ontbossing

Ter vervanging van de deze zomer afgesloten engagementthema's startten we 3 nieuwe thema's: Aanpak Ontbossing, Klimaattransitie Chemie en Preventie Mensenrechtenrisico's. Er zijn in deze periode geen thema's afgesloten. Met deze nieuwe thema's adresseren we wederom relevante duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille. Meer over deze thema's in de afzonderlijke thematische engagementhoofdstukken.

Escaleren richting de aandeelhoudersvergadering

Net als voorgaande jaren hebben we onze engagementuitkomsten vertaald naar ons stembeleid en de toepassing daarvan in het stemgedrag. Zo hebben we in november de Amerikaanse vermogensbeheerder Green Century gesteund bij het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij PepsiCo. Samen met het Duitse Allianz GI traden we op als mede indiener van de resolutie die de onderneming vroeg om het opstellen van een rapport over de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies. Meer over deze resolutie in het hoofdstuk over het thema Nature Action.

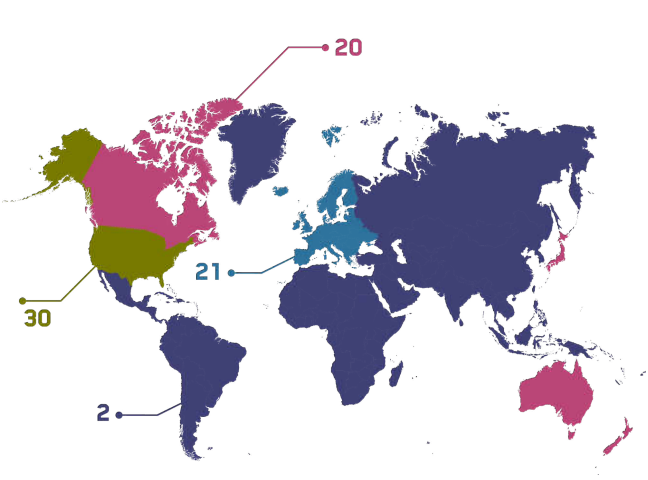
4.2.1. Overzicht thematisch engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma van Pensioenfonds Vervoer is gericht op het verhogen van sociale, milieu- en governancestandaarden in sectoren, ketens of bij ondernemingen, die deel uitmaken van het beleggingsuniversum. Het engagementprogramma sluit aan bij de speerpunten en MVB-strategie van Pensioenfonds Vervoer. We doen gedegen onderzoek om ondernemingen te selecteren waarmee de dialoog het meest kansrijk is.

In de tweede helft van 2025 bestaat het thematische engagementprogramma uit 11 thema's, die zich in verschillende fases bevinden. In deze thema's zijn 73 ondernemingen opgenomen. In de onderstaande tabel is de opbouw van het programma weergegeven. In de thematische sub-hoofdstukken wordt voor elk thema nader ingegaan op de doelstellingen, gesprekken en uitkomsten.

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het thematische engagementprogramma.

FIGUUR 4.2.1.1 REGIOVERDELING

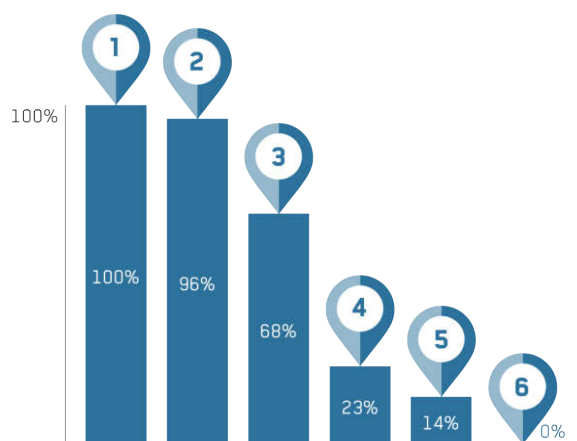
TABEL 4.2.1.1 ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema	Speerpunt	Gestart	Sectoren/ketens
Aanpak Ontbossing		2025 H2	Ontbossingsgevoelige sectoren
Access to Healthcare		2023 H1	Farmaceutische sector
Goede Voeding		2024 H1	Restaurants/supermarkten/producten voeding en dranken
Just Transition		2025 H1	Autofabrikanten en mijnbouw
Kleding en Circulariteit		2023 H1	Textiel, kleding, luxe goederen en retail
Klimaattransitie Chemie		2025 H2	Chemiesector
Klimaattransitie Luchtvaart		2025 H1	Luchtvaartmaatschappijen en luchtvrachtvervoerders
Nature Action		2024 H1	Nature Action 100 benchmark
Preventie Mensenrechtenrisico's		2025 H2	Ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensen- of arbeidsrechtencontroverses
Reductie CO ₂ uitstoot PLUS		2022 H2	CO ₂ -intensieve sectoren
Waterimpact en -afhankelijkheid		2025 H1	Chemische industrie

Voortgang wordt gerapporteerd aan de hand van mijlpalen. Deze worden nader toegelicht in de [bijlage: Thematische dialoog](#).

De voortgang van het thematisch engagementprogramma is als volgt:

FIGUUR 4.2.1.2 MIJLPAALVERDELING

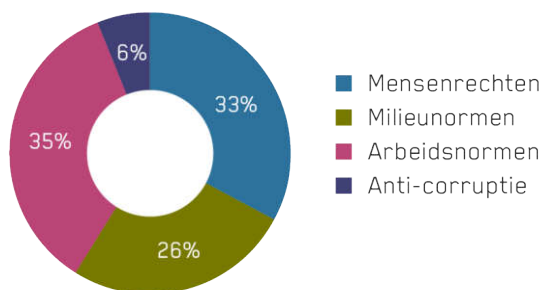
1. Analyse van het bedrijf
2. Het initiëren van de dialoog
3. Het voeren van de dialoog
4. De toezegging van de onderneming
5. Het aanpassen van het beleid en proces
6. Het afronden van de dialoog

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen nog niet behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en de implementatie daarvan verwachten we in de tweede helft van het engagementtraject.

4.2.2. Overzicht normatief engagementprogramma

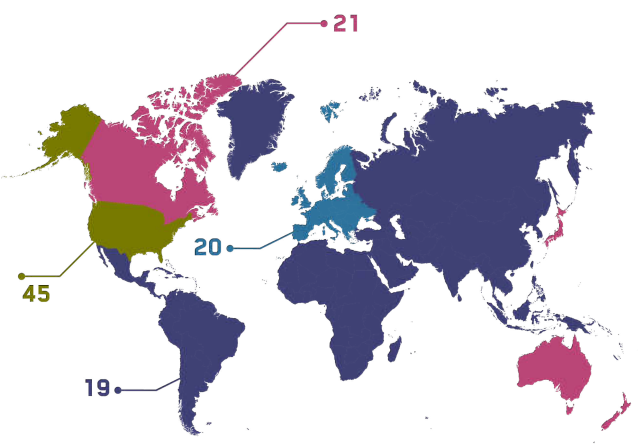
Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen, die internationaal breed gedragen normen schenden. We noemen dit Normatief engagement. Per eind december 2025 maken 105 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken we over 1 of meerdere norm-gerelateerde controverses. Het aantal controverses waarover we spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 153 dialogen. In het afgelopen halfjaar is met 24 ondernemingen een nieuwe dialoog (opnieuw) gestart. De ringdiagram toont hoe het programma is opgebouwd.

FIGUUR 4.2.2.1 NORMGEBIED

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het normatief engagementprogramma.

FIGUUR 4.2.2.2 ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Voortgang lopende dialogen

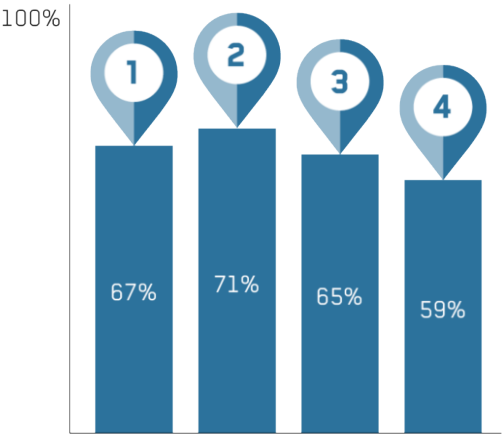
Voor normatieve dialogen onderscheiden we 4 mijlpalen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel. De voortgang per mijlpaal wordt vervolgens in iedere dialoog getoetst aan de hand van 4 indicatoren: (1) er zijn geen maatregelen genomen, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd. De methodologie voor normatief engagement wordt verder toegelicht in de [bijlage: Normatieve dialoog](#).

TABEL 4.2.2.1 MIJLPALEN

Mijlpalen	
1	Het delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

De statistieken over de voortgang hebben betrekking op het volledige normatieve engagementprogramma. De voortgang van het normatief engagementprogramma is als volgt:

FIGUUR 4.2.2.3 MIJLPAALVERDELING⁷

1. Het delen van relevante informatie
2. Implementatie van beleid
3. Herstel en verhaal
4. Opheffen en/of voorkomen

TABEL 4.2.2.2 AFGESLOTEN DIALOGEN

Onderneming	Normgebied
Eni SpA	Milieu
The Coca-Cola Company	Arbeidsrechten (2x)
Woolworths Group Limited	Mensenrechten

Afgesloten en geëscaleerde dialogen

Over de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma zijn 84 dialogen succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen niet langer betrokken zijn bij de controverse. Met 6 ondernemingen is gedurende de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking.

In de rapportageperiode zijn de in de onderstaande tabel genoemde dialogen (succesvol) afgesloten. In sommige dialogen werden escalatiemaatregelen toegepast. Dit wordt besproken in het [Escalatieoverzicht](#).

⁷ De staven in de diagram weergeven het percentage dialogen waarin stappen zijn gezet (indicator 2, 3 en 4) op de mijlpalen. Wanneer een mijlpaal niet relevant is voor een dialoog, is de dialoog buiten beschouwing gehouden.

4.3. Aanpak Ontbossing

Ontbossing is wereldwijd een van de grootste oorzaken van biodiversiteitsverlies. Vooral tropische en subtropische bossen in landen als Brazilië, Congo en Indonesië worden zwaar getroffen. In deze gebieden vindt tweederde van de ontbossing plaats. De belangrijkste oorzaak is landbouw, zowel grootschalig als kleinschalig, en bosbouwplantages. Bossen worden vooral gekapt voor de productie van palmolie, soja, rundvlees, koffie, cacao, rubber en hout. Rundvlees, soja en palmolie nemen het grootste aandeel voor hun rekening. Ongerepte tropische bossen zijn cruciaal voor biodiversiteit. Ze dragen bij aan gezonde ecosystemen, klimaatregulatie, koolstofopslag, waterzuivering en schone lucht. Ook bieden ze bestaansmiddelen aan lokale gemeenschappen. Grootschalige ontbossing vormt niet alleen een lokaal risico, maar heeft ook wereldwijde gevolgen voor maatschappij en economie. Ondanks jarenlange inspanningen om ontbossing te verminderen, blijft het probleem urgent. Ook blijkt uit analyses van de biodiversiteitsvoetafdruk van beleggingsfondsen dat ontbossing in tropische gebieden een belangrijke oorzaak is van biodiversiteitsverlies. Daarom starten we dit nieuwe engagement thema Aanpak Ontbossing.

4.3.1. Overzicht

Doel van het thema

Het doel van dit engagementprogramma is om geselecteerde ondernemingen aan te sporen om ontbossing te stoppen. We vragen van ondernemingen om beleid te ontwikkelen of te versterken en maatregelen in te voeren die

bijdragen aan het behoud en duurzaam beheer van bossen wereldwijd. Dit omvat onder andere het verduurzamen van toeleveringsketens, het vermijden van inkoop van grondstoffen uit hoogrisico-gebieden voor ontbossing en het bevorderen van transparante rapportage over beleid, doelen en resultaat⁸.

TABEL 4.3.1.1 DOELSTELLINGEN AANPAK ONTBOSSING

Categorie	Indicatoren
Governance	- Het bestuur van de onderneming erkent ontbossing als risico, en spreekt zich publiekelijk uit over de noodzaak om ontbossing te stoppen; - De onderneming heeft een bestuurslid of commissie die verantwoordelijk is voor het ontbossingsbeleid. - De onderneming is niet verbonden aan (branche-) organisaties die pleiten voor het stopzetten of verzwakken van klimaat- en natuurbeleid en weerhoudt zich van lobbyactiviteiten om nieuw beleid af te zwakken of te voorkomen, maar steunt overheden in de aanpak van ontbossingsrisico's.
Beleid	- Ontbossingsbeleid: de onderneming heeft adequaat beleid gericht op het stoppen van ontbossing, in lijn met internationale standaarden, inclusief: - het werken aan een volledig ontbossings- en conversievrije toeleveringsketen uiterlijk vóór 2030, inclusief gehanteerde 'cut-off date' van uiterlijk eind 2020; - respect voor – en waarborgen van de rechten en het levensonderhoud van lokale gemeenschappen en inheemse volkeren; - aandacht voor verbetering van biodiversiteit met betrekking tot het gebruik van bestaande landbouwgrond en bodemkwaliteit;
Implementatie & monitoring	- De onderneming heeft concrete programma's en actieplannen om het beleid uit te voeren en de doelen binnen de gestelde termijnen te behalen. De programma's zijn concreet, uitvoerbaar en specifiek voor bepaalde grondstoffen/toeleveringsketens; - De onderneming meet en rapporteert de voortgang op deze doelen;
Samenwerking in de keten	De onderneming is actief betrokken bij relevante sectorinitiatieven, toeleveringsketen- en/of multi-stakeholder initiatieven gericht op het realiseren van ontbossingsvrije productieketens;
Transparantie	- De onderneming rapporteert over beleid, commitment, doelen en voortgang, inclusief: - een risico-, afhankelijkheids- en impactanalyse; - inzet, doelen en tijdslijnen; - maatregelen per relevante keten/grondstof.

Sustainable Development Goals

Het engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2)
- SDG 15: Leven op het land (15.2 en 15.b)

Samenwerking

De afgelopen jaren zijn er verschillende internationale investor engagementinitiatieven gestart, gericht op het stoppen van ontbossing. Op de VN-klimaattop in 2021 in Glasgow (COP26) werd het 'Finance Sector Deforestation Action' (FSDA) gestart, een initiatief van financiële instellingen die zich inzetten om ontbossing als gevolg van de grondstoffenproductie in hun beleggings- en kredietportefeuilles te beëindigen. Gezamenlijk engagement

⁸ Onze engagement doelen sluiten aan bij internationale standaarden zoals het accountability framework: www.accountability-framework.org.

met ondernemingen is een belangrijke pijler van dit initiatief. Eind vorig jaar heeft het FSDA-initiatief aangekondigd de naam te veranderen in de 'Deforestation Investor Group' (DIG) en dat het vanaf 2026 ondersteund wordt door de 'Institutional Investors Group on Climate Change' (IIGCC). Deze organisatie ondersteunt ook het Nature Action 100 programma. Voor ons nieuwe engagementthema Aanpak Ontbossing willen we de samenwerking zoeken met de 'Deforestation Investor Group'. Als deze groep al engagement voert met de ondernemingen die wij hebben geselecteerd, kunnen we ons daar wellicht bij aansluiten. Ook kijken we naar mogelijke samenwerking met het Nature Action 100 programma.

Voortgang

Het afgelopen halfjaar hebben we onderzoek gedaan ter voorbereiding van dit nieuwe engagementthema. We hebben daartoe ook met relevante experts, waaronder het WNF, en collega's bij andere institutionele beleggers gesproken. Op basis van een sectorrisico-analyse, MSCI-data over het risico van betrokkenheid bij ontbossing en de overzichten van de beleggingsportefeuilles van onze klanten hebben we de selectie van te engagen ondernemingen gemaakt. Het engagement richt zich op de sectoren die direct of indirect gerelateerd zijn aan land-, en bosbouw. De ondernemingen worden hieronder kort beschreven. In december hebben we aan alle geselecteerde ondernemingen een brief gestuurd ter aankondiging van dit engagementprogramma. En met enkele ondernemingen is al contact geweest over het plannen van een eerste gesprek.

Bunge Global

Bunge Global is een landbouw - en voedingsmiddelen onderneming met het hoofdkantoor in Genève, Zwitserland. Bunge heeft circa 23.000 medewerkers en verwerkt en verhandelt landbouwgrondstoffen als soja en palmolie, die sterk gelinkt zijn aan ontbossings- en conversierisico's, vooral in Zuid-Amerika. Bunge zet zich in voor duurzame inkoop van palmolie en streeft naar productieketens vrij van ontbossing (deforestation and conversion free (DCF)) voor soja en palmolie, uiterlijk in 2025. Bunge kan de aanpak en beleid nog versterken, bijvoorbeeld door het uitbreiden van het werk aan terugdringen van ontbossing in andere relevante ketens, en het verbeteren van rapportage over voortgang en afspraken met leveranciers.

Clorox

Clorox is een Amerikaanse producent van consumenten- en huishoudelijke producten met circa 7.600 medewerkers. Het bedrijf gebruikt diverse grondstoffen met ontbossingsrisico's, zoals palmolie en hout- en vezelmaterialen. Clorox heeft duurzaamheidsprogramma's voor palmolie en verpakkingen: 98% van de vezels is gerecycled of gecertificeerd, en voor palmolie geldt een publiek 'no deforestation and no peat' beleid met jaarlijkse rapportages. Toch ontbreken elementen die essentieel zijn voor een robuust DCF-beleid. Clorox heeft geen volledig DCF-commitment, geen publiek vastgestelde 'cut-off date' en beperkte traceerbaarheid, vooral bij palmolie en hout.

Leveranciersverplichtingen zijn beperkt en contractueel niet stevig geborgd. Ook beleid voor soja ontbreekt.

Coles Group

Coles Group is een van de grootste supermarktketens in Australië, met circa 120.000 medewerkers. Coles verkoopt een breed scala aan voedingsmiddelen en huishoudelijke producten, waarbij grondstoffen zoals palmolie, rundvlees, soja, papier en cacao gepaard gaan met een verhoogd risico op ontbossing. Het bedrijf werkt aan certificeringsprogramma's zoals de 'Roundtable for Sustainable Palm Oil' (RSPO) certificering voor palmolie en FSC/PEFC voor papier. Maar een groeps-breed DCF-commitment ontbreekt. Voor huismerkproducten is palmolie 100% RSPO-gecertificeerd, en voor koffie en cacao worden certificeringen als 'Rainforest Alliance' toegepast. Toch blijft volledige traceerbaarheid, vooral voor rundvlees en soja, een uitdaging. Coles publiceert geen volledige herkomstinformatie en heeft geen publiek beleid voor non-compliance. Om deze redenen is Coles een relevante partij voor engagement, gericht op het versterken van beleid, transparantie en het stellen van harde deadlines voor DCF-doelstellingen.

Compass Group

Compass Group is een aanbieder van catering- en facilitaire diensten. Met meer dan 500.000 medewerkers wereldwijd levert de onderneming catering- en ondersteunende diensten zoals logistieke ondersteuning aan ondernemingen in diverse sectoren waaronder de gezondheidszorg. Volgens een interne risicobeoordeling van Compass Group zijn rundvlees, koffie, palmolie en wegwerp papier- en houtproducten de 4 grondstoffen met het hoogste ontbossingsrisico. Compass Group heeft zich gecommitteerd aan het realiseren van ontbossings- en conversievrije (DCF) toeleveringsketens voor deze risicovolle grondstoffen, voor de activiteiten in Noord-Amerika, Europa en het Verenigd Koninkrijk, uiterlijk per 31 december 2025. Maar er zijn nog verbeterpunten. Zo ontbreekt een duidelijk aanpak met tussentijdse mijlpalen en keten-specifieke actieplannen en ook zijn er geen expliciete sancties bij non-compliance beschreven.

Kraft Heinz

Kraft Heinz is een wereldwijde voedingsmiddelenmultinational met circa 36.000 medewerkers. Het bedrijf erkent de risico's van ontbossing en conversie bij de inkoop van grondstoffen als palmolie, soja, rundvlees, zuivel, cacao en papier. Kraft Heinz heeft een DCF beleid en streefde naar ontbossingsvrije ketens voor primaire grondstoffen in 2025 en een volledig conversie vrije keten in (uiterlijk) 2030. Voor palmolie en soja zijn er specifieke doelen en certificeringen en het bedrijf werkt aan transparantie in de keten en risicobeoordelingen. Toch zijn er ook nog verbeterpunten: volledige traceerbaarheid tot aan de oorsprong ontbreekt, evenals tijdgebonden herstelplannen bij non-compliance en transparante rapportage over indirecte volumes. Dat er nog

verbetering mogelijk is wordt onderstreept door de lage score (43%) die Forest 500 gaf aan Kraft Heinz in 2025.

UPM-Kymmene

UPM-Kymmene Oyj is een Fins bosbouw- en papierbedrijf met het hoofdkantoor in Helsinki. Wereldwijd heeft UPM ongeveer 17.000 medewerkers in dienst. UPM produceert papier, pulp, houtproducten en biobrandstoffen en is daarmee ook blootgesteld aan risico's rond ontbossing en landconversie. De onderneming werkt aan het elimineren van ontbossingsrisico's in de productieketen en zet daarvoor in op FSC- en PEFC-certificering. UPM heeft een 'Zero Deforestation Policy' voor eigen operaties en directe leveranciers en stelt dat inmiddels 100% traceerbaarheid van houtstromen is gerealiseerd. Toch ontbreekt nog een expliciet publiek commitment om uiterlijk 2030 volledig DCF te zijn voor de hele toeleveringsketen, inclusief indirecte ketens. Ook kan de onderneming het % certificering door de hoogste duurzaamheidsstandaard (FSC) nog verbeteren. En we willen we met de onderneming bespreken wat ze nog meer kunnen doen om het management van productiebossen verder te verduurzamen.

Wesfarmers

Wesfarmers is een groot Australisch conglomeraat met het hoofdkantoor in Perth. De onderneming heeft meer dan 120.000 medewerkers en is actief in sectoren zoals detailhandel (Bunnings, Kmart), kantoorartikelen (Officeworks), industriële producten, chemie en energie. Wesfarmers gebruikt grondstoffen als hout, papier, katoen, leer en palmolie, die allen gelinkt zijn aan ontbossingsrisico's, vooral in tropische regio's. Hoewel het bedrijf inzet op certificering (FSC/PEFC voor hout/papier, BCI voor katoen) en traceerbaarheid, ontbreekt een groeps-brede, tijdgebonden DCF-commitment voor de hele toeleveringsketen. De initiatieven zijn vooral commodity-specifiek en missen een overkoepelende strategie. Wesfarmers is daarom een belangrijke partij voor engagement, met als doel het bedrijf te stimuleren om een geïntegreerde DCF-aanpak te hanteren en duidelijke doelstellingen vast te stellen.

Vervolg

Het komende halfjaar gaan we de eerste gesprekken met de ondernemingen voeren. We zoeken daarbij waar mogelijk de samenwerking met bovengenoemde samenwerkingsinitiatieven.

4.3.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.3.2.1 MIJLPALEN AANPAK ONTBOSSING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Compass Group PLC	Verenigd Koninkrijk	Hotels, restuarants en vrije tijd	4,5						
2 Wesfarmers Limited	Australië	Algemene detailhandel	5,5						
3 Clorox Company	Verenigde Staten	Huishoudelijke producten	5,2						
4 Coles Group Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	5,8						
5 UPM-Kymmene Oyj	Finland	Papier- en hout-producten	4,4						
6 Kraft Heinz Company	Verenigde Staten	Voedselproducten	5						
7 Bunge Global SA	Verenigde Staten	Voedselproducten	1,4						

¹ MSCI score 'Raw Materials Sourcing' (score voor duurzaamheidsbeleid t.a.v. inkoop grondstoffen); voor Bunge is deze score niet beschikbaar en is de score 'Biodiversity & Land Use' (management van biodiversiteitsrisico's) gebruikt.

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

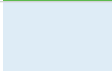
4.3.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.3.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.3.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.4. Thematisch: Access to Healthcare

Toegang tot gezondheidszorg is een mensenrecht en een belangrijk onderdeel van SDG 3 “Goede gezondheid & Welzijn”. Toegang tot gezondheidszorg is echter nog lang niet overal vanzelfsprekend, vanwege onder meer minder ontwikkelde zorgsystemen, te dure medicijnen of door het onvoldoende aansluiten van de zorg bij lokale behoeftes. Zo lopen volgens de World Health Organisation (WHO) 930 miljoen mensen het risico in armoede te vervallen door dure zorg. Het wereldwijd verbeteren van de eerstelijnszorg tegen 2030 kan 60 miljoen levens redden en de levensverwachting met 3,7 jaar verlengen⁹. Met het thema Access to Healthcare richten we ons op ondernemingen die een belangrijke rol spelen in de zorgketen en bij kunnen dragen aan een beter toegankelijke zorg voor iedereen wereldwijd. Denk bijvoorbeeld aan ondernemingen die diagnostiek verzorgen, medische apparatuur ontwikkelen, medicijnen produceren of medische hulpmiddelen distribueren.

4.4.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.4.1.1 DOELSTELLINGEN ACCESS TO HEALTHCARE

Categorie	Indicatoren
Governance & beleid	- De onderneming geeft de thematiek rondom Access to Healthcare een plek in de bedrijfsstrategie; - De onderneming vertaalt haar strategie rondom Access to Healthcare: - Naar heldere doelstellingen; - Naar de diverse markten waar de onderneming actief is. - De onderneming en het bestuur raadplegen gestructureerd relevante experts en stakeholders op het thema Access to Healthcare. - De onderneming verankert internationale standaarden, onder andere van de 'World Health Organisation' en de OESO op in haar beleid. Bijvoorbeeld de 'WHO Model Lists of Essential Medicines'. Een lijst van de meest effectieve en veilige medicijnen die overal beschikbaar zouden moeten zijn. - De onderneming geeft haar strategie en doelstellingen op het gebied van Access to Healthcare een plek in het variabele beloningsbeleid. We screenen deze doelstellingen op basis van de principes die wij i.s.m. andere investeerders en experts heeft opgesteld¹. - De onderneming maakt een duidelijke koppeling tussen mensenrechten en haar rol in de zorgsector, ook in relatie tot de aankomende Europese regelgeving.
Implementatie & monitoring	- De onderneming heeft een transparant en verantwoord prijsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan een koppeling tussen de prijs van haar producten/diensten, de gerealiseerde gezondheidswinst en de ontwikkelingskosten. - De onderneming gaat op een verantwoorde manier om met patenten en licenties. Dit voorkomt dat medicijnen of medische producten onbereikbaar worden. - De onderneming stuurt in haar research & development op maatschappelijke impact, gezondheidswinst, de behoeftes van ontwikkelingslanden en de gelijke toegang tot gezondheidszorg binnen landen. - De onderneming vertaalt haar strategie op Access to Healthcare naar land en/of doelgroep, specifiek beleid en naar projecten die inspelen op de lokale situaties en behoeftes. - De onderneming heeft een gedegen beleid, implementatie en onafhankelijke monitoring om zowel corruptie te voorkomen als eerlijke handelspraktijken en belastingbetalingen te garanderen. - De onderneming neemt stappen om te zorgen dat haar lobbyactiviteiten of dat sector-organisaties waarvan zij lid is, niet lobbyen voor regelgeving die Access to Healthcare beperkt. - De onderneming neemt stappen om mensenrechten te waarborgen.
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op het thema.
Transparantie	De onderneming vergroot de transparantie en rapportage over de bovengenoemde onderwerpen richting investeerders, consumenten en andere stakeholders. Inclusief lobbyactiviteiten en betalingen aan zorgverleners.

¹ <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2022/10/beleggers-dringen-aan-op-inbedding-toegang-tot-medicijnen-in-beloningsbeleid-farmaceuten>

Sustainable Development Goals

Met onze doelstellingen sluiten we aan bij de ‘Sustainable Development Goals’ (SDG’s). Met name op:

- SDG 3: ‘Goede Gezondheid & Welzijn’ (3.8, 3.b)

Samenwerking

Bij dit engagement traject zullen we samenwerken met en/of informatie gebruiken van:

- De Access to Medicine Index. Wij gebruiken deze Index onder andere bij de voorbereiding van de engagements

⁹ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/primary-health-care>

en het samenwerken met een bredere groep van institutionele beleggers.

- Het Interfaith Center on Corporate Responsibility. Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren van engagement door bijvoorbeeld het indienen van resoluties.
- De investeerders coalitie die is gevormd rondom het Covid-19 investor statement en het investor statement over de integratie van toegang tot medicijnen in het beloningsbeleid¹⁰. We bouwen hierbij voort op de inhoudelijke kennis en inzichten die we hierbij hebben opgedaan, waaronder de principes voor het gedegen integreren van Access to Healthcare in beloningsbeleid.

Voortgang thema

De bedrijven waarmee wij gesproken hebben in de tweede helft van 2025 zijn **Jazz Pharmaceuticals**, **Amgen** en **Takeda**.

Jazz Pharmaceuticals

In september vond het derde engagementgesprek met Jazz Pharmaceuticals plaats. Wij begonnen het gesprek met het bespreken van de laatste ontwikkelingen rondom CSR binnen de VS en de EU. Jazz liet weten blij te zijn met het uitstel van de CSRD, maar wel hard te werken om hieraan te gaan voldoen. Binnenkort wordt de dubbele materialiteitsanalyse gepresenteerd. Jazz liet al doorschemeren dat dit niet tot grotere verschuivingen in de duurzaamheidsstrategie zal leiden. Wij hebben Jazz als feedback gegeven dat wij het positief vinden dat er acties zijn op het gebied van toegang tot medicijnen, maar dat er wel verdere stappen nodig zijn. Nu heeft de onderneming geen KPI's die inzicht geven of de activiteiten voldoende effectief zijn. Ook is er geen duidelijk prijsbeleid en is onduidelijk hoe toegang tot medicijnen in het ontwikkelingsproces van medicijnen wordt meegenomen. We hebben toegezegd hierover goede voorbeelden van sectorgenoten te delen. Ook de specifieke niche van Jazz op het gebied van weesgeneesmiddelen kan een logisch onderwerp zijn voor het opstellen van KPI's omtrent toegankelijkheid. Ook hebben wij gesproken over hoe de onderneming haar prijsbeleid kan verbeteren, transparanter kan maken en meer kan toespitsen op de verschillende markten waar de onderneming actief is. Nu is namelijk onduidelijk hoe de onderneming rekening houdt met de capaciteit van patiënten om bepaalde prijzen te betalen.

Amgen Inc.

Met Amgen hadden we een tweede engagementgesprek in september. We bespraken hoe Amgen omgaat met de nieuwe politieke situatie in de VS en EU. Amgen stelde dat ze op koers blijven wat betreft hun duurzaamheidsstrategie en ook aan de CSRD zullen voldoen. Daarbij merkte ze op dat ze als Californisch bedrijf te maken hebben met strengere regelgeving dan in andere gebieden in de VS. Wij hebben de onderneming bevraagd of ze toegang tot medicijnen ook structureel meenemen bij de ontwikkeling van nieuwe medicijnen. Amgen stelde dat zij dat doen, maar

hierover nog niet rapporteren. Wij hebben hen geadviseerd om hier opener over te zijn en hierover te rapporteren. Daarnaast hebben we Amgen geadviseerd om de strategie voor toegang tot medicijnen aan te vullen en meer te doen en te rapporteren wat betreft prijsbeleid, samenwerkingen in ontwikkelingslanden en het lobbybeleid. De onderneming stond hier open voor en wij zullen monitoren of dit ook in de praktijk zal worden gebracht.

Takeda

In december spraken wij voor de derde keer met Takeda. De belangrijkste aanbevelingen aan Takeda die voortkomen uit de Access to Medicine Index zijn het uitbreiden van toegang in ontwikkelingslanden en het uitbreiden van toegang tot het Qdenga vaccin. Takeda is momenteel actief in 80 landen en heeft aangegeven op deze landen te blijven focussen. Wel zal Takeda de beschikbaarheid van het Qdenga vaccin uitbreiden. Hiervoor, net als voor andere medicijnen, werkt de onderneming samen met lokale partners. Takeda gebruikt een getrapte prijsstelling zodat kosten specifiek zijn per land. Op het gebied van rapportage over toegang tot gezondheid, waaronder de CSRD, heeft Takeda aangegeven verbeteringen te willen doorvoeren. Tegelijkertijd ziet het bedrijf uitdagingen op het gebied van data-integriteit en data-infrastructuur, voornamelijk het verzamelen van betrouwbare data in ontwikkelingslanden. Daarnaast heeft het bedrijf aangegeven de politieke ontwikkelingen in de VS en de impact op prijsstelling van medicijnen te monitoren.

Vervolg

In H1 2026 spreken wij in ieder geval met de ondernemingen **Abbott** en **AstraZeneca**.

Ook willen wij in de eerste helft van 2026 bekijken hoe we dit thema kunnen voortzetten. In het najaar van 2026 komt de Access to Medicine Index met een nieuw voortgangsrapport. Daarna begint voor de organisatie en de aangesloten beleggers ook een nieuwe ronde van engagement. Dit biedt ons de mogelijkheid om ofwel de dialoog nog voort te zetten, of om dialogen af te ronden en andere ondernemingen te kiezen om de dialoog mee te starten, op basis van inzichten uit de Access to Medicine Index. De komende periode gaan wij hierover in gesprek met de Access to Medicine Foundation en bekijken we ook welke andere ondernemingen in de beleggingsportefeuilles in aanmerking zouden kunnen komen voor opname in dit engagement programma.

¹⁰ Institutionele beleggers komen in actie: (achmea.nl)

4.4.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.4.2.1 MIJLPALEN ACCESS TO HEALTHCARE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 AstraZeneca PLC	Verenigd Koninkrijk	Geneesmiddelen	5/20						
2 Sanofi	Frankrijk	Geneesmiddelen	3/20						
3 Takeda Pharmaceutical Co. Ltd.	Japan	Geneesmiddelen	9/20						
4 Eli Lilly and Company	Verenigde Staten	Geneesmiddelen	19/20						
5 Thermo Fisher Scientific Inc.	Verenigde Staten	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	BB*						
6 Danaher Corporation	Verenigde Staten	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	AA*						
7 Abbott Laboratories	Verenigde Staten	Zorgproducten en -apparaten	BBB*						
8 Amgen Inc.	Verenigde Staten	Biotechnologie	A*						
9 Jazz Pharmaceuticals Plc	Verenigde Staten	Geneesmiddelen	A*						
10 Aspen Pharmacare Holdings Ltd	Zuid-Afrika	Geneesmiddelen	AA*						

¹ Relatieve plek in 'Access to Medicine Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Medicine Index').

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

4.4.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.4.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.4.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	40%	nee

4.5. Thematisch: Goede Voeding

Ondanks dat het recht op een goede gezondheid is benoemd in artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, is een goede gezondheid wereldwijd niet vanzelfsprekend. Eén van de thema's die cruciaal is voor een goede gezondheid is voeding. Zowel goede als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Zo is enerzijds 1 op de 9 mensen wereldwijd ondervoed en hebben anderzijds ook meer dan 650 miljoen mensen juist obesitas. Om gezondere voedingspatronen mogelijk te maken zijn niet alleen individuele keuzes van belang. Zo is het van belang dat gezonde voeding ook daadwerkelijk beschikbaar is, tegen betaalbare prijzen. Ook is het belangrijk dat consumenten goede informatie kunnen krijgen over de gezondheid van de producten die zij kopen en dat aanbieders terughoudend zijn in marketing van ongezonde producten. Kortom, juist ondernemingen zijn aan zet om betaalbare gezondere opties aan te bieden, te promoten en duidelijke informatie te geven.

Bij dit engagementthema bouwen we voort op het eerdere engagementthema 'Access to Nutrition' dat we tot 2023 hebben gevoerd met de voedingsmiddelenindustrie. Echter, voegen we nu andere sectoren toe die een belangrijke rol spelen in het beschikbaar maken van (on)gezonde voeding, zoals de supermarktsector en brouwerijen. Ook verbreden we onze doelstellingen om zo de verschillende mogelijkheden die ondernemingen hebben om gezondere voedingspatronen te stimuleren in ons engagement te adresseren. Het gaat dan om het gezonder maken van de productenportefeuille, het betaalbaarder maken van gezonde voeding, het beleid rondom de marketing van ongezonde voeding, lobbyactiviteiten, maar ook om het verbeteren van de rapportages van ondernemingen over deze onderwerpen.

4.5.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.5.1.1 DOELSTELLINGEN GOEDE VOEDING

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming heeft publieke doelstellingen die SMART zijn geformuleerd, om de gezondheidssimpact van hun productenportefeuille te vergroten. - De onderneming integreert het thema "Gezonde Voeding" in de corporate governance, bijvoorbeeld: - Door doelen op gebied van gezonde voeding te integreren in haar beloningsbeleid. - Door het thema aantoonbaar te beleggen en te bespreken binnen de relevante commissies van het bestuur.
Beleid	- De onderneming heeft publiek beschikbaar beleid om: - Geen marketing van ongezonde voeding te richten op kinderen; - Wanneer de onderneming alcoholische dranken produceert, verantwoord alcoholgebruik tegen te gaan en de marketing daarop aan te passen; - Wanneer de onderneming babyvoeding produceert, publiekelijk kenbaar te maken dat het "The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes" respecteert.
Implementatie & monitoring	- De onderneming boekt aantoonbaar vooruitgang op haar doelstellingen. Bijvoorbeeld via: - Het gezonder maken van bestaande producten; - Het introduceren van gezondere producten en/of menu-opties; - Het betaalbaar en breder beschikbaar maken van gezonde voeding; - Het beter informeren van klanten wat betreft de voedingswaarde van haar producten; - Het actief promoten en stimuleren van gezondere opties.
Samenwerking in de keten	- De onderneming werkt actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding. - De onderneming neemt publiekelijk op een positieve manier een standpunt in op het thema "Gezonde Voeding". Bijvoorbeeld via haar lobby-beleid en openbare standpunten.
Transparantie	- De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt. - De onderneming is transparant over haar lobbyactiviteiten op het thema "Gezonde Voeding".

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 2: Geen Honger
- SDG 3: Goede Gezondheid en Welzijn

Samenwerking

Bij dit engagement traject werken we samen met het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van 'ShareAction', het 'Interfaith Center on Corporate Responsibility' (ICCR), het 'Access to Nutrition Initiative' en de 'Health Engagement Alliance'.

LIPH

Het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van ShareAction is een samenwerkingsverband op het gebied van verantwoord beleggen en gezondheid. Het internationale initiatief richt zich op asset managers en asset owners die stappen willen zetten op het thema "Gezondheid". Binnen het thema "Gezondheid" wordt aandacht besteed aan toegang tot zorg (inclusief medicijnen), een gezond milieu (denk aan de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging), gezonde voeding en gezonde werkomstandigheden. Doelen van het programma zijn o.a.

- Samenwerking bij engagement op het thema gezondheid;
- Kennis delen om de impact van beleggingen op het thema gezondheid beter in kaart te brengen;
- Inzicht krijgen in de belemmeringen die bedrijven ervaren, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, om stappen te zetten naar een gezondere samenleving.

ICCR

Het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) is een organisatie in de Verenigde Staten die in samenwerking met haar leden engagement voert en resoluties indient op diverse duurzaamheidsthema's, waaronder het thema "Gezonde Voeding". Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren wanneer engagement niet goed loopt, bijvoorbeeld door het indienen van resoluties.

Access to Nutrition Initiative

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun prestaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;
- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen;
- Het niet promoten van producten die borstvoeding kunnen vervangen.

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index, regionale indices die inzoomen op specifieke landen, als thematische indices. Voorbeelden van deze thematische indices zijn onderzoeken naar de marketing van vervangers van borstvoeding en de gezondheid van voeding voor jonge kinderen. De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Goede Voeding kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een investor statement als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd vanuit het Access to Nutrition Initiative. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel.

Health Engagement Alliance

In samenwerking met VGZ, A.S.R., Cardano en Achmea IM is de Health Engagement Alliance (HEAL) opgericht, een platform om samen te werken bij het engagement met fastfood ondernemingen. In eerste instantie zal dit gericht zijn op de bekendere fastfoodketens, waaronder Restaurant Brands International (o.a. Burger King), Yum!Brands (o.a. Pizzahut), McDonald's, Sodexo en Starbucks.

Voortgang

In de tweede helft van 2025 hebben we gesproken met **Sodexo**.

Sodexo

In december hebben wij voor de derde keer gesproken met Sodexo. Sodexo is een voorloper op het gebied van gezonde voeding en het gesprek was constructief, net als de vorige keren. Het bedrijf heeft haar duurzaamheidsstrategie en beloningsbeleid aangescherpt en voor het eerst de rapportage op basis van de Europese CSRD-richtlijn gepubliceerd. Sodexo heeft ook aangegeven een Nutrient Profiling Model (NPM) te implementeren in Frankrijk en dit eventueel uit te breiden naar andere landen. De eigen ontwikkelde NPM genaamd Green Score combineert een voedingsscore met een milieuscore. Hierdoor kan de onderneming bijdragen aan haar doelstelling om zowel gezonde voeding als voeding met lage CO₂-uitstoot te stimuleren. Verder geeft Sodexo aan dat het bedrijf een marketingbeleid heeft en overweegt dit beleid publiekelijk beschikbaar te maken. Wij moedigen deze ontwikkelingen aan en zullen deze volgen en delen met andere bedrijven als best practice voorbeeld.

Vervolg

Begin 2026 proberen we een gesprek in te plannen met **Coca-Cola** en **McDonalds**. Daarnaast hebben wij vragen gesteld aan **Associated British Foods**, **Anheuser Busch InBev** en **Woolworths** over hun voortgang op het thema gezonde voeding en verwachten we een reactie van deze ondernemingen in de eerste helft van 2026.

4.5.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.5.2.1 MIJLPALEN GOEDE VOEDING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 The Coca-Cola Company	Verenigde Staten	Dranken	3,3/10						
2 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Hotels, restaurants en vrije tijd	A*						
3 Sodexo SA	Frankrijk	Hotels, restaurants en vrije tijd	A*						
4 Woolworths Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	AAA*						
5 Associated British Foods plc	Verenigd Koninkrijk	Voedselproducten	AA*						
6 Anheuser-Busch InBev	België	Dranken	AA*						

¹ Relatieve score in 'Access to Nutrition Global Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Nutrition Global Index').

TABEL 4.5.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Sodexo	Transparantie: De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt.	Sodexo heeft aangegeven een Nutrient Profiling Model (NPM) te implementeren in Frankrijk en dit eventueel uit te breiden naar andere landen. De eigen ontwikkelde NPM genaamd Green Score combineert een voedingsscore met een milieuscore.

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

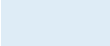
4.5.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.5.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.5.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	67%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	17%	nee

4.6. Thematisch: Just Transition

De transitie naar een klimaatneutrale economie heeft ingrijpende gevolgen voor werkgelegenheid, gemeenschappen, waardeketens én het milieu wereldwijd. Een rechtvaardige transitie – ofwel Just Transition – betekent dat deze omschakeling sociaal en ecologisch verantwoord plaatsvindt. Werknemers, toeleveranciers en gemeenschappen die geraakt worden door de energietransitie moeten eerlijk worden behandeld, beschermd en ondersteund. En dat geldt ook voor het milieu. Dit vraagt om beleid van ondernemingen dat inzet op sociale dialoog, her- en bijscholing van werknemers, bescherming van arbeidsrechten, zorg voor leefomstandigheden in mijnbouwgebieden en het voorkomen van milieuschade in kwetsbare regio's.

Internationale richtlijnen zoals de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderstrepen het belang van een rechtvaardige transitie. Toch hebben veel ondernemingen nog onvoldoende beleid en maatregelen om negatieve sociale en ecologische gevolgen van de klimaattransitie te voorkomen of te verzachten. Vooral in sectoren als de auto-industrie en mijnbouw, waar herstructurering en verandering in relevante grondstoffen centraal staan, is het risico op sociale ontwrichting en milieuschade groot. In dit engagementthema gaan wij daarom in gesprek met ondernemingen in deze sectoren. Het doel is om beleid, uitvoering en transparantie rond Just Transition te versterken, zodat de energietransitie eerlijk en duurzaam verloopt voor alle betrokkenen.

4.6.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.6.1.1 DOELSTELLINGEN JUST TRANSITION

Categorie	Indicatoren
Governance	- Verantwoordelijkheid voor de Just Transition wordt op bestuursniveau belegd en de verantwoordelijke bestuurder heeft voldoende expertise op het thema. - Het bestuur voert gestructureerd de dialoog met experts en belanghebbenden op het thema. - Ondernemingen brengen hun Just Transition aanpak in lijn met de relevante internationale standaarden en richtlijnen op gebied van milieu, mensenrechten en arbeidsnormen.
Beleid	- De onderneming brengt de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie in kaart en ontwikkelt beleid om die risico's aan te pakken. - De onderneming stelt tijdsgebonden en meetbare indicatoren vast voor het mitigeren van de impact van de klimaattransitie op het milieu, haar werknemers en andere belanghebbenden. - De onderneming identificeert grondstoffen en leveranciers waarvoor het verhoogde due diligence uitvoert. - De onderneming stelt verwachtingen aan haar leveranciers ten aanzien van milieubescherming en sociale bescherming van werknemers en andere belanghebbenden. - De onderneming brengt haar beleid voor directe en indirecte lobbyactiviteiten in lijn met de doelen van de Just Transition.
Implementatie	- De onderneming voert de sociale dialoog met werknemers, vakbonden en andere belanghebbenden over de Just Transition. - De onderneming verschaft werknemers toegang tot groene en waardige banen en biedt werknemers om- en bijscholing aan. - De onderneming waarborgt milieubescherming bij haar eigen activiteiten en in de waardeketen. - De onderneming waarborgt de sociale bescherming van haar werknemers en andere belanghebbenden in de klimaattransitie. - De onderneming houdt rekening met kansengelijkheid bij de maatregelen die het neemt voor de Just Transition.
Monitoring & Transparantie	- De onderneming rapporteert over de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie. - De onderneming rapporteert over de impact van de Just Transition maatregelen die het neemt.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit het meeste aan bij de volgende Sustainable Development Goals (SDG's):

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.5, 8.7)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.1)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.6)

Samenwerking

Voor het thema Just Transition werken we samen met verschillende internationale en nationale partners. Zo nemen we deel aan het Just Transition engagementinitiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) ter bevordering van verantwoorde lithiumwinning. Daarnaast zijn we betrokken bij het Investor Initiative on Responsible Nickel Supply Chains dat wordt gecoördineerd door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame

Ontwikkeling (VBDO) en Rainforest Foundation Norway. In dit initiatief werken we samen met andere beleggers aan engagement met autofabrikanten over verantwoorde toeleveringsketens van nikkel, een cruciaal metaal voor autobatterijen.

Voortgang

In de tweede helft van het jaar hebben we met ondergenoemde ondernemingen een eerste gesprek gevoerd.

Ford Motor Company

Tijdens het eerste gesprek met Ford gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse conform CSRD en mensenrechtenrisico-beoordeling ertoe heeft geleid dat Just Transition als materieel thema is geïdentificeerd. Ford zet in op het toekomstbestendig maken van werknemers via diverse trainingsprogramma's en werkt in regio's met nieuwe EV-fabrieken samen met lokale gemeenschappen om ook omwonenden voor te bereiden op nieuwe werkgelegenheid. Ford voert jaarlijks een risicoanalyse uit voor haar omvangrijke toeleveringsketen van ruim 4.800 directe toeleveranciers. De focus ligt primair op deze 'Tier 1' toeleveranciers, maar bij signalen van verhoogd risico wordt dieper in de keten gekeken. Ford heeft daarnaast 126 toeleveranciers verderop in de waardeketen, waaronder mijnlocaties, in kaart gebracht, waarvoor het zelf audits uitvoert. Daarnaast stimuleert Ford leveranciers van ruwe grondstoffen om zich te certificeren door standaarden voor verantwoorde mijnbouw. Het bedrijf erkent dat centralisatie van inkoop niet altijd haalbaar is, gezien de mondiale spreiding en schaarste van kritieke mineralen, en richt zich daarom op transparantie, audits en certificering.

Mineral Resources

In het eerste gesprek met Mineral Resources (MinRes), in de tweede helft van 2025, bespraken we de positie van de onderneming in de energietransitie en kansen en uitdagingen die hieraan verbonden zijn. MinRes gaf aan niet geheel op de hoogte te zijn van de term Just Transition, maar wel veel principes van dit concept toe te passen in de bedrijfsvoering. Zo zijn 'stakeholder engagement' en 'social impact assessments' sterk verankerd, in lijn met Australische wet- en regelgeving. Daarnaast probeert MinRes een goede relatie te onderhouden met lokale gemeenschappen door het bieden van werkgelegenheid en het opzetten van lokale bedrijven in samenwerking met de traditionele eigenaren. Het bedrijf staat open voor feedback van investeerders over het explicieter maken van deze thema's in beleid en rapportages.

Stellantis

Tijdens het eerste gesprek met Stellantis over Just Transition gaf het bedrijf aan dat dit thema al jaren een strategische prioriteit is, nog vóór de dubbele materialiteitsanalyse het thema als materiaal identificeerde. Het bedrijf werkt nauw samen met vakbonden en gebruikt instrumenten zoals jaarlijkse evaluaties, bijscholingsprogramma's en vrijwillige

vertrekregelingen. Voorbeelden zijn een omscholingsproject voor de overgang naar elektrische voertuigen en een data- en softwaretrainingsprogramma voor functies in software en AI. KPI's voor deze vaardighedentransitie omvatten onder andere trainingsuren per werknemer. In de keten ligt de grootste uitdaging bij de traceerbaarheid van kritieke mineralen. Stellantis werkt aan directe contracten voor duurzame grondstoffen, voert risicoanalyses en audits uit en actualiseerde in 2024 de inkooprichtlijnen. Het bedrijf onderzoekt hoe meer transparantie over auditresultaten kan worden geboden, maar wijst op juridische beperkingen. In het volgende gesprek met Stellantis zullen wij hen wijzen op best-practices omtrent transparantie en due diligence die wij bij branchegenoten in de auto-industrie zien.

Renault

Tijdens het eerste gesprek met Renault over het beleid rondom Just Transition gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse ertoe heeft geleid dat het thema biodiversiteit hoger op de agenda van het bestuur is komen te staan. Dit is relevant, gezien de grote impact van mijnbouw voor batterijgrondstoffen op biodiversiteit. Dit biedt een aanknopingspunt voor verdere dialoog over dit onderwerp. Renault lichtte toe hoe het bedrijf inzet op het toekomstbestendig maken van werknemers via de eigen 'ReKnow' University. Daarbij werden voorbeelden genoemd van productielocaties die, nadat ze overbodig waren geworden, zijn getransformeerd voor nieuwe productieprocessen, waardoor werkgelegenheid behouden kon blijven. Opvallend is dat Renault een deel van de productie uitbesteedt, waardoor de directe verantwoordelijkheid voor arbeidsomstandigheden van werkers verschuift naar externe partijen. Hier zullen we in vervolgesprekken alert op blijven. Renault gaf verder aan dat het mitigeren van milieu- en sociale impact van de klimaattransitie in de toeleveringsketen een grote uitdaging is. De onderneming werkt samen met toeleveranciers en stelt hoge standaarden, maar heeft beperkte controle over de mate waarin deze standaarden verder in de keten – tot op mijnbouwniveau – worden doorgegeven en nageleefd.

Rio Tinto

In het eerste gesprek met Rio Tinto in december 2025 bespraken we de rol van het bedrijf in de energietransitie en de manier waarop het Just Transition-principes toepast. Rio Tinto benadrukte een case-by-case-aanpak, waarbij werknemers en gemeenschappen rond een mijn worden betrokken vanaf de exploratiefase tot en met de sluiting. Het bedrijf wees op verdere automatisering van mijnwerkzaamheden en de omscholing die medewerkers daarbij krijgen. Op onze vraag over het betalen van een leefbaar loon, stelde Rio Tinto dat lonen voor eigen personeel boven het lokale gemiddelde liggen, al blijft onduidelijk hoe dit zich verhoudt tot leveranciers en onderaannemers. Ondanks diverse voorbeelden blijft vanuit investeerdersperspectief onduidelijk hoe integraal Just Transition is verankerd in de bedrijfsstrategie. Voor het vervolg is daarom behoefte aan concrete casussen

en meer transparante rapportage, zodat beter kan worden beoordeeld in hoeverre Rio Tinto de principes daadwerkelijk toepast.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

4.6.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op de mijlpalen zien.

TABEL 4.6.2.1 MIJLPALLEN JUST TRANSITION

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt	1	2	3	4	5	6
1	Stellantis NV	Nederland	Automobielen	3,8/20						
2	Ford Motor Company	Verenigde Staten	Automobielen	5/20						
3	Renault SA	Frankrijk	Automobielen	3,8/20						
4	Rio Tinto Limited	Australië	Metaal & Mijnbouw	14,7/25						
5	Mineral Resources Ltd.	Australië	Metaal & Mijnbouw	n.a.						

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

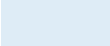
4.6.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.6.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.6.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.7. Thematisch: Kleding en Circulariteit

De kledingsector heeft momenteel een grote negatieve impact op milieu en klimaat. Dit komt door het gebruik van specifieke grondstoffen inclusief chemicaliën, het veroorzaken van CO₂-emissies, het grote watergebruik en watervervuiling. De sector veroorzaakt ongeveer 8% van de totale CO₂-emissies wereldwijd en gebruikt jaarlijks 93 biljoen liter water. Met name de bewerking van materialen en het kleuren van de stoffen, leidt tot veel watervervuiling. Maar vooral ook de relatief korte gebruiksduur van veel kleding zorgt voor een grote milieudruk. De kledingsector is nog verre van circulair en dit leidt tot enorme volumes aan afval, bestaande uit snel afgedankte - of zelfs onverkochte kleding. Per jaar belandt er 92 miljoen ton kledingafval op stortplaatsen. En als de verwachte groei van de kledingproductie, inclusief 'fast-fashion' doorzet, zal de hoeveelheid afval veroorzaakt door de sector tegen het einde van het decennium stijgen tot 134 miljoen ton per jaar. Kortom, de huidige, lineaire wijze waarop de kledingsector functioneert, betekent een grote belasting voor het milieu en een significant risico voor het klimaat en de menselijke gezondheid. Om de milieuproblemen in deze sector te verminderen, zal ze veel meer circulair moeten worden.

4.7.1. Overzicht

Doel van het thema

Doel van dit engagementprogramma is om de geselecteerde ondernemingen de nodige stappen te laten nemen om serieus de transitie van een lineaire naar een circulaire kledingsector in te zetten. We vragen daartoe het volgende van de geselecteerde ondernemingen:

TABEL 4.7.1.1 DOELSTELLINGEN KLEDING EN CIRCULARITEIT

Categorie	Toelichting
Governance	De onderneming maakt de transitie naar een meer circulaire kledingsector onderdeel van de strategie. En de eindverantwoordelijkheid voor de voortgang is duidelijk belegd bij het bestuur van de onderneming
Beleid	De onderneming ontwikkelt adequaat beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie. Onderdeel daarvan zijn concrete tijdgebonden doelen, met indicatoren waarop voortgang wordt gemeten en gerapporteerd
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert het beleid, meet de voortgang op basis van concrete indicatoren en rapporteert daarover in publieke rapportages
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met experts, sectorgenoten en andere relevante partijen, om kennis te ontwikkelen en te delen en daarmee de transitie te versnellen
Transparantie	De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering

Bij het onderdeel 'governance' zullen we ook kijken of doelen met betrekking tot circulariteit onderdeel zijn van het beloningsbeleid van het bestuur van de onderneming. En we zullen vragen hoe de onderneming zich opstelt ten aanzien van nieuwe wetgeving die de transitie naar meer circulair

werken moet stimuleren en faciliteren. We rekenen op een constructieve houding van de ondernemingen in de sector ten aanzien van dergelijke nieuwe wetgeving.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen (12.2, 12.4, 12.5, 12.6)
- SDG 14: Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen (14.1)

Samenwerking

Achmea IM heeft zich eind 2024 aangesloten bij het engagementinitiatief 'Fostering Action on Biodiversity through Responsible Investment in Clothing' ofwel FABRIC, gecoördineerd door de 'Finance for Biodiversity Foundation'. De doelen van dit programma, waaronder gebruik van duurzame materialen en de transitie naar een meer circulaire kledingsector, komen grotendeels overeen met de doelen van ons engagementthema. In het najaar van 2025 voerden we opnieuw een aantal gesprekken samen met andere beleggers van het FABRIC initiatief. Met deze samenwerking laten we de ondernemingen zien dat steeds meer beleggers duurzaamheid en circulariteit in de kledingsector van belang vinden. Omdat het FABRIC initiatief een goede samenwerking biedt op dit voor de kledingsector heel belangrijke - maar nog relatief nieuwe - thema, overwegen we het engagementthema voort te zetten, bijvoorbeeld met een aantal andere ondernemingen. We willen in het eerste halfjaar van 2026 de opties verder uitwerken.

Voortgang thema

In het afgelopen halfjaar hebben we opnieuw met een aantal ondernemingen gesproken of schriftelijk informatie uitgewisseld. Hieronder een kort verslag van deze contacten.

Adidas

We spraken Adidas voor de derde keer, in november. We deden het gesprek samen met de groep beleggers van het FABRIC initiatief van de 'Finance for Biodiversity Foundation'. We bespraken de voortgang op gebied van gebruik van duurzamere materialen, beperking van de

impact op verlies van biodiversiteit en de ontwikkeling van circulaire bedrijfsmodellen. Adidas werkt met certificeringen en traceerbaarheid voor katoen en leer en gebruikt sinds 2018 al 100% gecertificeerde katoen, voornamelijk van het initiatief 'Better Cotton'. Voor verduurzaming van leer wordt samengewerkt met de 'Leather Working Group'. Op gebied van circulaire bedrijfsmodellen experimenteert de onderneming met terugname, reparatie en doorverkoop in geselecteerde markten. Adidas ontwikkelt oplossingen en past die aan afhankelijk van de lokale context. Duurzaam ontwerp, maar ook consumenteneducatie zijn belangrijke elementen van de transitie naar meer circulair werken. Adidas werkt ook samen met branchepartners, beleidsmakers en NGO's om circulaire modellen te bevorderen. Voor Adidas ligt de uitdaging vooral in het ontwikkelen en opschalen van circulaire bedrijfsmodellen.

Gildan

Met Gildan hadden we in december het derde gesprek. De onderneming had recent de overname van concurrent Hanesbrands afgerond. Ook op gebied van duurzaamheid en rapportage betekent deze overname een flinke uitdaging. Aanpak, data en rapportage moeten geïntegreerd worden. Volgens het Gildan team is ook Hanesbrands goed op weg wat betreft duurzaamheid en zal het werk onverkort worden voortgezet. Gildan toont duidelijk voortgang op gebied van duurzaam materiaalgebruik, met vooral aandacht voor duurzamer geproduceerde katoen, katoenrecycling en gerecycled polyester. Ook de rapportage over circulariteit is verbeterd. Zo schrijft Gildan dat ze nu ook kijkt naar zogenaamde 'end of life' oplossingen, ofwel, hoe producten na gebruik ingezameld kunnen worden en bewerkt voor hergebruik. We zien dit als eerste signaal van implementatie van de eerder gedane toezegging en noteren daarom een mijlpaal voor implementatie.

Hennes & Mauritz

We spraken in september voor de derde keer met H&M. De onderneming toont voortgang in gebruik van duurzame materialen en gebruikt nu vrijwel alleen gerecycled polyester. Ook werkt H&M hard aan textiel-naar-textielrecycling, maar heeft daarvoor nog geen concrete doelen. Ook op gebied van versnelling van circulaire activiteiten is er vooruitgang. In het gesprek gaf H&M aan dat voor verdere versnelling goede regelgeving, investeringen en samenwerking binnen de sector essentieel zijn. H&M investeert in technologie en infrastructuur, maar pleit voor geharmoniseerd beleid en fiscale stimulansen, vooral voor de verkoop van tweedehands goederen. De onderneming schrijft dat het aantal markten waar tweedehands producten verkocht worden groeit. Voor de verbetering van de rapportage van H&M op punten die we eerder met de onderneming bespraken, zoals meer informatie over duurzaamheid van materialen en over de ontwikkelingen van circulaire bedrijfsmodellen, noteren we een mijlpaal voor implementatie.

TJX

In oktober spraken we voor de derde keer met TJX. We voerden dit gesprek samen met 1 ander lid van de FABRIC groep. TJX heeft geen grote ambities of doelen op gebied van circulariteit. Toch nemen de duurzaamheidsexperts deel aan diverse sectorinitiatieven over verduurzaming om goed te weten wat er speelt en om te anticiperen op verwachte wettelijke eisen rond verduurzaming van de kledingindustrie, zoals eisen rond eco-design en het digitale productpaspoort. We bespraken met TJX dat het van belang is om ontwikkelingen in de markt goed te volgen en stelden daarom voor om in de 'corporate responsibility leadership committee' een gesprek te agenderen over een routekaart voor verduurzaming van materiaalgebruik voor eigen-merk producten. We kregen op dit voorstel een voorzichtige toezegging. We noteren dit als een mijlpaal 'toezegging' en willen hier in het volgende gesprek met de onderneming op terug komen.

VF Corp

In oktober spraken we de duurzaamheidsexperts van VF Corp voor de derde keer. Ook dit gesprek deden we samen met de FABRIC investor groep. Het VF team vertelde over de voortgang op gebied van impactanalyse, duurzamere materialen en de ontwikkeling van circulaire verdienmodellen. Het doel om tenminste 50% gerecycled polyester te gebruiken is inmiddels behaald. Voor katoen wordt onder andere ingezet op regeneratieve landbouw. Daarover willen we nog wel meer horen wat betreft de gehanteerde methode, criteria en beoogde positieve impact. Op gebied van circulaire bedrijfsmodellen onderzoekt VF verschillende mogelijkheden voor hergebruik, recycling en reparatiediensten. Over de ontwikkelingen op dit punt kan VF de rapportage ook nog verder verbeteren.

Zozo

In december gaf Zozo schriftelijk antwoord op een aantal vragen over de voortgang op gebied van duurzaamheid en circulariteit. Zozo beschouwt natuurlijk kapitaal en biodiversiteit als een belangrijk thema en voert op enkele locaties risicobeoordelingen uit, bijvoorbeeld ten aanzien van watergebruik en impact op biodiversiteit. Bij de impactanalyse en rapportage daarover kijkt de onderneming naar de richtlijnen van de TNFD en wil hier meer mee gaan werken. Voor de materialiteitsanalyse wordt rekening gehouden met dubbele materialiteit en vraagt Zozo ook input van stakeholders. Zozo rapporteert geen cijfers over gebruikte materialen in modeproducten omdat deze door externe merken worden geleverd. Wel onderzoekt Zozo samenwerking met de merken om de transparantie verder te verbeteren. De circulaire dienst ZOZO-USED wordt voortgezet, maar momenteel niet actief uitgebreid.

Vervolg

In de eerste helft van 2026 willen we nog een keer met de ondernemingen spreken. Mede op basis van de nieuwe duurzaamheidsverslagen kunnen we de voortgang evalueren en gaan we bekijken voor welke ondernemingen

we de dialogen afronden en voor welke ondernemingen voortzetting van de dialoog zinvol is.

4.7.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.7.2.1 MIJLPALEN KLEDING EN CIRCULARITEIT

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 adidas AG	Duitsland	Textiel, kleding en luxeproducten	AAA						
2 FAST RETAILING CO., LTD.	Japan	Detailhandel	AA						
3 Gildan Activewear Inc.	Canada	Textiel, kleding en luxeproducten	AA						
4 Hennes & Mauritz AB	Zweden	Detailhandel	AA						
5 Industria de Diseno Textil, S.A.	Spanje	Detailhandel	AA						
6 Kering SA	Frankrijk	Textiel, kleding en luxeproducten	AA						
7 TJX Companies Inc	Verenigde Staten	Detailhandel	A						
8 V.F. Corporation	Verenigde Staten	Textiel, kleding en luxeproducten	AAA						
9 Zalando SE	Duitsland	Detailhandel	AA						
10 ZOZO Inc	Japan	Detailhandel	AAA						

1 MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

1 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

2 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 4.7.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Gildan	Transparantie: De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering.	In het duurzaamheidsverslag over 2024 schrijft Gildan dat meer opties worden verkend voor recycling van kleding na einde levensduur.
Hennes & Mauritz	Transparantie: De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair bedrijfsmodel en bedrijfsvoering.	H&M verbeterde de rapportage met meer informatie over duurzaamheid van gebruikte materialen en over de groei van circulaire bedrijfsmodellen.
TJX	Beleid: De onderneming ontwikkelt adequaat beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie.	TJX toonde zich bereid om intern de opties voor een plan voor meer duurzaam materiaalgebruik te bespreken.

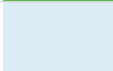
4.7.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.7.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.7.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	60%	ja

4.8. Thematisch: Klimaattransitie Luchtvaart

De luchtvaartsector staat voor een enorme uitdaging als het gaat om de klimaattransitie. Deze sector is verantwoordelijk voor ongeveer 2-3% van de wereldwijde CO₂-uitstoot, en de vraag naar luchtvervoer blijft groeien. Om de klimaatdoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen, moet de luchtvaartsector drastische maatregelen nemen om de uitstoot te verminderen. Eén van de belangrijkste strategieën is de ontwikkeling en inzet van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF). Deze brandstoffen, gemaakt van hernieuwbare bronnen zoals plantaardige oliën en afval, kunnen de CO₂-uitstoot van vliegtuigen aanzienlijk verminderen. Een andere belangrijke maatregel is het verbeteren van de operationele efficiëntie. Dit omvat het optimaliseren van vluchtroutes en het moderniseren van de vloot met zuinigere vliegtuigen om brandstofverbruik en uitstoot te minimaliseren. Voor de langetermijn moet de sector ook kijken naar hybride en elektrische vliegtuigen. Tot slot speelt regelgeving — waar ondernemingen via hun lobbyactiviteiten invloed op uitoefenen — een cruciale rol. Overheden kunnen emissienormen stellen en de sector stimuleren om te investeren in groene technologieën.

4.8.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.8.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor klimaatbeleid op bestuursniveau. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen.
Beleid	- De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3-emissies. - De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen. - De onderneming heeft een doelstelling voor netto-nul uitstoot. - De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen. - De onderneming heeft een strategie en doelstellingen voor het beperken van condenssporen. - De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities. - De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit.
Innovatie	- De onderneming ontwikkelt een plan voor de transitie van haar vloot. - De onderneming ontwikkelt een inkoopbeleid voor duurzame vliegtuigbrandstof. - De onderneming neemt maatregelen om route-efficiëntie te verbeteren. - De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen.
Samenwerking	- De onderneming werkt samen met branchegenoten en leveranciers voor het verbeteren van brandstofefficiëntie. - De onderneming werkt samen met branchegenoten en leveranciers voor de opschaling van duurzame vliegtuigbrandstof. - De onderneming draagt bij aan wetenschappelijke onderzoek over de klimaateffecten van condenssporen.
Transparantie	- De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3-emissies. - De onderneming rapporteert over de klimaateffecten van condenssporen. - De onderneming rapporteert over haar brandstofverbruik. - De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Voortgang

In de eerste helft van het jaar hebben we het voorbereidend onderzoek voor dit thema gedaan. Ook hebben we alle ondernemingen in het thema een brief gestuurd met een

introdactie van onze zorgen rond het thema en het verzoek tot een dialoog daarover.

American Airlines

In november 2025 voerden wij een eerste engagementgesprek met American Airlines. De luchtvaartmaatschappij erkent de grote uitdagingen om haar klimaatdoelstellingen te realiseren, mede door groei van de business, beperkte decarbonisatie-opties en afhankelijkheid van externe factoren zoals de beschikbaarheid en prijs van Sustainable Aviation Fuel (SAF) en vertragingen in de levering van nieuwe, zuinigere toestellen bij vliegtuigleveranciers. Hoewel American Airlines concrete reductie-doelstellingen heeft geformuleerd, is het bedrijf momenteel niet op

koers om de intensiteitsreductie van 45% in 2035 te halen. SAF-inkoop blijft beperkt door hoge kosten en een krappe markt, ook zijn langetermijncontracten financieel nauwelijks schaalbaar. Daaropvolgend lijkt American's doelstelling om tegen 2030 10% SAF in hun brandstofmix te hebben ook bemoeilijkt. De onderneming doet onderzoek naar de nadelige klimaateffecten van condenssporen, maar bevindt zich hierbij nog in de leerfase, evenals andere luchtvaartmaatschappijen. In het vervolg willen we inzetten op meer transparantie over de herkomst en duurzaamheidseisen omtrent SAF-inkoop, en een verdere dialoog over de balans tussen ambitie en haalbaarheid van klimaatdoelen.

Delta Air Lines

Ondanks meerdere pogingen tot verzoek voor een engagementgesprek, waaronder een verzoek direct gericht aan de CEO van Delta Airlines, is het niet gelukt om een reactie van het bedrijf te krijgen. Om die reden sluiten wij het traject af zonder succes en voegen we de onderneming toe aan de escalatielijst. In de eerste helft van 2026 selecteren we een nieuw luchtvaartbedrijf voor engagement.

Deutsche Post DHL

In de tweede helft van 2025 spraken we voor het eerst met Deutsche Post DHL. DHL omvat meerdere divisies, waarvan luchtvaart gerelateerde emissies circa 70% van het totale emissieprofiel vertegenwoordigen. De onderneming erkent daarom het belang van substantiële CO₂-reductie binnen haar luchtvaartactiviteiten. Tijdens het gesprek gaf DHL aan dat Sustainable Aviation Fuel (SAF) een centrale rol speelt in de decarbonisatiestrategie, met als doelstelling 30% SAF in de brandstofmix tegen 2030. Hoewel DHL zich bewust is van de huidige uitdagingen in de SAF-markt, beschouwt zij deze doelstelling als haalbaar dankzij een inkoopbeleid gericht op langdurige samenwerking met producenten en flexibele afnameopties. Ook bespraken we niet-CO₂-klimaateffecten, zoals condenssporen. DHL bevindt zich hier nog in een leerfase en neemt deel aan pilots en simulaties, maar verwacht op korte termijn hierover nog geen nieuws te kunnen melden. In het vervolg willen we inzetten op een transparantere uitsplitsing van emissies, concretere en kwantificeerbare reductiestrategieën, en voortgang op niet-CO₂-klimaateffecten.

DSV

Wij hebben in het afgelopen najaar met DSV gesproken, met name over de gevolgen van de overname van Schenker. De integratie van Schenker vereist een herberekening van emissiebaselines en doelstellingen, maar de strategische aanpak blijft volgens DSV A/S ongewijzigd. Belangrijke uitdagingen voor DSV A/S zijn scope 3-emissies, de verdere adoptie van SAF en het opschalen van duurzame infrastructuur. DSV vertelde dat ze in zet op partnerships, innovatie en interne financiële mechanismen om voortgang te boeken op dit gebied. Wij plannen een nieuw gesprek met DSV/AS in, met de focus op nieuwe klimaatdoelen en de consolidatie van best practices tussen Schenker en DSV A/S.

FedEx

Tijdens de rapportageperiode hebben we contact gelegd met FedEx en een afspraak voor een eerste gesprek is gemaakt. In dit gesprek zullen we verschillende onderwerpen bespreken, waaronder hun klimaatdoelstellingen en het indienen van deze doelstellingen aan het Science Based Targets initiative. Daarnaast staat hun ambitieuze Sustainable Aviation Fuel (SAF) doelstelling centraal, waarbij FedEx streeft naar 30% SAF-gebruik in 2030 en hopen we inzicht krijgen in hun voortgang en aanpak.

Qantas Airways

In de tweede helft van 2025 voerden wij ons eerste engagementgesprek met Qantas Airways. Tijdens dit gesprek kregen we een beter beeld van hun klimaatstrategie en de bijbehorende uitdagingen. Qantas gaf aan dat een belangrijke rol is weggelegd voor carbon credits vanwege beperkte decarbonisatieopties in de luchtvaart. Het gebruik van carbon credits is niet onomstreden, en hoewel Qantas een eigen ontwikkeld integriteitskader gebruikt om carbonprojecten te toetsen, blijft SBTI-validatie op dit moment niet mogelijk. Verder bespraken we reductietargets en de net zero-doelstelling, waarbij concrete targets voor scope 3 vooralsnog ontbreken door het uitblijven van betrouwbare data uit de supply chain. Tevens gaf Qantas meer inzicht in de huidige SAF-markt en werden kansen, risico's en beleidsbeïnvloeding besproken. Tot slot bevindt contrail-reductie zich bij Qantas nog in de onderzoeksfase; concrete doelstellingen of rapportages hierover ontbreken vooralsnog. In het vervolg willen we verder in gaan op gestelde SAF-doelstellingen, scope 3 reducties, en verkregen inzichten van condenssporen- gerelateerd onderzoek.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

4.8.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.8.2.1 MIJLPALEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 DSV A/S	Denemarken	Luchttransport & Logistiek	6,34						
2 FedEx Corporation	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,22						
3 Deutsche Post AG	Duitsland	Luchttransport & Logistiek	6,32						
4 Qantas Airways Limited	Australië	Luchtvaartmaatschappijen	5,43						
5 Delta Air Lines, Inc.	Verenigde Staten	Luchtvaartmaatschappijen	5,09						
6 American Airlines Group, Inc.	Verenigde Staten	Luchtvaartmaatschappijen	5,48						

1 De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de ‘Low Carbon Transition’. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de ‘Low Carbon Transition’ in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

1 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

2 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

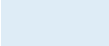
4.8.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.8.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.8.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.9. Thematisch: Klimaattransitie Chemie

De chemiesector is een belangrijke pijler van de wereldeconomie en levert circa 2% van het mondiale BBP. De primaire chemicaliën – ammoniak, methanol en high-value chemicaliën – vormen de basis voor een breed scala aan producten. Tegelijkertijd veroorzaakt de sector aanzienlijke klimaatschade: ongeveer 4% van de wereldwijde CO₂-uitstoot komt uit chemische productie. Zonder verduurzaming zal de productie van primaire chemicaliën én de uitstoot tegen 2050 ruimschoots verdubbelen. Decarbonisering is daarom cruciaal, maar complex, omdat fossiele brandstoffen de benodigde koolstof en waterstof leveren en de diversiteit aan producten en processen het lastig maakt om het ambitieniveau van klimaatdoelen vast te stellen. Waterstofproductie voor ammoniak en methanol is een grote emissiebron waardoor opschaling van met hernieuwbare energie geproduceerde groene waterstof essentieel is. Ook koolstofafvang en -opslag (CCS) kan emissies verlagen, waarbij afgevangen CO₂ opnieuw kan dienen als grondstof. Toch zijn deze technologieën nog niet altijd economisch aantrekkelijk of eenvoudig op te schalen.

4.9.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.9.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscommissie aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleid. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen. - De verantwoordelijke bestuurders hebben voldoende en aantoonbare kennis op het gebied van klimaat.
Beleid	- De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3 emissies. - De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen. - De onderneming heeft een doelstelling voor netto nul uitstoot. - De onderneming heeft een doelstelling voor volledige (hernieuwbare) elektrificatie in de productieprocessen. - De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit die tenminste een 1.5°C scenario omvat.
Strategie	- De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen. - De onderneming stelt een kapitaalallocatieplan op voor CCUS. - De onderneming ontwikkelt een plan voor het uifaseren van langetermijn investeringen in koolstofintensieve activa. - De onderneming ontwikkelt een plan voor het elektrificeren van haar productieprocessen.
Transparantie	- De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3 emissies. - De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan. - De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen. - De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities en het Klimaatakkoord van Parijs.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)¹¹ gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegenoten. Waar ons engagement met de chemiesector overlapt, voeren we samen de dialoog. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting

investor". Daarnaast delen we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen voor de sector.

Voortgang

Ecolab

Ecolab Inc. is een Amerikaanse multinational en wereldmarktleider op het gebied van water-, hygiëne- en infectiepreventieoplossingen. Het bedrijf is onderverdeeld in 3 divisies: Global Industry, Global Institutional & Specialty en Global Healthcare & Life Sciences. Via deze bedrijfssegmenten levert het chemische reinigings- en desinfectiemiddelen, systemen voor waterbeheer (Nalco Water) en ongediertebestrijding. Deze producten worden geleverd aan tal van sectoren, zoals de horeca, gezondheidszorg, voedingsmiddelenindustrie en zware industrie. Ecolab is een omvangrijke multinational die

¹¹ De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

actief is in meer dan 170 landen. Ecolab erkent het belang van significante decarbonisatie om de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk te mitigeren. De onderneming onderstreept deze commitment met door de SBTi gevalideerde reductiedoelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij zij streeft naar net-zero in 2050. Hoewel deze doelstellingen getuigen van goede intenties, is de haalbaarheid ervan onzeker, met name omdat ketenemissies 96% van het totale emissieprofiel beslaan en moeilijker te reduceren zijn dan emissies uit de eigen bedrijfsoperaties (scope 1 en 2). Uit de rapportage van Ecolab wordt niet duidelijk hoe de onderneming dit wil aanpakken. In onze engagement met Ecolab gaan we daarom verder in op de mogelijkheden voor scope 3-reductie en zullen we de onderneming vragen hierover helder te rapporteren. De dialoogreeks met Ecolab wordt gecoördineerd via het Dutch Engagement Coalition (DEC) verband. In januari 2026 wordt de brief naar de onderneming verstuurd, waarna we richten op het starten van de engagement in H1 2026.

Linde

Linde is een van oorsprong Duitse onderneming die in 2018 fuseerde met Praxair (VS) tot het huidige bedrijf Linde plc, met een statutaire zetel in Ierland. Het bedrijf is 's werelds grootste leverancier van industriële en medische gassen en gasmengsels. Het produceert en verkoopt gassen zoals zuurstof, stikstof, argon, waterstof en helium voor uiteenlopende sectoren, waaronder de staalindustrie, chemische industrie, gezondheidszorg en elektronica. Naast gaslevering ontwerpt en bouwt de engineeringdivisie grootschalige industriële installaties voor gasverwerking. Linde is actief in ongeveer 100 landen en speelt een belangrijke rol in de transitie naar schone energie via grootschalige waterstofprojecten en technologieën voor koolstofafvang. Linde is van plan fors te investeren in interne decarbonisatie, met als doel minstens USD 3 miljard tegen 2028. Mede hierdoor ligt het bedrijf op koers om zijn door de Science Based Targets initiative (SBTi) gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035 te halen. Hoewel dit investeringskapitaal onder andere moet worden ingezet om productielocaties te decarboniseren en het gebruik van groene brandstoffen en energie te stimuleren, is niet duidelijk waar deze middelen precies naartoe gaan. Daarnaast richt het bedrijf zich uitsluitend op scope 1- en 2-emissies, terwijl de ketenemissies (scope 3) minimaal de helft van het totale emissieprofiel vormen. In onze engagement met Linde zullen we daarom extra aandacht besteden aan het belang van het formuleren van scope 3-doelstellingen.

In het eerste gesprek met Linde, presenteerde het bedrijf een sterke vooruitgang op klimaattransitie met een 6,2% reductie van absolute broeikasgasemissies ten opzichte van 2021, waarmee het op koers ligt voor zijn door SBTi gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035. Het bedrijf heeft zijn duurzame elektriciteitsverbruik verhoogd naar 47%. Linde heeft een formeel Klimaattransitieplan gepubliceerd en streeft naar klimaatneutraliteit in 2050. Een belangrijk aandachtspunt voor het vervolg van

onze dialoog betreft scope 3 emissiedoelstellingen. Het bedrijf geeft aan dat deze minder relevant zouden zijn, terwijl externe bronnen suggereren dat scope 3 emissies meer dan de helft van de totale koolstofvoetafdruk bij Linde kunnen uitmaken. Hoewel de onderneming heeft aangekondigd dat scope 3 doelstellingen in 2026 zullen volgen, betekent dit wel enige vertraging ten opzichte van eerdere aankondigingen. Daarnaast bieden de rapporten van Linde nog beperkte informatie over fysieke klimaatrisico's en concrete adaptatiemaatregelen. In ons volgende gesprek zullen we deze verbeterpunten adresseren.

Dow

Dow Inc. is een Amerikaanse multinational en een van de grootste chemische bedrijven ter wereld. Het concern, met hoofdkantoor in Michigan, ontwikkelt en produceert een breed scala aan plastics, industriële tussenproducten en coatings. De activiteiten zijn verdeeld over de segmenten verpakking en speciale producten, kunststoffen, industriële tussenproducten en infrastructuur, en prestatiematerialen en coatings. Dow is wereldwijd actief in meer dan 160 landen en heeft in de Benelux een belangrijke positie met grote productielocaties in Terneuzen en Antwerpen. Het bedrijf richt zich met zijn producten voornamelijk op de verpakings-, bouw- en consumentenindustrie. In haar duurzaamheidsrapportage geeft Dow aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te ondersteunen, waaronder het streven om de mondiale temperatuurstijging ruim onder de 2°C te houden en inspanningen te leveren om deze te beperken tot 1,5°C. Dow stelt dat het uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn voor zowel de eigen emissies als de emissies in de waardeketen. De onderliggende doelstellingen die dit moeten realiseren, zijn echter onvoldoende ambitieus en missen wetenschappelijke basis en externe validatie. De onderneming formuleert uitsluitend reductiedoelen voor scope 1 en 2. In onze engagementgesprekken met Dow zullen we daarom benadrukken dat geloofwaardige en klimaatambities alleen mogelijk zijn wanneer deze worden ondersteund door serieuze, transparante en wetenschappelijk gevalideerde reductiedoelstellingen — inclusief voor scope 3. Voor het engagement met Dow werken wij samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders via de Dutch Engagement Coalition (DEC). In januari 2026 wordt de brief naar de onderneming verstuurd, waarin we de onderneming verzoeken om een meeting in de eerste helft van 2026.

Nitto Denko

Nitto Denko Corporation is een Japanse multinational die gespecialiseerd is in de ontwikkeling van hoogwaardige materialen en chemische producten. Het bedrijf levert een breed scala aan producten, verdeeld over 3 segmenten: optische films, kleefstoffen en medische technologie. Hiermee is Nitto wereldwijd actief in diverse sectoren, waaronder (consumenten)elektronica, automotive en gezondheidszorg. Het bedrijf telt meer dan 90 dochterondernemingen, verspreid over alle continenten. Nitto Denko erkent in haar rapportage het belang van emissiereductie, zowel in de eigen operaties (scope 1 en

2) als in de toeleveringsketen (scope 3). Hoewel de gestelde emissiereductiedoelen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative, hebben deze uitsluitend betrekking op de korte en middellange termijn en ontbreekt een langetermijnvisie. Daarnaast is de rapportage op het gebied van klimaatstrategie, beleid en governance zeer beperkt. Wij zullen daarom met de onderneming in gesprek gaan om een beter beeld te krijgen van de huidige positie en ambities van het bedrijf in de klimaattransitie, en deze gelegenheid benutten om deze ambities zo concreet en transparant mogelijk te maken. In december 2025 hebben wij een brief naar Nitto Denko gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen en verwachten begin 2026 een eerste gesprek te voeren.

Givaudan

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobielenindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten, industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs, ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

PPG Industries

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobielenindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten,

industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs, ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

RPM International

RPM International Inc. is een Amerikaanse multinational met het hoofdkantoor in Medina, Ohio, gespecialiseerd in de productie van coatings, kitten en bouwmaterialen. Het bedrijf bedient zowel de industriële als de consumentenmarkt via 3 hoofdsegmenten: bouwproducten, prestatiecoatings en consumentenproducten. De onderneming is actief in 170 landen en behoort wereldwijd tot de grootste spelers op het gebied van oppervlaktebescherming. De rapportage van RPM over haar klimaatstrategie is beperkt en bevat weinig details over hoe klimaatbeleid is verankerd in het bestuur en welke stappen worden ondernomen om bedrijfsoperaties te decarboniseren. RPM heeft uitsluitend kortetermijnreductiedoelstellingen opgesteld die enkel betrekking hebben op de eigen operaties en geen rekening houden met emissies in de toeleveringsketen. Bovendien zijn de doelstellingen voor scope 1 en 2 niet extern gevalideerd, door bijvoorbeeld het Science Based Targets initiative. Op deze punten loopt het bedrijf achter op zijn branchegeenoten. In onze dialoog met RPM willen we daarom het belang van een langetermijnstrategie met bijbehorende doelstellingen benadrukken en de onderneming vragen om hier concrete stappen in te zetten, zodat een inhaalslag gemaakt kan worden ten opzichte van concurrenten. In december 2025 hebben wij een brief naar RPM International gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben nog geen bevestiging ontvangen van het bedrijf.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

4.9.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.9.2.1 MIJLPALEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,45						
2 Linde PLC	Verenigd Koninkrijk	Chemicaliën	4,46						
3 Dow Inc	Verenigde Staten	Chemicaliën	4,62						
4 Nitto Denko Corp.	Japan	Chemicaliën	5,59						
5 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	5,90						
6 PPG Industries, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,58						
7 RPM International Inc.	United States	Chemicaliën	5,58						

1 De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de ‘Low Carbon Transition’. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de ‘Low Carbon Transition’ in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

1 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

2 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

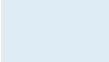
4.9.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.9.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.9.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	71%	nee
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.10. Thematisch: Nature Action

De natuur en uit de natuur voortkomende producten en diensten zijn van grote waarde. Meer dan de helft van het mondiale bruto binnenlands product is afhankelijk van de natuur en haar diensten. De schade die de afgelopen decennia aan de natuur is toegebracht brengt ook de beschikbaarheid van producten en diensten uit de natuur in gevaar. De biodiversiteit, de veelheid van soorten planten en dieren, is van groot belang voor het in gezonde toestand houden van ecosystemen. Bij de afname van biodiversiteit komt het functioneren van ecosystemen in gevaar. Hierdoor kan de beschikbaarheid van vruchtbare grond, de natuurlijke zuivering van water en de bestuiving van gewassen verminderen. Omdat veel ondernemingen voor hun producten en diensten afhankelijk zijn van genoemde ecosysteemdiensten, is verlies van biodiversiteit een materieel risico voor die ondernemingen en ook voor de beleggers in deze ondernemingen. Voor beleggers is het van groot belang de risico's rond het verlies van biodiversiteit te kennen en daar actie op te ondernemen.

Zo kunnen beleggers de dialoog aangaan met de ondernemingen waarin zij beleggen over welke risico's deze ondernemingen zien en welke stappen zij kunnen zetten om de impact op verlies van biodiversiteit te beperken. Het internationale investor engagement programma 'Nature Action 100' biedt de mogelijkheid om in samenwerking met andere beleggers, het gesprek over biodiversiteitsrisico's aan te gaan met ondernemingen in de beleggingsportefeuille.

Nature Action 100 heeft tot doel om ondernemingen aan te sporen om het verlies van natuur en biodiversiteit te beperken en waar mogelijk het verlies te herstellen. Dit om de financiële risico's te reduceren en de economische belangen van investeerders op langetermijn te beschermen.

4.10.1. Overzicht

Het beschermen van natuur en biodiversiteit staat in dit engagementthema centraal. Met het Global Biodiversity Framework als leidraad is het hoofddoel van het engagement: behoud van biodiversiteit, in 6 onderdelen uitgewerkt, zoals beschreven in de tabel doelstellingen biodiversiteit hieronder. We hebben ons voor dit thema aangesloten bij het internationale engagement programma 'Nature Action 100' (NA-100) en stellen daarom ook de gezamenlijk gestelde doelen van NA-100 centraal.

Met behulp van deze doelen worden de ondernemingen aangespoord om een systematische, op de lange- termijn gerichte aanpak te ontwikkelen om de risico's rond verlies van biodiversiteit aan te pakken. Met het werken aan die doelen kunnen ondernemingen bijdragen aan het realiseren van de internationale beleidsdoelen ten aanzien van behoud en herstel van biodiversiteit¹².

Doel van het thema

De volgende engagementdoelen zijn opgesteld voor dit thema:

TABEL 4.10.1.1 DOELSTELLINGEN NATURE ACTION

Categorie ¹	Indicatoren
Governance	Het bestuur van de onderneming heeft een duidelijke rol bij het analyseren, beoordelen en beheren van natuur-gerelateerde afhankelijkheid, impact, risico's en kansen.
Ambitie	De onderneming committeert zich publiekelijk aan het beperken van verlies van biodiversiteit en aan het bijdragen aan herstel van biodiversiteit².
Analyse	- De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen. - De onderneming maakt deze analyse openbaar.
Doelen stellen	- De onderneming stelt tijdsgebonden, context-specifieke, wetenschappelijk onderbouwde doelen vast, gebaseerd op de impact en afhankelijkheidsanalyse. - De onderneming rapporteert jaarlijks over de voortgang ten opzichte van deze doelen.
Implementatie	- De onderneming ontwikkelt een plan van aanpak om de doelen te bereiken. - De onderneming maakt dit plan ook bekend in de jaarlijkse rapportage.
Samenwerking	De onderneming werkt samen met relevante externe partijen in de hele waardeketen, zoals sectororganisaties, beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen.

¹ Deze doelen zijn een vereenvoudigde vertaling van de NA-100 doelen: Investor Expectations – Nature Action 100

² Het bijdragen aan behoud en herstel van ecosystemen betreft de doelstelling van het Global Biodiversity Framework om uiterlijk in 2030 het verlies van biodiversiteit te stoppen en te werken aan herstel.

¹² Zie voor de internationale doelen het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (cbd.int)

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.6)
- SDG 14: Leven in het water (14.1)
- SDG 15: Leven op het land (15.2, 15.5)

Geselecteerde ondernemingen

De uitvoerende organisaties van het Nature Action 100 programma hebben voor dit engagementprogramma 100 ondernemingen geselecteerd die grote impact hebben op het verlies van biodiversiteit¹³. Hiertoe hebben ze gebruik gemaakt van de gegevens van een aantal biodiversiteitsimpact-data specialisten¹⁴. Achmea IM heeft bij aanmelding voor deelname aan het programma de voorkeur opgegeven voor een aantal ondernemingen die voorkomen in de beleggingsportefeuille. Daarvan zijn in eerste instantie de volgende ondernemingen aan ons toegewezen: **FMC Corp.**, **Marubeni** en **Mitsui Co.** Vanaf de tweede helft van 2024 nemen we ook deel aan de dialogen met **Conagra Brands**, **Target Corp.** en **PepsiCo**.

Samenwerking

Ook in de tweede helft van 2025 vonden weer een aantal gesprekken plaats in het kader van het Nature Action 100 programma. In oktober publiceerde Nature Action 100 het eerste voortgangsrapport¹⁵. En in November werkten we samen met de vermogensbeheerders Green Century en Allianz Global Investors (Allianz GI) rond het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij PepsiCo. Green Century diende een resolutie in die de onderneming vraagt om een onderzoek te doen en te publiceren naar impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies. Achmea IM en Allianz GI steunden de resolutie als mede-indieners (co-filers). Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

Voortgang thema

In de tweede helft van 2025 hebben we weer een aantal ondernemingen gesproken. Hieronder een kort verslag van de gesprekken en relevante ontwikkelingen.

Marubeni

We spraken voor de derde keer met Marubeni, in oktober. De onderneming heeft een eerste TNFD-analyse uitgevoerd om de impact op natuur en afhankelijkheden in kaart te brengen. De belangrijkste veroorzakers van verlies van biodiversiteit zijn broeikasgasemissies en invasieve soorten. Marubeni werkt aan het integreren van natuur- en klimaatdoelen in de

bedrijfsstrategie, maar concrete meetbare doelen ontbreken nog. De onderneming wil de komende 1-2 jaar meer concrete doelen ontwikkelen. Marubeni benoemde dat er al wel beleid is voor duurzame inkoop van onder andere rundvlees, koffie, soja en palmolie. We bespraken ook specifiek onze zorg over de nog beperkte doelen van Marubeni voor CO₂-reductie. De onderneming gaf aan te werken aan uitbreiding van de scope 3 emissiereductiedoelen en betere afstemming met internationale standaarden daarvoor. Ook erkende de onderneming het belang van verdere transparantie en verbetering van beleid rond ontbossing.

Mitsui

In juli spraken we voor de derde keer met Mitsui. We bespraken de eerste inzichten en resultaten van de biodiversiteitsimpact analyse, waarvoor Mitsui de aanpak van de TNFD gebruikt. Mitsui paste de analyse toe op de agrochemische activiteiten. In het verlengde van deze analyse vroegen we om een toelichting op standaarden en KPI's voor regeneratieve landbouw en de aansluiting met de agrochemiestrategie. In volgende gesprekken willen we daar nader op ingaan. Tot slot vroegen we hoe Mitsui haar klimaatdoelen, inclusief scope 3-emissies, wil aanscherpen richting een 'Paris Aligned' pad. Gezien de omvang van de activiteiten in de energiesector, is voor Mitsui het reduceren van CO₂-emissies van groot belang omdat klimaatverandering ook een belangrijke oorzaak is voor verlies van biodiversiteit. We noteren een mijlpaal implementatie vanwege de eerste stappen op gebied van TNFD analyse en rapportage daarover.

PepsiCo

In november spraken we voor de tweede keer met PepsiCo. De onderneming heeft een nieuwe "nature page" toegevoegd aan hun ESG-rapportage en hanteert een risk-based aanpak voor natuur- en duurzaamheidsdoelen. De onderneming bereidt zich voor op Europese CSRD-wetgeving en stemt duurzaamheidsdoelen af op veranderende regelgeving. Op het gebied van regeneratieve landbouw werkt PepsiCo samen met sectorgenoten en leveranciers. Ook werkt PepsiCo aan betere traceerbaarheid van grondstoffen. Echter, de onderneming wilde in het gesprek nog geen concrete toezeggingen doen ten aanzien van het uitvoeren van – en rapporteren over – een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we, zoals hierboven onder 'samenwerking' al genoemd, eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, die de onderneming vraagt om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen.

¹³ www.natureaction100.org/companies

¹⁴ Met behulp van de impactdata is gestreefd naar de selectie van de 100 ondernemingen met 'de meeste negatieve impact'. Omdat deze impact data nog nieuw en volop in ontwikkeling zijn, is deze claim wellicht niet geheel 'absoluut'. Vast staat wel dat het gaat om 100 ondernemingen die allen een heel grote impact hebben en daarom heel relevant voor dit engagement programma.

¹⁵ www.natureaction100.org/nature-action-100-releases-its-first-status-report-showcasing-initiative-progress-and-investor-insights

Vervolg

In de eerste helft van 2026 willen we opnieuw met een aantal ondernemingen spreken. En met PepsiCo wordt het gesprek voortgezet over de ingediende aandeelhoudersresolutie.

4.10.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.10.2.1 MIJLPALEN NATURE ACTION

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 FMC Corporation	Verenigde Staten	Chemicaliën	A						
2 Marubeni Corporation	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	AAA						
3 Mitsui & Co.,Ltd	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	AA						
4 PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	BBB						
5 Conagra Brands, Inc.	Verenigde Staten	Voedselproducten	AA						
6 Target Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	AA						

1 MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

1 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

2 De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 4.10.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Mitsui	Analyse: De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen.	Mitsui heeft een eerste op de TNFD aanpak gebaseerde natuur impact analyse gepubliceerd.

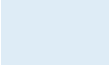
4.10.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben ondernemingen ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.10.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.10.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	83%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	67%	ja

4.11. Thematisch: Preventie Mensenrechtenrisico's

Mensenrechten staan al geruime tijd volop in de belangstelling. In Nederland heeft het IMVB-convenant voor de pensioenfondsen een belangrijke rol gespeeld bij het structureel agenderen van dit onderwerp. Toch zijn er nog diverse gebieden waarop zowel ondernemingen als institutionele beleggers verdere stappen kunnen zetten. Voorbeelden hiervan zijn landrechten van lokale gemeenschappen, vakbondsvrijheid en veiligheid op de werkvloer. In ons normatieve engagementprogramma voeren we engagement met ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtencontroverses met als doel deze controverses te verhelpen. Er zijn echter ook veel stappen op gebied van preventie, die ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensenrechtenrisico's kunnen nemen om daadwerkelijke betrokkenheid bij mensenrechtencontroverses te voorkomen. Dit engagementthema richt zich daarom op het verbeteren van preventie van mensenrechtenrisico's. Daarbij nemen we ook arbeidsrechten expliciet mee, aangezien arbeidsrechten onlosmakelijk verbonden zijn met mensenrechten. In dit engagement gaan we de dialoog aan met bedrijven om ervoor te zorgen dat het onderwerp mensenrechten stevig op de agenda staan. Het doel is dat bedrijven beter inzicht krijgen in de risico's op dit gebied en passende maatregelen nemen om controverses te voorkomen.

4.11.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.11.1.1 DOELSTELLINGEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor mensenrechten op bestuursniveau. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan het behalen van aan mensenrechten gerelateerde doelen.
Beleid	- De onderneming integreert mensenrechtenrisico's in haar bredere risicomanagementsystemen. - De onderneming selecteert en monitort haar zakelijke relaties met aandacht voor hun mensenrechtenprestaties. - De onderneming implementeert verantwoord inkoopbeleid en houdt rekening met mensenrechten in de contractvoorwaarden.
Samenwerking	- De onderneming communiceert de eisen en verwachtingen van haar mensenrechtenbeleid met werknemers, leveranciers en andere stakeholders. - De onderneming biedt training over mensenrechten aan werknemers en zakelijke relaties. - De onderneming voert collectieve onderhandelingen met werknemers in goed vertrouwen, waarbij zij tijdig informatie uitwisselt, regelmatige onderhandelings sessies organiseert en streeft naar een voor beide partijen aanvaardbare overeenkomst.
Monitoring & Transparantie	- De onderneming monitort de implementatie van haar mensenrechtenbeleid en neemt waar nodig corrigerende acties, met betrokkenheid van werknemers. - De onderneming brengt haar toeleveringsketen in kaart en maakt deze openbaar, inclusief leveranciers tot op bron- of productieniveau en belangrijke locaties.

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)¹⁶ gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegeenoten. Dat doen we binnen dit thema in de dialogen met bedrijven die door alle deelnemende beleggers zijn geïdentificeerd als structureel betrokken bij mensenrechten- en arbeidsrechtencontroverses. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting investor". Daarnaast delen we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen.

Daarnaast gaan we ook de samenwerking aan met internationale branchegeenoten via onze deelname aan de Investor Alliance for Human Rights (IAHR), een initiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR). IAHR coördineert onder andere in samenwerking met WBA

engagement met bedrijven die voorkomen in de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0)³.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 8: Waardig werk en economische groei (8.5, 8.7, 8.8)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.2, 10.3)
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten (16.3, 16.6, 16.10)

Voortgang

Amazon.com

Amazon.com Inc. is een Amerikaanse multinational en een van 's werelds grootste technologie- en

¹⁶ De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

e-commercebedrijven. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, richt zich op online detailhandel, cloudcomputing, digitale content en logistieke dienstverlening. De activiteiten zijn ondergebracht in segmenten zoals Online Stores, Amazon Web Services (AWS), abonnementen en advertentiediensten. Amazon is wereldwijd actief in tientallen landen, waaronder Nederland. Het bedrijf bedient zowel consumenten als bedrijven en speelt een centrale rol in de mondiale digitale economie. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Amazon over arbeidsomstandigheden. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Hoewel we de verbeteringen op dit terrein van de afgelopen jaren waarderen, zien we blijvende mensenrechten- en financiële risico's door herhaaldelijke controverses rondom werkdruk, veiligheid en vrijheid van vereniging in distributiecentra. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In november 2025 hebben wij een brief naar Amazon gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Amazon heeft de ontvangst van de brief bevestigd en er staat een eerste gesprek gepland voor april 2026.

Banco Santander

Banco Santander is een Spaanse bank en een van 's werelds grootste financiële instellingen. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Madrid, biedt een breed pakket aan financiële diensten, waaronder retail- en zakelijk bankieren, corporate & investment banking, vermogensbeheer en betalingsdiensten. Santander is actief in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en bedient wereldwijd miljoenen particuliere, zakelijke en institutionele klanten via fysieke vestigingen en digitale platforms. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Banco Santander over mensenrechtenrisico's rond projectfinanciering, met speciale aandacht voor landrechten. In deze dialoog treden wij op als 'supporting investor'. Wij zien risico's op landonteigening, gedwongen verhuizing en beperkte toegang tot herstel, zoals blijkt uit controverses rond onder andere de Jadar-mijn in Servië en het Ituango-project in Colombia. Als beleggers verwachten wij dat gefinancierde projecten voldoen aan internationale normen zoals de UNGP's en OECD-richtlijnen. Daarom gaan wij in gesprek met Banco Santander over hoe dit wordt geborgd via beleid, due-diligenceprocessen en monitoring in hoogrisico-gebieden. In oktober 2025 hebben wij een brief aan Banco Santander gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Het bedrijf heeft de ontvangst van de brief nog niet bevestigd. We hebben daarom een herinnering verstuurd.

Honda Motor

Het Japanse Honda is een van 's werelds grootste fabrikanten van motorvoertuigen en aandrijftechnologieën. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Tokio, ontwikkelt en produceert een breed scala aan producten, waaronder auto's, motorfietsen, scooters, buitenboordmotoren en industriële motoren. Honda is wereldwijd actief in Azië,

Europa, Noord- en Zuid-Amerika en bedient miljoenen particuliere en zakelijke klanten met mobiliteitsoplossingen. Samen met andere beleggers uit de Investor Alliance for Human Rights (IAHR) gaan wij in dialoog met Honda over het belang van een sterk mensenrechtenbeleid en transparante due-diligenceprocessen. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0) van de World Benchmarking Alliance (WBA) die begin 2026 zal worden gepubliceerd. De bij IAHR betrokken beleggers verwachten van bedrijven dat zij duidelijke en publiek toegankelijke mensenrechtencommitments publiceren, inzicht geven in robuuste processen voor mensenrechten due diligence, en transparante mechanismen bieden die herstel van mensenrechtencontroverses mogelijk maken. In oktober 2025 hebben wij een brief aan Honda gestuurd waarin wij hen vroegen gebruik te maken van de feedbackperiode voor CHRB 2.0 die WBA biedt. Honda heeft niet gereageerd op deze brief. Na publicatie van CHRB 2.0 zullen wij de onderneming een verzoek sturen tot het starten van een dialoog.

McDonald's

McDonald's is een Amerikaanse multinationale fastfoodketen en een van 's werelds bekendste horecamerken. Het bedrijf exploiteert restaurants die een breed assortiment aan maaltijden en dranken aanbieden, waaronder hamburgers, friet, ontbijtproducten en desserts. McDonald's is actief in meer dan honderd landen en bedient dagelijks miljoenen consumenten via een wereldwijd netwerk van restaurants, drive-thru's en digitale bestelkanalen. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met McDonald's over arbeidsomstandigheden en arbeidsrechten. Onze analyse wijst op herhaaldelijke controverses, waaronder zorgen rond gezondheid en veiligheid van werknemers, discriminatie, diversiteit, en vrijheid van vereniging en collectieve onderhandeling. Ook zijn er ernstige aantijgingen van seksuele intimidatie, genderdiscriminatie en onbetaalde overuren in meerdere landen. Hoewel McDonald's relevante beleidskaders heeft opgesteld en zich conformeert aan internationale standaarden zoals de UNGP's, zien wij aanhoudende mensenrechten- en financiële risico's. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In december 2025 hebben wij een brief aan McDonald's gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. McDonald's heeft de brief nog niet bevestigd.

Starbucks

Starbucks is een Amerikaanse koffiehuisketen en een van 's werelds grootste spelers in de koffiesector. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, is gespecialiseerd in de inkoop, branding en verkoop van koffie, thee en aanverwante producten. Starbucks is wereldwijd actief en bedient miljoenen klanten via een uitgebreid netwerk van vestigingen, aangevuld met digitale platforms en retailproducten voor thuisgebruik. Samen met

andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Starbucks over arbeidsverhoudingen en arbeidsrechten. Onze analyse vond meer dan honderd zaken over oneerlijke arbeidspraktijken bij de Amerikaanse toezichthouder voor arbeidsverhoudingen, werknemersacties, stakingen en protesten. In december 2025 werd er in 130 Amerikaanse steden door Starbucks medewerkers gestaakt. 3 jaar na de eerste succesvolle vakbondsverkiezing in de Verenigde Staten is er nog steeds geen collectieve overeenkomst bereikt, wat wijst op aanhoudende spanningen in de arbeidsverhoudingen. Hoewel Starbucks stappen heeft gezet—zoals een onafhankelijke beoordeling van werkomstandigheden en een nationaal arbeidsverhoudingen team—blijven de uitdagingen in de Verenigde Staten groot. Daarom gaan wij het gesprek aan om Starbucks ertoe te bewegen haar toezeggingen op het gebied van goede arbeidsverhoudingen wereldwijd in de praktijk te brengen. In december 2025 hebben wij een brief aan Starbucks gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Starbucks heeft de brief nog niet bevestigd.

Uber Technologies

Uber is een Amerikaans technologiebedrijf en aanbieder van online platforms voor mobiliteits- en bezorgingsdiensten. Het bedrijf, met hoofdkantoor in San Francisco, ontwikkelt digitale platforms waarmee consumenten ritten, maaltijden en andere diensten kunnen bestellen. Uber is wereldwijd actief en verbindt via zijn apps chauffeurs en bezorgers met klanten, waarbij het opereert op het snijvlak van technologie, transport en dienstverlening. In 2023 en 2024 diende Achmea Investment Management een aandeelhoudersvoorstel in bij Uber, waarin het bedrijf werd gevraagd de veiligheidsrisico's voor chauffeurs beter in kaart te brengen en deze vervolgens effectiever aan te pakken. In het hieropvolgende jaar heeft Uber verschillende verbeteringen doorgevoerd in de veiligheidsrapportage en in functies binnen de app die de veiligheid van chauffeurs moeten vergroten. Desondanks wordt Uber nog steeds beschuldigd van ondermaatse veiligheidsmaatregelen en is het bedrijf regelmatig onderwerp van rechtszaken en negatieve media-aandacht. Samen met andere beleggers die zijn aangesloten bij het Interfaith Center for Corporate Responsibility hervatten wij daarom de dialoog met Uber over het belang van robuuste rapportage en een effectieve aanpak van veiligheidsrisico's voor chauffeurs. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. In november 2025 hebben wij een brief aan Uber gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Uber heeft de ontvangst van de brief bevestigd maar er moet nog een gesprek worden gepland.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

4.11.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.11.2.1 MIJLPALEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Banco Santander S.A.	Spanje	Gediversifieerde banken	AA						
2 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
3 Starbucks Corporation	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
4 Uber Technologies, Inc.	Verenigde Staten	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	AA						
5 Industria de Diseno Textil, S.A.	Spanje	Kledingdetailhandel	AA						
6 Honda Motor Co., Ltd.	Japan	Automobielfabrikanten	A						
7 Amazon.com, Inc.	Verenigde Staten	E-commerce	BBB						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

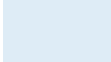
4.11.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.11.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.11.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	86%	nee
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.12. Thematisch: Reductie CO₂-uitstoot PLUS

In het Klimaatakkoord van Parijs spraken 196 landen af de opwarming van de aarde te zullen beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met het streven om de opwarming beneden de 1,5 graad Celsius te houden. Het CO₂-budget dat de mensheid heeft om catastrofale opwarming van de aarde te voorkomen zal binnen 10 jaar gebruikt worden als de uitstoot niet teruggedrongen wordt. Daarom is het noodzakelijk om de bestaande infrastructuur voor fossiele brandstoffen zoveel mogelijk uit te faseren en te werken aan een zo goed mogelijke integratie van duurzame energie en infrastructuur. Tijdens de dialoog Reductie CO₂-uitstoot gaan we met ondernemingen in gesprek over de gevolgen van een te hoge CO₂-uitstoot en de risico's die dat met zich meebrengt, maar ook over de kansen die de transitie naar duurzame energiebronnen biedt. Het gesprek richt zich op de strategie die ondernemingen kiezen en de mate waarin ze zijn voorbereid op veranderingen die in diverse klimaatscenario's worden geschetst. Voor dit thema is met behulp van CO₂-EVIC cijfers en gespecialiseerde bronnen zoals Transition Pathway Initiative (TPI) het beleggingsuniversum getoetst. Aan de hand van de uitkomst zijn ondernemingen geselecteerd met relatief de hoogste emissies en weinig aandacht in hun beleid voor de transitie naar een klimaatvriendelijk bedrijfsmodel.

4.12.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.12.1.1 DOELSTELLINGEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscomité aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleid - De onderneming neemt aan CO₂-reductie gerelateerde KPI's op in de beloning van bestuurders - De onderneming is transparant over haar betrokkenheid bij belangenorganisaties en zorgt ervoor dat de doelen in lijn zijn met haar eigen klimaatbeleid
Strategie	- De onderneming stelt 'science-based targets' en laat deze extern valideren - De onderneming committeert zich aan een netto-nul uitstoot ambitie
Risicomanagement	- De onderneming rapporteert over klimaatrisico's en -kansen in lijn met TCFD - De onderneming stelt een klimaatscenario-analyse op
Transparantie	- De onderneming rapporteert scope 1 en 2-emissiedata en laat deze extern valideren - De onderneming rapporteert aan 'CDP climate change'

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2)

Voortgang

CF industries

In oktober spraken we voor de derde keer met CF Industries. Het bedrijf zet stappen, zoals CO₂-afvang en -opslag bij de Donaldsonville-fabriek in Louisiana (tot 2 miljoen ton per jaar) en de geplande bouw van 's werelds grootste en efficiëntste 'blauwe' ammoniakfabriek in 2029, samen met Japanse partners. Hoewel voor 'blauwe' ammoniak nog fossiele brandstoffen nodig zijn, wordt de vrijkomende CO₂ grotendeels afgevangen. Ondanks tijdelijke emissiestijgingen door operationele verstoringen verwacht CF Industries haar klimaatdoelen voor 2030 en de netto-nuldoelstelling voor 2050 (scope 1 en 2) te behalen. Daarnaast werkt het bedrijf met brancheorganisaties aan betere methoden voor het meten en verifiëren van scope 3-emissies. Tot slot bespraken we de recente

klimaatscenario-analyse, die in 2026 wordt gepubliceerd. Wij verwelkomen deze stap, waarvoor we eerder – meest recent in een brief uit maart 2025 – hebben aangedrongen en zullen na publicatie indien nodig feedback geven.

CK Hutchison

In december 2025 spraken we voor de derde keer met CK Hutchison Holdings. Het bedrijf laat duidelijke vooruitgang zien, onder meer door het uitfaseren van kolencentrales in Hongkong en investeringen in hernieuwbare energie. Tegelijkertijd blijven er uitdagingen rond scope 3-emissies en de implementatie van klimaatgerelateerde KPI's op groepsniveau. De voortgang verschilt sterk per divisie: Retail, Telecom en Havens hebben hun klimaatdoelstellingen inmiddels extern laten valideren door het Science Based Targets initiative (SBTi). Voor de Infrastructuurdivisie – waaronder ook oil & gas-activiteiten vallen – is de relevante SBTi-methodologie nog in ontwikkeling, al hebben onderdelen zoals UK Power Networks en Hongkong Electric wel gevalideerde doelen. Ook bespraken we de op groepsniveau geconsolideerde 'CDP climate change' rapportage die CK Hutchison inmiddels publiceert. Wij verwelkomen deze beleidsverbetering, die we in

eerdere gesprekken hebben aangemoedigd. Daarnaast is de onderneming bezig met het door ontwikkelen van de klimaatscenario-analyses op divisieniveau, die het op termijn geconsolideerd zullen worden op groepsniveau. In 2026 gaan we verder in gesprek met de Infrastructuurdivisie, die verantwoordelijk is voor meer dan 70% van de klimaatimpact.

Indorama Ventures

In oktober spraken we met Indorama Ventures over de voortgang van hun klimaatstrategie en CO₂-reductiedoelstellingen. Indorama rapporteerde dat het 2025-doel voor GHG-intensiteit niet is behaald. Dit kwam vooral door sluiting van een aantal efficiënte productielocaties. Verder is het niet gelukt om te voldoen aan de Science Based Targets initiative (SBTi) eisen voor het stellen van doelen, omdat Indorama moeite heeft om de diverse portfolio's in lijn te brengen met de richtlijnen van SBTi. Indorama's doelstellingen zijn namelijk gebaseerd op CO₂-intensiteit, terwijl SBTi voor chemiesector absolute reductiedoelstellingen voorschrijft. Het bedrijf blijft inzetten op decarbonisatie via de uitfasering van kolencentrales in Azië en investeringen in innovaties zoals chemische recycling en het vervangen van fossiele grondstoffen door biograndstoffen. Verder hebben wij het belang van klimaatgerelateerde KPI's toevoegen aan het beloningsbeleid van bestuurders benadrukt. We hebben afgesproken om de dialoog voort te zetten in 2026, om de voortgang op de ambities van Indorama te monitoren.

Volkswagen

Eind 2025 spraken we voor de derde keer met Volkswagen over de strategische koers en klimaatdoelstellingen van het bedrijf. De transitie naar elektrische voertuigen van Volkswagen verloopt trager dan eerder verwacht, met name in Europa en Noord-Amerika. Toch blijft Volkswagen vasthouden aan de elektrificatiestrategie, waarbij vanaf 2026 goedkopere elektrische modellen op de markt komen. Investeringen in traditionele verbrandingsmotoren worden afgebouwd, terwijl hybride modellen tijdelijk een brug vormen in de overgangsfase. Wat betreft klimaatdoelstellingen blijft Volkswagen streven naar een reductie van 90% van de scope 1 en 2 emissies in 2040, waarbij de resterende 10% via compensatie wordt gerealiseerd. De focus van deze publieke doelstellingen ligt vooral op de gebruiksfase van voertuigen, terwijl andere emissiecategorieën intern worden gevolgd.

Vervolg

Eind 2026 wordt het engagement Reductie CO₂-uitstoot PLUS afgerond. We willen met alle ondernemingen ten minste 1 afsluitend gesprek voeren.

4.12.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laten het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.12.2.1 MIJLPALEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT PLUS INDIVIDUELE DIALOGEN

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Solvay SA	België	Chemicaliën	4,64						
2 United Parcel Service, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport en Logistiek	6,18						
3 CK Hutchison Holdings Ltd	Hong Kong	Industriële Conglomeraten	5,14						
4 Volkswagen AG	Duitsland	Automobielen	5						
5 CF Industries Holdings, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	2,89						
6 Indorama Ventures Public Co.	Thailand	Chemicaliën	4,85						
7 Nippon Sanso Holdings Corporation	Japan	Chemicaliën	4,7						
8 Mitsui Chemicals, Inc.	Japan	Chemicaliën	5,07						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de ‘Low Carbon Transition’. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de ‘Low Carbon Transition’ in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 4.12.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
CK Hutchison	Transparantie: De onderneming rapporteert aan ‘CDP climate change’.	CK Hutchison rapporteert op groepsniveau aan ‘CDP climate change’.
CF Industries	Risicomanagement: De onderneming stelt een klimaatscenario-analyse op.	CF Industries zegt toe in 2026 te zullen rapporteren over de uitgebreide klimaatscenario-analyse die het eind 2025 heeft uitgevoerd.

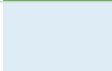
4.12.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.12.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.12.3.2 EVALUATIE¹

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

¹ De KPI's hebben alleen toepassing op de individuele dialogen. De doorlooptijden van de dialogen in DEC verband kunnen verschillen afhankelijk van de lead-investor.

4.13. Thematisch: Waterimpact en -afhankelijkheid

Waterbeheer is een steeds belangrijker thema binnen duurzaam ondernemingsbeleid. Bedrijven erkennen water inmiddels als materieel onderwerp en stellen doelen, zoals het realiseren van duurzaam waterbeheer op alle productielocaties in gebieden met waterschaarste. Toch blijkt uit onderzoek met onder andere WWF en Deltares dat de vertaling van beleid naar concrete resultaten in lokale stroomgebieden nog in de kinderschoenen staat¹⁷. Ook activiteiten dichtbij huis, zoals in het stroomgebied van de Rijn, vragen om een aanpak die verder gaat dan generieke doelstellingen. Hoewel veel ondernemingen kwantitatieve doelen formuleren voor hun eigen operaties, blijft het aspect van waterkwaliteit vaak onderbelicht. Ook het gebruik van toekomstgerichte scenario's om watergerelateerde risico's te beoordelen is nog beperkt. Effectief waterbeheer vereist daarom een lokale benadering, waarbij bedrijven niet alleen hun eigen impact in kaart brengen, maar ook samenwerken met andere gebruikers binnen het stroomgebied. Dit vraagt om betrokkenheid bij lokaal waterbestuur, gezamenlijke monitoring van waterkwaliteit en transparante rapportage over voortgang en uitdagingen. Door zo'n context-specifieke aanpak kunnen bedrijven bijdragen aan het behoud van vitale watersystemen en tegelijkertijd hun eigen operationele risico's beperken.

4.13.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 4.13.1.1 DOELSTELLINGEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Categorie	Indicatoren
Governance	Aantoonbaar bespreken van watermanagement in het bestuur en integratie van het thema in het risicomanagement. In het bijzonder met aandacht voor: • lokale stakeholders; • klimaatscenario's; • de toeleveringsketen; • het in kaart brengen van waterrisico's voor de meest belangrijke stroomgebieden.
Beleid	Formuleren van contextuele doelen voor duurzaam waterbeheer, met aandacht voor: • de problematiek in lokale stroomgebieden; • waterkwantiteit; • waterkwaliteit; • meenemen van toekomstgerichte scenario's voor risicobeoordeling; • zowel de impact en de afhankelijkheden van de onderneming ten aanzien van water.
Implementatie & monitoring	• Vertalen van beleid naar concrete, lokaal relevante acties in de meest relevante stroomgebieden. • Het regelmatig monitoren van voortgang en uitdagingen op locatie, ook in eigen bedrijfsvoering.
Samenwerking in de keten	Actief samenwerken met andere watergebruikers binnen a) stroomgebieden en b) de toeleveringsketen om waterrisico's te beperken en vitale watersystemen te behouden.
Transparantie	Transparant rapporteren over: • waterdoelen en hun voortgang • de uitkomsten van scenarioanalyses • de belangrijkste stroomgebieden voor de onderneming • de samenwerking met lokale overheden, stakeholders en de toeleveringsketen

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 6: Schoon water en sanitair (6.3, 6.4, 6.5 en 6.6)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.4)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2, 13.3)
- SDG 14: Leven in het water (14.a)

Samenwerking

In deze engagement werken we nauw samen met NN Group bij de uitvoering van de engagement en bundelen van kennis. Daarnaast werken we nauw samen met het Valuing Water Finance Initiative¹⁸. Zo sluiten we aan bij de doelstellingen van dit initiatief en trekken we samen op met de internationale investeerders uit dit netwerk op om het thema water op de kaart te zetten.

¹⁷ Nieuw rapport over watergerelateerde aanbevelingen voor verantwoord beleggen: <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2024/09/nieuw-rapport-over-watergerelateerde-aanbevelingen-voor-verantwoord-beleggen>

¹⁸ <https://www.ceres.org/water/valuing-water-finance-initiative>

Selectie ondernemingen

Voor de selectie van ondernemingen hebben we een screening uitgevoerd. In deze screening is gekeken naar relevante sectoren, ondernemingen in de portefeuille en de prestaties van deze ondernemingen op het thema water. Ook hebben we onderzocht welke onderneming in belangrijke stroomgebieden, zoals de Rijn, activiteiten hebben. Op basis van deze screening hebben we de hieronder besproken ondernemingen geselecteerd. In deze selectie is de nadruk gelegd op de chemische industrie, en aanverwante sectoren. We zien dat deze ondernemingen een belangrijke impact op het gebied van water hebben en ook zeer van water afhankelijk zijn voor hun productieprocessen.

Voortgang

BASF

In de eerste helft van 2025 hadden wij een nuttig gesprek met BASF over hun watermanagementstrategie. BASF heeft voortgang geboekt op hun doelstelling om op alle relevante locaties duurzaam watermanagement te implementeren. In 2023 lag de implementatiegraad op 70%, maar door de update naar Aqueduct 4 kwamen er circa 20 nieuwe waterstresslocaties bij, waardoor de huidige voortgang rond 65% ligt. BASF maakt gebruik van gevestigde risicobeoordelingsinstrumenten zoals WRI Aqueduct om waterstress wereldwijd in kaart te brengen. Desondanks blijven belangrijke aandachtspunten bestaan. BASF rapporteert voornamelijk op geaggregeerd niveau en publiceert slechts 1 geïdentificeerd risicobekken (Ludwigshafen/Rijn). Stroomgebiedspecifieke doelstellingen en rapportage zijn dus nog beperkt ontwikkeld. Ook blijkt uit ons gesprek dat samenwerking met lokale stakeholders wel plaatsvindt, maar beperkt systematisch wordt vastgelegd, evenals de integratie van watermanagement in de toeleveringsketen. In het volgende gesprek willen wij dieper ingaan op hun scenario-analyses voor klimaatverandering op stroomgebiedniveau, concrete samenwerkingsinitiatieven met andere watergebruikers, en de balans tussen waterefficiëntie en waterkwaliteitsdoelstellingen.

DSM-Firmenich

De onderneming heeft zich ten doel gesteld om de waterintensiteit op locaties in waterstress-gebieden met 10% te verminderen tegen 2030. DSM-Firmenich voert waterrisicoanalyses uit met behulp van de WRI Aqueduct Tool en WWF Water Risk Filter om waterstress-locaties te identificeren. Hoewel het bedrijf beschikt over waterbeleid en risicoanalyses, ontbreekt het in haar rapportages aan gedetailleerde, stroomgebied-specifieke informatie en hoe deze bevindingen en beleidslijnen worden vertaald naar de belangrijkste waterbekkens voor DSM-Firmenich. Wij verwachten bij een vervolgspraak in 2026 dieper in te gaan op hoe het waterbeleid wordt geïmplementeerd in specifieke stroomgebieden, met bijzondere aandacht voor Europese waterbekkens zoals de Maas en de Rijn vanwege de Nederlandse investeringscontext, evenals andere belangrijke bekkens zoals de Tietê en Yangtze als

casestudies voor hoe DSM-Firmenich wereldwijd beleid vertaalt naar stroomgebied-specifieke activiteiten.

Ecolab

De onderneming neemt uitgebreide stappen op het thema water en heeft zich ten doel gesteld om klanten tegen 2030 te helpen 300 miljard gallon water per jaar te besparen. Hoewel Ecolab gebruik maakt van WRI Aqueduct tools voor waterrisicobeoordelingen en AWS-certificering heeft behaald op verschillende locaties, ontbreekt het aan gedetailleerde, stroomgebied-specifieke risicorapportage. De huidige rapportage focust op geaggregeerde waterbesparingen maar mist een geprioriteerde lijst van stroomgebieden gerangschikt naar waterstress of risicoconcentratie. Dit beperkt de mogelijkheid voor investeerders om geografische concentratierisico's te beoordelen en te verifiëren of waterbesparingsinitiatieven aansluiten bij gebieden met de hoogste schaarste. Daarom zullen wij bij een vervolgspraak in gaan op de ontwikkeling van een "Watershed risk dashboard" tegen de rapportagecyclus van 2026, inclusief een gerangschikte lijst van de top 10 prioritaire stroomgebieden met WRI Aqueduct stress scores, baseline water withdrawal data en contextspecifieke doelstellingen. Daarnaast zal worden gevraagd om meer transparantie over specifieke multi-stakeholder partnerships en meetbare resultaten van governance-rollen in waterstress-gebieden.

Givaudan

De stappen die de onderneming neemt op het thema water zijn zowel gericht op het terugbrengen van watergebruik bij haar eigen productielocaties als op duurzaam waterbeheer in de belangrijkste waterbekkens waar Givaudan actief is. Givaudan streeft naar verantwoord watergebruik, vooral in gebieden met hoge waterrisico's, en implementeert wereldwijd lokale initiatieven om waterverbruik te optimaliseren door hergebruik van water en monitoring van gebruik. Givaudan gaf tijdens ons gesprek aan dat hun water footprint voornamelijk uit de supply chain komt, en dat ze in 2023 een uitgebreide analyse hebben uitgevoerd. Watermanagement is een strategisch speerpunt voor de onderneming, met targets tot 2030. De focus ligt op water-efficiëntie, vooral op locaties in waterstressed gebieden, die werden geïdentificeerd via externe methodes zoals van het World Resources Institute. Recent zijn 2 nieuwe sites toegevoegd aan deze lijst: 1 in Spanje en 1 in Vietnam. De doelstelling van 25% efficiëntieverbetering is al overtroffen (27%). Ook op locaties zonder waterstress worden verbeteringen doorgevoerd, zoals in het VK waar het waterverbruik met 32% is verminderd in 2 jaar. Elke site heeft een business continuity plan dat regelmatig wordt getest, met extra aandacht voor waterstress. Givaudan werkt samen met lokale overheden en industrie om waterstress te beheersen. De supply chain wordt actief betrokken via het 'Sourcing for Good'-programma en het 'Windmill'-risicobeoordelingsproces. Diversificatie van leveranciers is een streven, maar bij bepaalde grondstoffen is vervanging lastig. Samenwerking met leveranciers en verbetering staan centraal. Givaudan onderzoekt hoe ze hun

waterdoelstellingen kunnen afstemmen op SBTN (Science Based Targets for Nature), maar details en tijdlijn zijn nog niet bekend. De nieuwe bedrijfsstrategie voor 2030 start in januari. Rapportage over klimaatrisico's en scenario's is al in het jaarverslag opgenomen, maar financiële impact van waterrisico's wordt nog niet gemodelleerd. Het zijn onderwerpen voor een vervolgesprek met Givaudan.

Toray Industries

De onderneming neemt al uitgebreide stappen op het thema water, die zowel gericht zijn op het terugbrengen van watergebruik bij haar eigen productielocaties als op het leveren van waterbehandelingstechniek. Toray stelde zich eerder ten doel om tegen 2030 het watergebruik met 30% te verminderen ten opzichte van 2013, een doelstelling die al in 2022 werd behaald. Het bedrijf gebruikt de Aqueduct Water Risk Atlas van het World Resources Institute om waterrisico's te identificeren en monitort jaarlijks het watergebruik op alle locaties wereldwijd. Interessant is dat Toray Industries een wereldleider is in waterzuiveringsmembraantechnologie waarmee het bijdraagt aan het oplossen van wereldwijde waterschaarste. Tijdens onze dialoog vragen wij de onderneming om specifiek te rapporteren over de effecten in de belangrijkste waterstroomgebieden en hoe dit mogelijk ook in de waardeketen in kaart gebracht kan worden. Dit hebben wij Toray in onze initiële brief aangegeven. In de eerste maanden van het nieuw jaar zullen wij opnieuw contact zoeken met de onderneming en verzoeken om een gesprek.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

4.13.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 4.13.2.1 MIJLPALLEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 DSM-Firmenich AG	Zwitserland	Chemicaliën	3,2						
2 BASF SE	Duitsland	Chemicaliën	5						
3 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	6,3						
4 Toray Industries, Inc.	Japan	Chemicaliën	5,4						
5 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	6,6						

¹ De MSCI Water Stress Score geeft weer in hoeverre waterschaarste een risico vormt voor de onderneming en hoe de onderneming water gerelateerde risico's en kansen oppakt. De score is op een schaal van 0 tot 10, waarbij een lage score aantoont dat de onderneming geen robuuste strategie heeft om haar watergebruik te beheren en verminderen

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

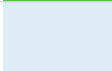
4.13.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 4.13.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 4.13.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

4.14. ESG dialoog Nederland

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers, vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de ondernemingsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en duurzame langetermijnwaardecreatie. Ook beloningsvoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijke discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen waar we in belegd zijn. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion. ESG Nederland bestaat uit deze dialogen.

4.14.1. Achtergrond

Overzicht dialogen

In de tweede helft van 2025 is Achmea IM in Eumedion verband de dialoog aangegaan met de hieronder genoemde Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Deze dialogen vonden plaats binnen het Eumedion verband.

TABEL 4.14.1.1 DIALOGEN MET NEDERLANDSE BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN H2 2025

Onderneming	Besproken onderwerpen
Ahold-Delhaize	Beloningsbeleid.
Heineken	Beloningsbeleid.
ING	Beloningsbeleid.
Philips	Beloningsbeleid.
Unilever	Duurzaamheid, klimaat, plastics en strategie.

Ahold Delhaize

Tijdens het gesprek met Ahold Delhaize is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid en de internationale positionering van de onderneming. Ahold Delhaize gaf aan dat het aantrekken van internationaal talent steeds uitdagender wordt en dat het beloningsbeleid hierop moet inspelen.

De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning, waarbij onder meer de opzet van lange-termijnincentives en de samenstelling van de peergroup worden aangepast. Ook is gesproken over de rol van duurzaamheidsdoelstellingen binnen de beloningssystematiek, Ahold Delhaize bevestigde dat klimaat gerelateerde KPI's (Key Performance Indicators) onderdeel blijven van de lange-termijnincentives.

Daarnaast kwam de voorgenomen verhoging van de vergoeding voor de Raad van Commissarissen aan de orde. Eumedion heeft aandachtspunten meegegeven over proportionaliteit en governance. Ahold Delhaize heeft toegezegd hier een nadere toelichting op te geven in een volgend gesprek wat zal plaatsvinden in het eerste halfjaar van 2026.

Heineken

Tijdens het gesprek met Heineken is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid. De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning om deze beter te laten aansluiten bij de EverGreen2030-strategie. Daarbij worden onder meer een kapitaal-efficiëntie indicator (Return on Invested Capital, ROIC) en aanpassingen in de weging van ESG-doelstellingen geïntroduceerd. Heineken benadrukte dat duurzaamheid en inclusie onderdeel blijven van het beloningsbeleid, ondanks een lichte verschuiving in de verdeling van prestatiecriteria.

Ook is gesproken over de verhoging van het maximum voor lange-termijnincentives en over de samenstelling van de internationale peergroup. Heineken gaf aan dat flexibiliteit nodig is om talent aan te trekken, maar dat transparantie en consistentie in de rapportage behouden blijven.

ING

Tijdens het jaarlijkse gesprek met ING is gesproken over het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. ING gaf aan dat het huidige beleid, ingevoerd in 2023, leidt tot een toenemende beloningskloof ten opzichte van de internationale peergroup. Het concern wil deze kloof in 4 jaar stapsgewijs verkleinen, met een positie net onder het mediaan als doel. Voor financiële instellingen geldt een wettelijke beperking op variabele beloning, waardoor verhogingen voornamelijk via vaste beloning moeten plaatsvinden.

De grootste kloof betreft de CEO-positie. ING verwacht de komende 2 jaar substantiële verhogingen door te voeren, waarbij minimaal 50% van de stijging in aandelen wordt toegekend met een holdingperiode van 5 jaar. Formele richtlijnen voor aandelenbezit bestaan nog niet, ING acht dergelijke vereisten, zoals een verplicht minimum aandelenbezit (bijvoorbeeld een vast percentage of een veelvoud van het vaste salaris) dat bestuurders moeten aanhouden, momenteel niet haalbaar en wenselijk.

Ook de beloning van commissarissen kwam aan bod. ING zal begin 2026 een update geven over eventuele wijzigingen.

Philips

Tijdens het gesprek met Philips is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid en de internationale positionering van de onderneming. Philips

werkt aan een herziening van de vergoeding voor commissarissen. De onderneming vindt dit nodig om concurrerend te blijven en internationaal talent aan te trekken, met name uit de MedTech-sector. De huidige vergoeding voor de voorzitter ligt onder het 25e percentiel. Daarom wordt een verhoging voorgesteld in 2 stappen, van 7% in 2026 en 7% in 2027. Voor de vicevoorzitter en leden geldt een eenmalige verhoging van 7% om het mediane niveau te bereiken.

Daarnaast is een verhoging van de reiskostenvergoeding besproken, die voor alle commissarissen geldt en aansluit bij internationale praktijk. Philips overweegt ook het formaliseren van een beleid om aandelenbezit door commissarissen aan te moedigen.

Voor de Raad van Bestuur blijft de beloning prestatieafhankelijk, met een mogelijke verhoging van de jaarlijkse incentive voor de CEO van 100% naar 120% bij het behalen van doelstellingen. De voorgestelde wijzigingen worden als aanvaardbaar gezien.

Unilever

Tijdens het gesprek met Unilever is gesproken over de voortgang op duurzaamheidsdoelstellingen en recente

aanpassingen in de duurzaamheidsambities. De onderneming gaf aan dat het verlagen van het reductiedoel voor virgin plastics (nieuwe plastics uit fossiele brandstoffen) van 50% naar 30% voortkomt uit de complexiteit en kosten van recycling. Unilever benadrukte daarbij dat de doelstellingen nog steeds ambitieus zijn. Ook blijft de onderneming zich inzetten voor een circulaire economie. Dit toont Unilever bijvoorbeeld met de steun voor internationale en nationale regelgeving rond plastic verpakking en het UN Global Plastics Treaty.

Daarnaast kwamen klimaat- en natuurdoelstellingen aan bod, waaronder het implementeren van regeneratieve landbouwpraktijken en het beschermen van ecosystemen. Ook werd gesproken over het realiseren van een leefbaar loon in de keten. Unilever gaf aan dat het behalen van het doel dat 50% van de leveranciers zich committeert aan het betalen van leefbare lonen uitdagend blijft.

Ten slotte is stilgestaan bij overige maatschappelijke thema's zoals diversiteit en inclusie, geopolitieke risico's en mensenrechten. Unilever bevestigde dat het beleid op deze gebieden wordt voortgezet, met aandacht voor veranderende externe omstandigheden in politieke context.

4.15. Collectieve initiatieven

Pensioenfonds Vervoer is aangesloten bij (inter)nationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Hieronder bespreken we de investor statements die het afgelopen halfjaar zijn ondertekend door Pensioenfonds Vervoer en collectieve dialogen waaraan Pensioenfonds Vervoer heeft deelgenomen. Daarnaast noemen we waar relevant ontwikkelingen rond eerder gesteunde collectieve dialogen en investor statements.

Investor Statement over klimaattransitieplan resoluties in het Verenigd Koninkrijk

Bestuursresoluties over klimaattransitieplannen bij aandeelhoudersvergaderingen zijn een voorbeeld van ‘best-practice’. Het biedt actieve aandeelhouders een instrument om hun steun uit te spreken voor transitiestrategieën en de daaraan gerelateerde kapitaal uitgaven. Dit investor statement is gericht aan FTSE (Financial Times Stock Exchange Index)100-bedrijven die de afgelopen 3 jaar hun klimaattransitieplan niet ter stemming hebben gebracht tijdens de aandeelhoudersvergadering. De ‘Local Authority Pension Fund Forum’ (LAPFF) en Churches, Charities and Local Authorities (CCLA) hebben hiervoor het initiatief genomen. LAPFF en CCLA hebben deze engagementverwachting al eerder met de bestuursvoorzitters van deze ondernemingen gedeeld tijdens individueel engagement. Met het investor statement wordt de druk op deze bedrijven opgeschroefd.

Vernieuwd investor statement over EU Omnibuswetgeving

Zowel de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) als de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) helpen beleggers om beter zicht te krijgen op duurzaamheidsrisico’s in de portefeuille en hierop te sturen. Alle speerpunthema's, van klimaat tot biodiversiteit,

hebben baat bij deze gestroomlijnde, transparante Europese wetgeving. Er is momenteel discussie in de EU over het bundelen en vereenvoudigen van onder andere de CSRD en CSDDD, door middel van de zogeheten “Omnibuswetgeving”. Het afzwakken van deze regelgeving kan leiden tot onzekerheid binnen het bedrijfsleven en vertraging van het behalen van duurzaamheidsambities. Principles of Responsible Investing (PRI), Eurosif en IIGCC hebben eerder een statement geschreven tegen de afzwakking van de huidige Europese duurzaamheidsregelgeving. Recent hebben de initiatiefnemers dit statement herzien, waarin de oorspronkelijke voorgestelde acties zijn aangescherpt. De nieuwe versie van het statement legt de focus op de simplificatie van de huidige regelgeving, zonder dat daarbij concessies worden gedaan op bestaande duurzaamheidsregels.

Investor statement ChemSEC over gevaarlijke chemicaliën

Het statement van de Investor Initiative on Hazardous Chemicals (IIHC) richt zich op het stimuleren van verantwoord beheer van gevaarlijke chemicaliën binnen de chemische sector. De aanleiding hiervan is de publicatie van de ChemScore 2025, die de grootste chemische bedrijven rangschikt op prestatiebasis rondom beleid gevaarlijke chemicaliën. IIHC, een samenwerkingsverband van institutionele beleggers, vraagt bedrijven om transparanter te rapporteren over het aandeel gevaarlijke stoffen in hun producten, een actieplan op te stellen voor het uitfaseren van persistente chemicaliën (zoals PFAS), en strategieën te ontwikkelen om het aandeel gevaarlijke producten te verminderen. Het statement onderstreept dat strengere regelgeving wereldwijd in opkomst is en dat bedrijven die proactief inzetten op transparantie en transitie naar veiligere stoffen, beter gepositioneerd zijn voor toekomstig succes. IIHC en institutionele beleggers benadrukten het belang van voortdurende dialoog en samenwerking.

TABEL 4.15.1 OVERZICHT LOPENDE COLLECTIEVE ENGAGEMENT INITIATIEVEN EN INVESTOR STATEMENTS

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Investor Statement over klimaattransitieplan resoluties in het Verenigd Koninkrijk	Investor statement	Klimaat	Local Authority Pension Fund Forum	H2 2025
Vernieuwd investor statement over EU Omnibuswetgeving	Investor statement	Klimaat	PRI	H2 2025
Investor statement ChemSEC over gevaarlijke chemicaliën	Investor statement	Klimaat	ChemSEC	H2 2025

4.16. Normatief: Mensenrechten

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 11 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) mensenrechtencontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle mensenrechtencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁹. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 4.16.1 MIJLPALEN MENSENRECHTEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Woolworths Ltd	5	15-10-24	Australië	Australië				
Zijin Mining Group Co., Ltd.	8	17-02-25	China	Papoea-Nieuw-Guinea				
Zijin Mining Group Co., Ltd.	8	17-02-25	China	Peru				
Deutsche Telekom AG	8	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Wells Fargo & Company	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Edison International	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Iberdrola SA	7	15-10-25	Spanje	Brazilië				
AngloGold Ashanti Ltd.	8	15-10-25	Zuid-Afrika	Guinée				
The GEO Group, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
UBS Group AG	7	15-10-25	Zwitserland	Frankrijk				
Amgen Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Xiamen CD Inc.	8	15-10-25	China	Peru				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

¹⁹ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controversie	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïmiteerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

Woolworth Group Limited

Woolworths Group Limited stond de afgelopen jaren onder toezicht vanwege beschuldigingen van misleidende en frauduleuze praktijken in Australië. Deze controversie betrof vermeende misleiding van consumenten tussen september 2021 en mei 2023. Reguliere prijzen van veelgebruikte supermarktproducten bleven voor langere tijd onveranderd, werden vervolgens met ten minste 15% verhoogd, en daarna opnieuw als kortingsaanbiedingen gepresenteerd, terwijl deze zogenoemde promotieprijzen gelijk waren aan of hoger dan de oorspronkelijke prijzen. In november 2024 startte de Australische consumentenautoriteit (ACCC) een rechtszaak tegen het bedrijf. De ACCC vorderde financiële sancties,

proceskosten en andere maatregelen, en spande een collectieve vordering aan met als doel om terugbetalingen te verkrijgen voor gedupeerde klanten. In september 2025 werd de rechtszaak tijdelijk opgeschort in afwachting van het oordeel van de ACCC over de aansprakelijkheid. Woolworths liet in de media weten dat het de claims van de ACCC zorgvuldig zal beoordelen en het gesprek met de toezichthouder zal aangaan. Woolworths weigerde commentaar te geven op de collectieve vordering. ISS ESG heeft het engagement daarom (tijdelijk) afgesloten en wacht ontwikkelingen in de casus af. Het normatief oordeel is gewijzigd van Oranje naar Groen (Onder observatie). Mocht er nieuwe informatie aan het licht komen (bijvoorbeeld oordeel ACCC over aansprakelijkheid), dan zou er een nieuwe dialoog opgestart kunnen worden.

4.17. Normatief: Arbeidsnormen

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 6 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) arbeidsnormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle arbeidsnormencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen²⁰. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 4.17.1 MIJLPALLEN ARBEIDSNORMEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Amazon.com, Inc.	9	15-01-19	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
The Coca-Cola Company	5	17-10-22	Verenigde Staten	Filipijnen				
The Coca-Cola Company	2	17-10-22	Verenigde Staten	Indonesië				
Apple Inc.	8	15-10-24	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Deutsche Telekom AG	7	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
The Brinks Company	8	15-07-25	United States	Columbia				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Duitsland				
The GEO Group, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Spanje				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk				
Starbucks Corporation	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

²⁰ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controversie	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

The Coca-Cola Company (1)

The Coca-Cola Company verleent merkrechten aan de Coca-cola Europacific Partners plc (CCEP). CCEP is de afgelopen jaren in verband gebracht met beschuldigingen van het schenden van vakbondsrechten in Indonesië bij hun dochterondernemingen Coca-Cola Europacific Partners API Pty Ltd. en PT Coca-Cola Bottling Indonesia. Deze betroffen onder meer vermeende inmenging in onafhankelijke vakbonden, het ontslaan van vakbondsleiders, het weigeren van collectieve onderhandelingen en het onder druk zetten van werknemers om een nationale collectieve arbeidsovereenkomst te ondertekenen die werd gesteund door het management gecontroleerde vakbonden. De International Union of Food Workers (IUF) meldde in 2023 echter dat deze kwesties succesvol waren opgelost bij de dochterondernemingen. CCEP heeft in maart 2024 aangegeven dat het 2 overeenkomsten heeft ondertekend met IUF, waaronder afspraken over regelmatige consultatie met het IUF. Aangezien er geen nieuwe beschuldigingen naar boven zijn gekomen en de getroffen herstelmaatregelen geloofwaardig worden bevonden, heeft ISS ESG het engagement afgesloten.

The Coca-Cola Company (2)

The Coca-Cola Company werd de afgelopen jaren in de gaten gehouden door ISS ESG vanwege beschuldigingen van het

schenden van vakbondsrechten bij zijn voormalige Filipijnse dochteronderneming Coca-Cola Beverages Philippines Inc. (CCBPI). De International Union of Food Workers (IUF) meldde dat CCBPI sinds 2019 vakbondsactiviteiten zou hebben ondermijnd, onder meer door vermeend misbruik van de in de Filipijnen wijdverbreide praktijk van 'red-tagging'. Hierbij worden vakbondsleiders en -leden in verband gebracht met staatsvijandige groepen. Deze beschuldigingen zijn in januari 2023 ook gerapporteerd aan de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Intussen heeft The Coca-Cola Company het bedrijf verkocht aan de Coca-cola Europacific partners (CCEP). Hoewel IUF erkent dat de overname van CCBPI een goede gelegenheid biedt om deze kwesties op te lossen, legde de vakbond in maart 2024 aan ISS ESG uit dat CCBPI naar verluidt heeft nagelaten om in december 2023 en januari 2024 in gesprek te gaan met vakbondsvertegenwoordigers over de verkoop en de oplossing van openstaande kwesties rond vakbondsrechten. IUF gaf verder aan dat er geen concrete maatregelen zijn genomen sinds de vakbond deze beschuldigingen tijdens een bijeenkomst met The Coca-Cola Company in december 2023 heeft voorgelegd. Wegens de verkoop van CCBPI aan CCEP heeft ISS ESG dit engagement afgesloten.

4.18. Normatief: Milieu

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 5 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) milieunormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle milieucasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen²¹. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 4.18.1 MIJLPALEN MILIEU

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Eni SpA	2	16-10-23	Italië	Australië				
Zijin Mining Group Co., Ltd.	8	17-02-25	China	Papoea-Nieuw-Guinea				
Zijin Mining Group Co., Ltd.	8	17-02-25	China	Servië				
First Quantum Minerals Ltd.	8	15-04-25	Canada	Panama				
Consolidated Edison, Inc.	8	15-04-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Iberdrola SA	8	15-10-25	Spanje	Brazilië				
Oil & Natural Gas Corp. Ltd.	8	15-10-25	India	Zuid-Sudan				
Alamos Gold, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Turkije				
Norfolk Southern Corporation	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Vedanta Limited	8	15-10-25	India	India				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

²¹ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Afgesloten dialogen

Eni SpA

Een dochterbedrijf van Eni SPA, Saipem SpA (Saipem), heeft de werkzaamheden voltooid die het in januari 2022 toegewezen kreeg van Eni SPA. Deze werkzaamheden omvatten onder meer de installatie van een subsea-pijpleiding die de offshore-activiteiten op het Scarborough-gasveld verbindt met de tweede productielijn van het Pluto LNG-project in West-Australië. Saipem was specifiek betrokken bij de bouw. De uitbreiding wordt door diverse lokale NGO's bekritiseerd vanwege de (waarschijnlijk) aanzienlijke bijdrage aan

klimaatverandering. In haar communicatie in 2024 en 2025 bevestigde Eni SpA dat het contract van Saipem, inclusief de aanleg van een 400 kilometer lange pijpleiding, in 2024 is afgerond. Tevens meldde projectoperator Woodside Energy Group Ltd. in augustus 2024 dat de milieuvergunning is verkregen en dat de activiteiten in 2026 van start zullen gaan. Gezien de voltooiing van de werkzaamheden door Saipem concludeert ISS ESG dat de controverse voor Eni SpA niet langer actueel is. Dit omdat Saipem en Eni SpA niet meer betrokken zijn, en daarom geen invloed meer hebben op het project en er geen reden meer is om hun hierop te monitoren of engagen.

4.19. Normatief: Anti-corruptie

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 2 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over (vermeende) corruptie.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle anti-corruptiecasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen²². Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 4.19.1 MIJLPALEN ANTI-CORRUPTIE

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
United Parcel Service, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

²² De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

4.20. Escalatieoverzicht

Geëscaleerde dialogen

De onderstaande tabel geeft de escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) weer die in de tweede helft van 2025 zijn genomen in zowel thematische als normatieve dialogen. In het derde kwartaal vindt het laagste

aantal aandeelhoudersvergaderingen plaats. Hoofdzakelijk staan er tussentijdse benoemingen van bestuurders of goedkeuringen van overnames geagendeerd. In het 4 de kwartaal vind in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats. In de overige regio's is het een rustig kwartaal qua stemmen.

TABEL 4.20.1 OVERZICHT GEËSCALEERDE DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie	Genomen maatregel
PepsiCo	Onvoldoende voortgang engagementthema Nature Action.	Indienen aandeelhoudersresolutie.

Uitgelichte escalaties

PepsiCo

Hoewel PepsiCo verschillende stappen zet op het gebied van biodiversiteit deed de onderneming geen toezeggingen ten aanzien van het uitvoeren van – en rapporteren over – een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, in samenwerking met Green Century en Allianz GI. De resolutie vraagt de onderneming om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen. Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor

het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

Te escaleren dialogen

De eerste helft van het jaar, waarin de meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten plaatsvinden, is de drukste stemperiode. Alle thematische en normatieve dialogen die in aanmerking komen voor escalatie zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

TABEL 4.20.2 OVERZICHT TE ESCALEREN DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie
Alphabet Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie. Vermeende controverses Arbeidsnormen en Mensenrechten.
Amazon.com, Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie en Arbeidsnormen. Vermeende controverses Arbeidsnormen (4x) en Corruptie.
Delta Air Lines, Inc.	Onvoldoende voortgang engagementthema Klimaattransitie Luchtvaart.
Eni SpA	Geverifieerde controverse Milieunormen. Vermeende controverses Milieunormen en Arbeidsnormen.
General Electric Company	Onvoldoende voortgang engagementthema Mensenrechten en Governance.
Sony Group Corporation	Onvoldoende voortgang engagementthema Mensenrechten en Governance.
Starbucks Corporation	Geverifieerde controverse Arbeidsnormen.
Sumitomo Chemical Co., Ltd.	Geverifieerde controverse Milieunormen.

5. Corporate Governance

Corporate governance of goed ondernemingsbestuur, heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende actoren van een onderneming zoals de Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC), aandeelhouders en andere belanghebbenden. Rekenschap, transparantie en toezicht spelen hierbij een centrale rol. Pensioenfonds Vervoer belegt onder andere in beursgenoteerde ondernemingen en is daardoor ook aandeelhouder. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kan Pensioenfonds Vervoer invloed uitoefenen op de onderneming. Het gaat hierbij om het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en in sommige gevallen het uitspreken over beloningsbeleid. Pensioenfonds Vervoer doet dit onder andere door deel te nemen aan de besluitvorming op de aandeelhoudersvergadering (stemmen). Een goede corporate governance draagt bij aan de langetermijnwaardecreatie.

5.1. Pensioenfonds Vervoer als actief aandeelhouder

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals pensioenfonds een beleid moeten hebben ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin zij beleggen. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het stembeleid. Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen. In bijlage 9.2. vindt u de volledige tekst van de relevante bepalingen voor institutionele beleggers van de Nederlandse Corporate Governance Code.

Pensioenfonds Vervoer voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op onze website zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stemverslag van de voorgaande kwartalen en het afgelopen halfjaar;
2. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering.

5.2. Stemgedrag Pensioenfonds Vervoer

Achtergrond

In de tweede helft van 2025 kwam in de Verenigde Staten extra aandacht voor de regels rond *proxy voting*. In december 2025 publiceerde de Amerikaanse overheid een

Executive Order die toezichthouders oproept het toezicht op *proxy advisors* te herzien, met nadruk op transparantie, het voorkomen van belangenconflicten en de rol van ESG-factoren. De verdere uitwerking volgt nog via de toezichthouders. Er is op dit moment geen directe impact op het stemproces.

Daarnaast kondigde de Securities and Exchange Commission (SEC) aan dat zij voor het komende proxyseizoen afziet van de actieve behandeling van bepaalde *no-action requests*²³ van ondernemingen.

Parallel hieraan lopen in de VS voorstellen en discussies die de invloed van aandeelhouders kunnen beperken. Denk aan hogere drempels voor indiening of herindiening van voorstellen, en signalen uit Delaware over mogelijke aanpassingen in het ondernemingsrecht. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet, omdat wijzigingen in het Amerikaanse kader het stemrecht en de agendavorming op termijn kunnen beïnvloeden.

Proxy advisors, waaronder ISS, reageren met aanpassingen in hun methodologie en met educatieve initiatieven, zoals de herlancering van *Protect the Voice of Shareholders*, om misverstanden over hun rol weg te nemen.

Zolang de beleidsmatige uitwerking in de VS nog loopt, blijft de impact op de uitvoering van stemmingen beperkt. Tegelijkertijd benadrukken deze ontwikkelingen het belang van een stabiel, transparant en consistent stemkader in een veranderend geopolitiek landschap. Wij hanteren een eigen stembeleid dat leidend is voor onze steminstructies. Dit garandeert onafhankelijkheid en consistentie, ondanks de vele ontwikkelingen en onzekerheden.

²³ Een no-action request is een verzoek van een onderneming aan de SEC om te bevestigen dat de toezichthouder geen handhavingsactie zal ondernemen als een aandeelhoudersvoorstel wordt uitgesloten van de agenda. Het tijdelijk niet actief behandelen van bepaalde verzoeken kan ertoe leiden dat ondernemingen zelf vaker voorstellen uitsluiten, de gevolgen in de praktijk zijn nog onzeker.

Overzicht

Wij stemden in het afgelopen halfjaar in totaal op **456 vergaderingen** op totaal **3.864 agendapunten**. Er wordt niet altijd met het management van de onderneming meegestemd. Er is **27% van de gevallen tegen het management gestemd**. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de managementvoorstellen en de regionale verdeling van vergaderingen over het afgelopen halfjaar.

TABEL 5.2.1 MANAGEMENTVOORSTELLEN

	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	218	27%
Aandelen gerelateerd	466	5%
Statuten gerelateerd	377	50%
Beloning	437	62%
Benoemingen	1331	16%
Bestuurders gerelateerd	274	44%
Duurzaamheid	2	0%
Klimaat	3	100%
Overig	53	6%
Niet-routinematig	121	5%
Proceduureel	12	100%
Routine	333	20%
Sociaal	12	0%
Strategische transacties	113	44%
Overname gerelateerd	26	4%

TABEL 5.2.2 REGIONALE VERDELING

Market	Voted Meetings
Australia	42
Brazil	2
Canada	2
Cayman Islands	9
Chile	2
China	173
Curacao	1
Denmark	2
Egypt	1
France	3
Hong Kong	3
Hungary	0
India	67

Indonesia	8
Ireland	5
Israel	8
Italy	1
Japan	8
Jersey	1
Luxembourg	2
Malaysia	3
Mauritius	1
Mexico	3
Netherlands	7
New Zealand	4
Norway	1
Poland	3
Singapore	4
South Africa	4
South Korea	5
Spain	1
Switzerland	1
Turkey	0
USA	55
United Kingdom	20
Vietnam	1

Op de website van Pensioenfonds Vervoer kunt u via het Vote Disclosure Systeem vinden hoe we gestemd hebben per aandeelhoudersvergadering.

Pensioenfonds Vervoer heeft een internationale aandelenportefeuille. Het is niet mogelijk om zelf alle aandeelhoudersvergaderingen te bezoeken en zelf te stemmen. Het pensioenfonds stemt daarom op afstand, ook wel 'proxy voting' genoemd. Om te kunnen stemmen op afstand maakt het pensioenfonds gebruik van het stemplatform van Institutional Shareholders Services (ISS). Daarnaast geeft ISS analyses en stemadvies op basis van het stembeleid van het pensioenfonds. De regie op de uitvoering van het stembeleid heeft Pensioenfonds Vervoer uitbesteed aan de integraal vermogensbeheerder. Voordat een definitieve stem wordt uitgebracht, besteden we extra aandacht aan controversiële agendapunten. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van specifieke feiten en omstandigheden met betrekking tot het agendapunt.

5.3. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's klimaat, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsrechten, mensenrechten of goed bestuur enzovoort. In het afgelopen halfjaar hebben wij **100 aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel staat een overzicht opgenomen van het aantal aandeelhoudersvoorstellen verdeeld per thema en het % 'tegen' stemmen.

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Wij zullen niet in alle gevallen voor een aandeelhoudersresolutie stemmen, ook al past deze binnen onze speerpunthema's. Wanneer een aandeelhoudersvoorstel onvoldoende onderbouwd, te voorschrijvend of onevenredig belastend is, zullen wij tegen stemmen.

TABEL 5.3.1 AANDEELHOUDERSVOORSTEL

	Totaal	% Tegen
Aandelen gerelateerd	2	0%
Statuten gerelateerd	9	100%
Beloning	2	50%
Corporate Governance	6	17%
Benoemingen	28	21%
Bestuurders gerelateerd	8	25%
Duurzaamheid	3	33%
Klimaat	15	7%
Overig	16	13%
Niet-routinematig	1	0%
Sociaal	10	20%

Resoluties

Inleiding

Onderstaand worden meerdere relevante stemmingen besproken die tijdens het tweede halfjaar van 2025 op de agenda stonden bij ondernemingen waarin Pensioenfonds Vervoer was belegd. Een deel van deze voorstellen is uiteindelijk door de indienende aandeelhouders teruggetrokken voor de fysieke aandeelhoudersvergadering. Dat gebeurt doorgaans alleen wanneer de betrokken onderneming voldoende toezeggingen heeft gedaan op het onderwerp dat in het voorstel wordt aangesneden.

Ondernemingen maken dergelijke toezeggingen meestal niet openbaar. Dat is gebruikelijk, omdat zij willen voorkomen dat er een precedent ontstaat voor toekomstige

aandeelhoudersvoorstellen of dat toezeggingen als formeel beleid worden gezien voordat deze volledig zijn uitgewerkt of geïmplementeerd. Ook indieners publiceren de inhoud van deze afspraken doorgaans niet, zeker wanneer het gaat om vertrouwelijke engagementgesprekken.

Hoewel de precieze afspraken dus niet zichtbaar zijn voor buitenstaanders, is een terugtrekking van een aandeelhoudersvoorstel in de praktijk een positief signaal. Het betekent dat de indieners voldoende vertrouwen hebben in de door de onderneming aangekondigde vervolgstappen, waardoor een formele stemming niet meer nodig is. Dit is zeer relevant, het laat zien dat aandeelhoudersdialoog daadwerkelijk leidt tot beweging op diverse ESG-thema's.

Klimaat

General Mills Inc. – Openheid over regeneratieve landbouwpraktijken

Het aandeelhoudersvoorstel verzocht General Mills om meer openheid te geven over de vermindering van pesticiden in de toeleveringsketen als gevolg van regeneratieve landbouwpraktijken. De indieners wezen erop dat de onderneming wel de ambitie heeft om uiterlijk in 2030 één miljoen acres (ongeveer 404.700 hectare) regeneratief te bewerken, maar niet toelicht wat dit betekent voor het daadwerkelijke gebruik van pesticiden. Volgens hen is dit inzicht noodzakelijk om milieu- en gezondheidseffecten goed te kunnen beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het stelde dat verplicht rapporteren door boeren extra administratieve lasten met zich meebrengt en niet past bij de brede, niet-voorschrijvende benadering van het regeneratieprogramma. De onderneming wees op bestaande initiatieven rond bodemgezondheid, biodiversiteit en samenwerking met boeren, maar concrete gegevens over pesticidevermindering worden niet gedeeld.

Op basis van het eigen stembeleid heeft Pensioenfonds Vervoer voor dit voorstel gestemd. Verdere openheid over pesticidegebruik is belangrijk om te beoordelen of General Mills haar duurzaamheidsdoelen realiseert en risico's in de keten beheerst. Deze informatie is relevant voor beleggers om claims van schijnbaar duurzaamheid te voorkomen en om voortgang objectief te volgen.

Het voorstel kreeg steun van 28,1% van de aandeelhouders. Dit is een betekenisvol signaal, zeker gezien het negatieve stemadvies van het bestuur. De uitkomst laat zien dat een substantiële groep beleggers vindt dat betere rapportage wenselijk is om inzicht te krijgen in de milieu-impact van de keten.

Westpac Banking Corp. – Transparantie over transitieplannen

Het aandeelhoudersvoorstel vroeg Westpac om duidelijk toe te lichten hoe het nieuwe vierdelige beoordelingskader voor

klimaattransitieplannen zich verhoudt tot de klimaatdoelen van het Akkoord van Parijs. De indieners wilden bevestiging dat klanten met een score A, B of C worden gezien als Parijs-consistent, omdat onder het nieuwe beleid alleen klanten met score D worden uitgesloten van nieuwe of vernieuwde financiering. Voorafgaand aan de vergadering is het voorstel ingetrokken en niet in stemming gebracht.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het vond het bestaande klimaatbeleid en het nieuwe beoordelingskader voldoende helder. Nadere vastlegging zou volgens het bestuur de benodigde beoordelingsvrijheid beperken en onvoldoende recht doen aan sectorspecifieke verschillen. Ook stelde het bestuur dat het beleid al waarborgen bevat om te beoordelen of klanten passen binnen de klimaatambities van de bank.

Pensioenfonds Vervoer heeft het voorstel gesteund vanwege afgenomen transparantie na recente beleidswijzigingen. De eerdere eis voor een geloofwaardig 1,5°C-consistent transitieplan is vervangen door een breder en minder concreet beoordelingskader. Hierdoor is onduidelijk hoe de bank bepaalt welke klanten in lijn zijn met haar klimaatdoelen en hoe dat wordt vertaald naar financieringsbeslissingen. Extra toelichting over de interpretatie van de scores A, B en C is daarom van groot belang voor beleggers.

National Australia Bank (NAB) – Transparantie over ontbossingsblootstelling

Dit aandeelhoudersvoorstel verzocht NAB om (1) inzichtelijk te maken in welke mate de bank blootstelling heeft aan ontbossing via financiering van landbouwklanten en (2) deze informatie binnen redelijke termijn openbaar te maken. De indieners verwezen naar risico's rond klimaat, biodiversiteit, reputatie en krediet, en naar internationale kaders zoals de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) en de Science Based Targets initiative (SBTi) die meer transparantie verwachten.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel en wees erop dat NAB al vrijwillig onderdelen van TNFD toepast en rapportages heeft die vergelijkbaar zijn met sectorgenoten. Daarnaast heeft NAB in 2025 verbeterde processen ingevoerd om vermeende illegale ontbossing te signaleren, waaronder aanvullende due-diligencecontroles en gebruik van satellietbeelden en vegetatiekaarten. Waar nodig kan financiering worden beperkt.

Pensioenfonds Vervoer heeft het voorstel gesteund omdat systematische en kwantitatieve openheid essentieel is voor het beoordelen van langetermijnsrisico's. Transparantie over ontbossingsblootstelling draagt bij aan vergelijkbaarheid, duidelijkheid richting klanten en aansluiting op internationale normen. De indieners trokken het voorstel uiteindelijk in vanwege positieve toezeggingen van de onderneming.

Strategie om gefinancierde ontbossing te elimineren

Een tweede voorstel vroeg NAB om een tijdgebonden strategie te publiceren waarin staat hoe gefinancierde ontbossing wordt voorkomen en uit gefaseerd. Gevraagd werd om duidelijke definities, drempels en opvolgingscriteria. Ook dit voorstel werd voorafgaand aan de vergadering ingetrokken na overleg met de onderneming.

Biodiversiteit

Woolworths Group Limited – Duurzaamheidsrisico's in de toeleveringsketen

Tijdens de vergadering brachten aandeelhouders drie voorstellen in gerelateerd aan duurzame ketens voor zeevruchten en rundvlees: (1) aanvullende rapportage over gekweekte zeevruchten, (2) aanscherping van het beleid voor inkoop van zeeproducten en (3) de classificatie van rundvlees als hoog-risico-product.

Op basis van de duurzaamheidsanalyse heeft Pensioenfonds Vervoer beide voorstellen gesteund. De thema's raken aan belangrijke risico's voor biodiversiteit en milieu en zijn van belang voor verbeterde openheid en risicobeheersing.

De indieners trokken de voorstellen in voordat er werd gestemd, vermoedelijk omdat zij voldoende vertrouwen hadden in de aangekondigde verbeteringen van de onderneming. Dit wordt gezien als een positieve uitkomst. Het laat zien dat de inzet van de indieners effect heeft gehad, zonder dat een formele stemming nodig was. Voor ons bevestigt dit dat dergelijke aandeelhoudersvoorstellen een waardevol instrument zijn om duurzaamheidsrisico's onder de aandacht te brengen en beweging te creëren bij ondernemingen.

Plastics

Procter & Gamble – Rapportage over vermindering van flexibel plastic

Aandeelhouders verzochten P&G om een aanvullende rapportage over mogelijkheden om flexibel plastic verpakkingsmateriaal te verminderen, mede gebaseerd op inzichten uit *Breaking the Plastic Wave*. Zij wezen op toenemende regelgeving, milieurisico's en het feit dat circa 19% van de verpakkingen van P&G uit flexibel plastic bestaat.

Het bestuur adviseerde tegen, wijzend op voordelen van flexibel plastic voor veiligheid en transport, en op innovaties op het gebied van recycling en circulaire ketens. De onderneming meldde dat 80% van de verpakkingen recyclebaar of herbruikbaar is ontworpen en dat het gebruik van virgin petroleumplastic per eenheid met 21% is verminderd.

Pensioenfonds Vervoer heeft voor het voorstel gestemd omdat extra openheid nodig is om te beoordelen of P&G haar duurzaamheidsdoelen haalt en om risico's rond plastics beter te duiden.

13,9% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal dat meer inzicht gewenst is.

Mensenrechten

Marks & Spencer Group – Rapportage over Human Capital Management

Het voorstel vroeg om een afzonderlijk rapport over personeelsbeleid, waaronder loonstructuren, aantal medewerkers onder de Real Living Wage, personeelsverloop en andere elementen die bijdragen aan een eerlijke werkomgeving. De indieners vonden deze informatie belangrijk om risico's en kansen rond personeel beter te beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen en verwees naar bestaande rapportages en sectorpraktijk.

Pensioenfonds Vervoer heeft voor gestemd, omdat meer openheid nodig is voor een goede beoordeling van sociale risico's en aansluit bij verwachtingen van institutionele beleggers.

30,7% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal voor verbetering.

Microsoft Corporation

Twee sociale aandeelhoudersvoorstellen ingediend bij Microsoft vroegen om meer openheid over mensenrechtenrisico's in de onderneming haar activiteiten. Pensioenfonds Vervoer heeft deze voorstellen gesteund.

Risico's van opereren in landen met mensenrechtenzorgen

Aandeelhouders verzochten Microsoft te rapporteren over risico's rond datacenters in landen met significante mensenrechtenproblemen, zoals Saoedi-Arabië. Ondanks tegenadvies van het bestuur stemde 27,5% vóór. Dit toont dat veel beleggers meer duidelijkheid willen over risicobeoordeling in hoog-risicolanden.

Effectiviteit van mensenrechten–due–diligence

Een tweede voorstel vroeg om een rapport over de effectiviteit van Microsofts processen om misbruik van AI- en cloudproducten te voorkomen, mede naar aanleiding van berichten over mogelijk misbruik van Azure-technologie door de Israëlische defensie. Het voorstel kreeg 26,3% steun, wederom een substantieel signaal.

Conclusie

Hoewel beide voorstellen zijn verworpen, laat de steun zien dat meer dan een kwart van de aandeelhouders aandringt op grotere transparantie over mensenrechtenrisico's. De onderwerpen raken essentiële reputatie-, operationele en juridische risico's en zullen waarschijnlijk terugkomen in toekomstige vergaderingen.

6. ESG-integratie

Pensioenfonds Vervoer neemt duurzaamheidsinformatie mee in het beleggingsproces. Dit wordt ESG-integratie genoemd (Environmental, Social & Governance zaken (gezamenlijk: ESG)). Pensioenfonds Vervoer heeft de overtuiging dat het structureel meewegen van ESG-informatie op de lange termijn bijdraagt aan het verbeteren van de rendement-risico karakteristieken van de portefeuille. Pensioenfonds Vervoer bepaalt hierom per beleggingscategorie hoe en in welke mate ESG-integratie strategieën het meest effectief in praktijk toegepast kunnen worden.

Pensioenfonds Vervoer bevaart al zijn vermogensbeheerders over de wijze waarop zij ESG integratie beoefenen en spoort hen waar nodig aan om hierin verdere stappen te zetten. Mede door gesprekken met Pensioenfonds Vervoer zijn inmiddels alle vermogensbeheerders die mandaten beheren voor Pensioenfonds Vervoer ondertekenaar van de PRI.

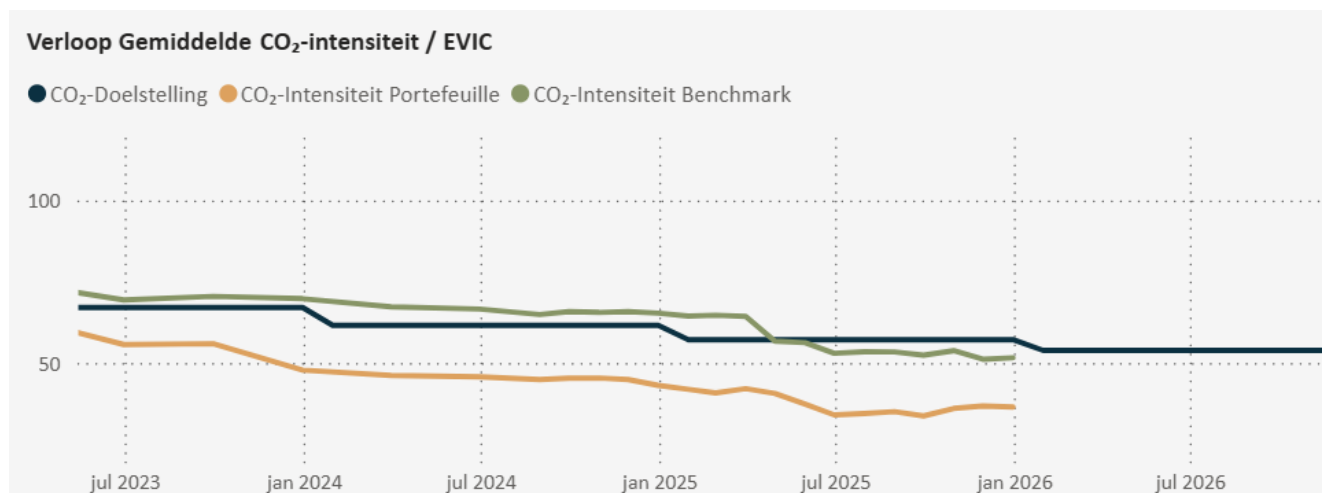
CO₂-prestaties van de beleggingsportefeuille

Pensioenfonds Vervoer volgt het reductiepad van initieel 30% CO₂-reductie (CO₂/EVIC) ten opzichte van de benchmark en 7% absolute reductie in de daarop volgende jaren. In 2030 moet hiermee de uitstoot van de portefeuille gehalveerd zijn, in 2050 moet de portefeuille klimaatneutraal zijn.

De volgende grafiek toont de CO₂-prestaties van de portefeuille t/m 30-06-2025:

- De blauwe lijn geeft inzicht in het verloop van de gefinancierde broeikasgasemissies (CO₂/EVIC). EVIC is de Enterprise Value Including Cash. De CO₂/EVIC lijn geeft geaggregeerd weer hoeveel scope 1+2 broeikasgasemissies een onderneming per jaar uitstoot voor elke euro aan financiering. Dit wordt gewogen naar het gewicht van de onderneming in de portefeuille.
- De oranje lijn betreft de CO₂-reductie doelstelling van de portefeuille. In de figuur is te zien dat de CO₂/EVIC van de portefeuille het afgelopen halfjaar ruim onder de CO₂-doelstelling bewoog.

FIGUUR 6.1 CO₂/EVIC DOELSTELLING EN VERLOOP PORTEFEUILLE TOT 31-12-2025²⁴

²⁴ Op de y-as wordt aangegeven: ton CO₂ per miljoen euro belegd vermogen. Op de x-as het verloop in tijd.

Overzicht ESG-ratings van de beleggingsportefeuille

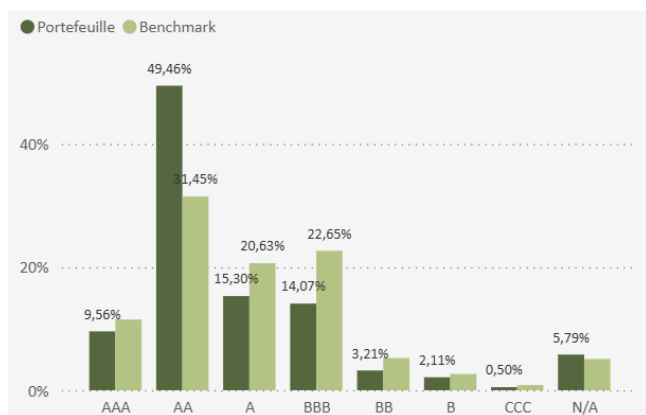
Pensioenfonds Vervoer stuurt niet direct op de ESG-ratings van de portefeuille. De inspanningen van vermogensbeheerders op het gebied van duurzaamheid zouden mogelijk een positieve invloed kunnen hebben op de ESG-ratings.

De volgende grafiek toont de ESG-ratings verdeling van de portefeuille per 31-12-2025. De ESG-risico's van de portefeuille worden inzichtelijk gemaakt aan de hand MSCI ESG-ratings. De MSCI ESG-ratings beogen de veerkracht te meten van een bedrijf tegen financieel relevante ESG-risico's. Bij het opstellen van de ESG-ratings, probeert MSCI op hoofdlijnen antwoord te geven op 2 vragen:

- Welke negatieve externe ESG-effecten die bedrijven in een sector genereren, kunnen leiden tot onverwachte kosten voor bedrijven?
- Welke sector specifieke ESG-kwesties kunnen kansen voor bedrijven worden?

De ESG-ratings lopen van AAA-CCC, waarbij geldt dat een onderneming een hogere rating krijgt naarmate deze beter de financieel relevante ESG risico's weet te beheersen of ESG-gerelateerde kansen weet te benutten ten opzichte van de sectorgenoten. De ESG-score van een bedrijf is dus altijd relatief.

FIGUUR 6.2 ESG-RATING VERDELING PORTEFEUILLE

NB: de benchmarks die worden getoond in de grafiek zijn de generieke benchmarks. Wanneer gebruik wordt gemaakt van ESG-maatwerkbenchmarks (zie hieronder) is dat verwerkt in de ESG-rating van de portefeuille.

Maatwerkbenchmarks

Pensioenfonds Vervoer belegt via maatwerkbenchmarks voor twee van zijn aandelenportefeuilles.

De eerste benchmark heeft de volgende doelstellingen:

- de CO2 uitstoot van de ondernemingen moet ieder jaar 50% lager zijn dan de wereldwijde aandelenindex voor ontwikkelde landen;
- er wordt alleen belegd in bedrijven met een neutrale of positieve score op SDG 8 (waardig werk en economische groei);
- er wordt alleen belegd in bedrijven met een neutrale of positieve score op SDG 15 (leven op het land);
- er wordt niet belegd in bedrijven met de meest negatieve SDG-scores

De tweede benchmark is de MSCI World Climate Paris Aligned Custom Choice index. In deze benchmark die voldoet aan EU-wetgeving wordt gestuurd op vergaande CO2-reductie van de portefeuille.

7. Impactbeleggen

Pensioenfonds Vervoer wil met maatschappelijke doelinvesterings (impactbeleggingen) positief bijdragen aan de oplossing van sociale - en milieuproblemen, in combinatie met het behalen van financieel rendement tegen een aanvaardbaar risico. De definitie van Pensioenfonds Vervoer van impactbeleggen is: beleggen met de intentie om naast een financieel rendement aan de hand van meetbare doelstellingen een positieve impact te genereren zonder significante afbreuk te doen aan andere milieu en sociale factoren. De positieve impact heeft betrekking op één of meerdere MVB-thema's van Pensioenfonds Vervoer en de daarmee verband houdende Sustainable Development Goals.

Pensioenfonds Vervoer belegt onder andere in green bonds en ESG-bonds, impactbeleggingsfondsen en in een klimaatfonds. Hieronder worden deze beleggingen kort toegelicht.

Green bonds en ESG-bonds doelstelling

Pensioenfonds Vervoer heeft een doelstelling op green bonds van minimaal 25% van het investment grade credits mandaat. Ook in de andere mandaten wordt de doelstelling op green bonds uitgebreid.

Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer een doelstelling op ESG-bonds in de Emerging Market Debt Mandaten. Bij gelijke geschiktheid (in termen van risico/rendement) geeft Pensioenfonds Vervoer de voorkeur aan ESG-bonds boven gewone bonds. ESG-bonds is een overkoepelende term die wordt gebruikt voor obligaties met Environmental (E), Social (S) en Governance (G) doelstellingen. ESG-bonds worden ook wel GSS bonds genoemd (Green, Social en Sustainability bonds). ESG-bonds zijn obligaties die zijn uitgegeven door overheden, internationale instellingen of ondernemingen, waarbij de opbrengsten expliciet worden gebruikt voor financiering van duurzame projecten. Green bonds, social bonds en sustainable bonds worden als ESG-bond geclassificeerd, omdat zij zogenaamde 'use of proceeds' obligaties zijn. De opbrengsten worden aangewend voor een specifiek duurzaam doel. Binnen het ESG-bonds universum zijn green bonds momenteel de grootste subcategorie.

De opbrengst van green bonds wordt ingezet voor (gedeeltelijke) financiering van projecten met heldere milieudoelinden zoals zonnepanelen en windenergie maar

ook duurzame visserij en bio-brandstoffen. De opbrengst van social bonds wordt ingezet voor projecten met sociale doelen als betaalbare basisinfrastructuur, toegang tot essentiële diensten, sociale woningbouw, voedselzekerheid en werkgelegenheid etc. Een voorbeeld zijn sociale obligaties en leningen onder het EU programma SURE (Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency) dat naar aanleiding van Covid is opgesteld en EUR 100 miljard bevat. De opbrengsten van sustainability bonds worden ingezet voor een combinatie van groene en sociale investeringen.

Impactbeleggingsfondsen

Cardano DMO SME Fund 1

Pensioenfonds Vervoer belegt in het Cardano DMO SME Fund 1 dat leningen verstrekt aan financiële instellingen in opkomende- en ontwikkelingslanden. Een voorwaarde voor het verstrekken van een lening is dat deze wordt gebruikt voor het verstrekken van MKB-kredieten. Pensioenfonds Vervoer belegt per 31-12-2025 ongeveer 1,1 miljoen euro in dit fonds.

De rapportage over dit fonds is [hier](#) te lezen.

ILX Fund 1

Daarnaast belegt Pensioenfonds Vervoer in het ILX Fund 1. De vermogensbeheerder belegt in gesyndiceerde DFI (Development Financial Institution) floating senior debt leningen binnen opkomende markten, waarbij de verstreckende DFI een aanzienlijk deel van de lening op eigen boek houdt. Door middel van de beleggingen streeft ILX een aantrekkelijk risico-rendementsprofiel en een positieve SDG-impact na. De focus ligt op de private sector projecten, ondernemingen (infrastructuur, renewable energy, agribusiness, manufacturing) en financiële instellingen. Pensioenfonds Vervoer heeft 350 miljoen USD gecommitteerd aan dit fonds, daarvan is per 31-12-2025 ongeveer 213 miljoen euro belegd.

Meer informatie over het fonds is [hier](#) te lezen.

Klimaatfonds Flaveo IV

Ook belegt Pensioenfonds Vervoer in het klimaatfonds Flaveo IV van manager Luxcara. Dit infrastructuurfonds belegt in hernieuwbare energie. In Nederland heeft Flaveo IV geïnvesteerd in Blauwwind (Borssele III en IV), dat offshore windenergie opwekt nabij de Nederlandse kust. Pensioenfonds Vervoer heeft 250 miljoen euro

gecommitteerd aan dit fonds. Per 31-10-2025 is de waarde van deze belegging ongeveer 270 miljoen euro.

De rapportage over dit fonds is niet publiek toegankelijk.

8. Rapporteren

Wilt u verder lezen over de Maatschappelijk Verantwoord Beleggen activiteiten van Pensioenfonds Vervoer? Op de [website](#) van Pensioenfonds Vervoer vertellen we uitgebreid wat we doen.

Halfjaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In dit verslag geven wij op hoofdlijnen aan wat ons Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid is en hoe wij invulling geven aan de verschillende MVB instrumenten zoals uitsluiten, het aangaan van de dialoog met ondernemingen en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. In het verslag geven we tevens aan wat recente ontwikkelingen zijn op het gebied van MVB en wat dit betekent voor Pensioenfonds Vervoer.

Uitsluitingen

Zowel in het Halfjaarverslag verantwoord beleggen als op de website laten wij zien welke ondernemingen we uitsluiten. In het halfjaarverslag Maatschappelijk verantwoord beleggen geven we tevens de uitsluitingsgronden aan.

Verslag verantwoord en betrokken aandeelhouderschap

In dit jaarlijkse verslag geven wij aan hoe wij invulling geven aan relevante principes voor institutionele beleggers zoals deze zijn genoemd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Dit heeft met name betrekking op stemmen en het aangaan van de dialoog met ondernemingen. Daarnaast geven we in dit verslag aan hoe wij invulling geven aan de Nederlandse Stewardship Code.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Uiteraard zijn wij transparant hoe wij stemmen met onze wereldwijde aandelenportefeuille. Via het zogenoemde *vote disclosure system* maken wij zichtbaar hoe wij hebben gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Dit systeem wordt elke dag geactualiseerd.

Kwartaalverslagen stemmen

Ieder kwartaal wordt een kwartaalverslag gepubliceerd waarin de ontwikkelingen worden benoemd.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

De SFDR bouwt voort op de Sustainable Development Goals van de VN en de Overeenkomst van Parijs

die erop is gericht de risico's en effecten van de klimaatverandering aanzienlijk te verminderen. De SFDR beoogt de informatieverstrekking aan eindbeleggers, over de effecten op duurzaamheid door het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële marktpartijen, te verbeteren. Pensioenfonds Vervoer heeft een artikel 8 pensioenregeling. Hierdoor rapporteert het fonds op haar website extra informatie, waaronder precontractuele informatie, duurzaamheidsinformatie en verklaring ongunstige effecten op duurzaamheid.

Overzicht beleggingen

Pensioenfonds Vervoer geeft rekenschap van beleid en uitvoering en publiceert een overzicht van zijn directe beleggingsportefeuille. Wij geven inzicht in de directe beleggingen. Voor fondsbeleggingen is het niet mogelijk de onderliggende posities kenbaar te maken. Voor deze beleggingen wordt een opsomming van beheerders en/of fondsbeleggingen gegeven.

Communicatie deelnemers

Naast de communicatie via de website vindt Pensioenfonds Vervoer belangrijk om ook actief in contact te treden met de achterban. Elk jaar voert Pensioenfonds Vervoer een deelnemersenquête waar maatschappelijk verantwoord beleggen een vast onderdeel van is.

Verantwoordingsorgaan

Tevens spreekt het bestuur van Pensioenfonds Vervoer enkele keren per jaar met de leden van het Verantwoordingsorgaan over maatschappelijk verantwoord beleggen en de ontwikkelingen daarin.

Periodieke mailing over MVB

Periodiek informeert Pensioenfonds Vervoer geïnteresseerde deelnemers en werkgevers via een mailing actief over actuele onderwerpen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en attendeert het de achterban op de informatie die beschikbaar is op de website van het pensioenfonds.

9. Bijlagen

9.1. Uitgesloten ondernemingen

Controversiele wapens

Verbod beleggen in clustermunitie

Jaarlijks stuurt de AFM een nieuwe definitieve indicatieve uitsluitingslijst (risicoradar) rond. Op basis van deze informatie en de criteria van artikel 21a Besluit Marktmisbruik heeft de AFM deze ondernemingen op haar risicoradar voor 2026:

1. Poongsan Corporation (Zuid-Korea) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van clustermunitie
2. Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd. (China) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van clustermunitie
3. LIG Nex1 Co Ltd. (Zuid-Korea) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van clustermunitie
4. Aryt Industries Ltd. (Israël) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van clustermunitie

Net als voorgaande jaren, zijn niet-beursgenoteerde ondernemingen niet opgenomen in de lijst voor 2026.

Overige uitgesloten ondernemingen:

- Adecco Group AG
- Adecco International Financial Services BV
- AECOM
- Airbus Finance B.V.
- Airbus SE
- Alexandrite Monnet UK Holdco Plc
- ALTEN SA
- Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd
- ArcelorMittal SA
- Aryt Industries Ltd
- Assystem S.A.
- Austal Limited
- Babcock International Group PLC
- BAE Systems (Finance) Ltd.
- BAE Systems Holdings, Inc.
- BAE Systems plc
- Bayer AG
- Bayer Capital Corp. BV
- Bayer Corporation

- Bayer US Finance II LLC
- Bayer US Finance LLC
- Bharat Dynamics Limited
- Boeing Company
- Booz Allen Hamilton Holding Corporation
- Booz Allen Hamilton, Inc.
- Bridging North America GP
- Brookfield Asset Management Ltd.
- Brookfield Capital Finance LLC
- Brookfield Corporation
- Brookfield Finance I (UK) Plc
- Brookfield Finance II, Inc.
- Brookfield Finance LLC
- Brookfield Finance, Inc.
- Brookfield Property REIT, Inc.
- Brookfield Renewable Partners ULC
- BWX Technologies, Inc.
- CACI International Inc
- CAE Inc.
- Cameco Corporation
- Capita Plc
- China Aerospace Science and Industry Corporation Limited
- China Aerospace Science and Technology Corporation
- China North Industries Corporation
- China North Industries Group Corporation Limited.
- China Poly Group Corporation Limited
- China Shipbuilding Industry Company Limited
- Cohort plc
- Comber Wind Financial Corporation
- Costain Group PLC
- Curtiss-Wright Corporation
- Daikin Industries, Ltd.
- Eaton Capital Unlimited Company
- Eaton Corporation
- Eaton Corporation plc
- Elbit Systems Ltd
- Exail Technologies SA
- Fluor Corporation
- Fortive Corporation
- Fujitsu Limited
- General Dynamics Corporation
- Harris Corporation
- HEICO Corporation
- Honeywell International Inc.
- Huntington Ingalls Industries, Inc.

- ICL Group Ltd.
- IHO Verwaltungs GmbH
- Israel Corporation Ltd.
- Jacobs Engineering Group, Inc.
- Jacobs Solutions Inc.
- Johns Hopkins University
- Kanadevia Corporation
- KBR, Inc.
- Kier Group plc
- Komatsu Finance America, Inc.
- Komatsu Ltd.
- Kongsberg Gruppen ASA
- Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
- L3Harris Technologies, Inc.
- Larsen & Toubro Limited
- Leidos Holdings, Inc.
- Leidos, Inc.
- Leonardo DRS, Inc.
- Leonardo SpA
- Lievre Power Financing Corp.
- LIG Nex1 Co., Ltd.
- Lockheed Martin Corporation
- Lumibird S.A.
- Moog Inc.
- Morgan Sindall Group plc
- MPT Finco Inc.
- MTAR Technologies Limited
- Northrop Grumman Corporation
- NRM Cabin Intermediate # 2 Limited Partnership
- Parsons Corporation
- Poongsan Corporation
- Poongsan Holdings Corporation
- Premier Explosives Limited
- QinetiQ Group plc
- Rolls-Royce Holdings plc
- Rolls-Royce Plc
- RTX Corporation
- Safran SA
- Sandhar Technologies Limited
- Schaeffler AG
- Science Applications International Corporation
- Sec LP
- Serco Group plc
- SGL Carbon SE
- SNT Dynamics Co., Ltd.
- SNT Holdings Co., Ltd.
- Solar Industries India Limited
- Special Machine Building & Metallurgy PJSC
- Steel Partners Holdings L.P.
- Tennessee Valley Authority
- TerraForm Power Operating, LLC
- Textron Inc.
- Thales SA
- TotalEnergies Capital Canada Ltd.
- TotalEnergies Capital International SA
- TotalEnergies Capital SA
- TotalEnergies SE
- United Technologies Corporation
- Veolia Environnement SA

- Walchandnagar Industries Limited
- Wartsila Oyj Abp

Per Q3 2025 is geen van de ondernemingen in het beleggingsuniversum betrokken bij de productie van biologische- en/of chemische wapens.

Tabak

- 22nd Century Group, Inc.
- Al-Eqbal Company for Investment PLC
- Altria Group, Inc.
- B.A.T Capital Corporation
- B.A.T. International Finance Plc
- B.A.T. Netherlands Finance BV
- BADECO ADRIA d.d.
- British American Tobacco (Malaysia) Berhad
- British American Tobacco Holdings (The Netherlands) BV
- British American Tobacco p.l.c.
- Duvanska Industrija Coka AD
- Eastern Company
- Fabrika duvana Banja Luka AD
- Godfrey Phillips India Ltd.
- Golden Tobacco Ltd
- Huabao International Holdings Ltd
- Imperial Brands Finance Netherlands BV
- Imperial Brands Finance Plc
- Imperial Brands PLC
- ITC Ltd
- Japan Tobacco Inc.
- JT International Financial Services BV
- Karelia Tobacco Company Inc.
- Khyber Tobacco Company Limited
- Kothari Products Ltd
- KT&G Corporation
- Logista Integral, S.A.
- Ngan Son JSC
- NTC Industries Limited
- Philip Morris International Inc.
- PT Gudang Garam Tbk
- PT Wismilak Inti Makmur Tbk
- PTFC Redevelopment Corp
- Pyxus International, Inc.
- Reinet Investments S.C.A.
- Reynolds American Inc.
- RLX Technology Inc.
- Scandinavian Tobacco Group A/S
- Sinnar Bidi Udyog Limited
- Smoore International Holdings Limited
- Societe Ivoirienne des Tabacs (SITAB)
- Swedish Match AB
- Torii Pharmaceutical Co., Ltd.
- Turning Point Brands, Inc.
- Union Tobacco & Cigarette Industries Co.
- Universal Corporation
- Vector Group Ltd.
- VST Industries Limited

Thermisch steenkool, teerzanden, schalieolie en -gas, Arctische olie en gas

- Aboitiz Equity Ventures Inc.
- Adani Electricity Mumbai Limited
- Adani Energy Solutions Limited
- Adani Enterprises Limited
- Adani Power Limited
- AEP Texas, Inc.
- AEP Transmission Company, LLC
- AES Andes S.A.
- AES Corporation
- AES Panama Generation Holdings SRL
- African Rainbow Minerals Limited
- AGL Energy Limited
- Aksa Enerji Uretim A.S.
- Alabama Power Company
- Alberta Energy Co. Ltd.
- Alleghany Corporation
- ALLETE, Inc.
- Alliance Resource Operating Partners, L.P.
- Alliance Resource Partners, L.P.
- Alliant Energy Corporation
- Alliant Energy Finance LLC
- AltaLink, L.P.
- Ameren Corporation
- Ameren Illinois Company
- American Electric Power Company, Inc.
- American Transmission Systems, Incorporated
- Antero Resources Corporation
- APA Corporation
- Appalachian Power Company
- ARC Resources Ltd.
- Arizona Public Service Company
- Ascent Resources Utica Holdings, LLC
- Athabasca Oil Corporation
- Banpu Public Company Limited
- Basin Electric Power Cooperative
- Baytex Energy Corp.
- Berkshire Hathaway Energy Company
- Berkshire Hathaway Finance Corp.
- Berkshire Hathaway Inc.
- Birchcliff Energy Ltd.
- BKV Corporation
- Black Hills Corporation
- Bonanza Creek Energy, Inc.
- Brickworks Limited
- Bulgarian Energy Holding EAD
- Burlington Northern Santa Fe Corp.
- Burlington Northern Santa Fe, LLC
- Burlington Resources Finance Co.
- California Resources Corporation
- Canadian Natural Resources Limited
- Capital Power Corporation
- Castle Peak Power Finance Co. Ltd.
- Cenovus Energy Inc.
- CenterPoint Energy Houston Electric, LLC
- CenterPoint Energy Resources Corp.
- CenterPoint Energy, Inc.
- CESC Limited
- CEZ, a. s.
- Chesapeake Energy Corporation
- Chevron Corporation
- Chevron U.S.A. Inc.
- China Coal Energy Company Limited
- China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.
- China Longyuan Power Group Corp. Ltd.
- China Power International Development Limited
- China Resources Power Holdings Co., Limited
- China Shenhua Energy Company Limited
- Chord Energy Corporation
- Chubu Electric Power Company, Incorporated
- Chugoku Electric Power Co., Inc.
- CIMIC Finance (USA) Pty Ltd.
- CIMIC Finance Ltd.
- Civitas Resources, Inc.
- Cleco Corporate Holdings LLC
- Cleveland Electric Illuminating Company
- CLP Holdings Limited
- CLP Power HK Finance Ltd.
- CLP Power Hong Kong Financing Ltd.
- CMS Energy Corporation
- CNX Midstream Partners LP
- CNX Resources Corporation
- Coal India Limited
- Colbun S.A.
- Colgate Energy Partners III, LLC
- Colorado Interstate Gas Company, L.L.C.
- Comstock Resources, Inc.
- Conoco, Inc.
- ConocoPhillips
- ConocoPhillips Canada Funding Co. II
- ConocoPhillips Company
- Consumers 2023 Securitization Funding LLC
- Consumers Energy Company
- Continental Resources, Inc.
- ContourGlobal Power Holdings SA
- Core Natural Resources, Inc.
- Coronado Finance Pty Ltd
- Coronado Global Resources Inc.
- Coterra Energy Inc.
- Crescent Energy Company
- Crescent Energy Finance LLC
- Czech Gas Networks Investments S.a r.l.
- Datang International Power Generation Co., Ltd.
- Dayton Power & Light Company
- Devon Energy Corporation.
- Devon Financing Corp. ULC
- Diamondback Energy, Inc.
- Diversified Energy Company PLC
- DMCI Holdings, Inc.
- Dominion Energy South Carolina, Inc.
- Dominion Energy, Inc.
- DPL Inc.
- DTE Electric Company
- DTE Electric Securitization Funding II LLC
- DTE Energy Company
- Duke Energy Carolinas, LLC
- Duke Energy Corporation

- Duke Energy Florida Project Finance LLC
- Duke Energy Florida, LLC
- Duke Energy Indiana, LLC
- Duke Energy Ohio, Inc.
- Duke Energy Progress NC Storm Funding LLC
- Duke Energy Progress, LLC
- Earthstone Energy Holdings, LLC
- Eastern Energy Gas Holdings, LLC
- Eastern Gas Transmission and Storage, Inc.
- El Paso Energy Corp.
- El Paso Natural Gas Company, L.L.C.
- El Paso Pipeline Partners Operating Co. LLC
- Electric Power Development Co., Ltd.
- Electricity Generating Public Company Limited
- Emera Incorporated
- Emera US Finance LP
- Enea SA
- Energa Finance AB
- Eneva S.A.
- Engie Energia Chile S.A.
- Entergy Arkansas, LLC
- Entergy Corporation
- Entergy Louisiana, LLC
- Entergy Mississippi, LLC
- Entergy Texas, Inc.
- Entergy Utility Property, Inc.
- EOG Resources, Inc.
- EQM Midstream Partners, LP
- EQT Corporation
- Eskom Holdings SOC Ltd
- Eushi Finance, Inc.
- Everygy Kansas Central, Inc.
- Everygy Metro, Inc.
- Everygy Missouri West, Inc.
- Everygy, Inc.
- EWE Aktiengesellschaft
- Expand Energy Corporation
- Exxaro Resources Limited
- Exxon Mobil Corporation
- FirstEnergy Corp.
- FirstEnergy Transmission, LLC
- Florida Power Corporation
- Fortis Inc.
- FortisAlberta Inc.
- FortisBC Energy Inc.
- FortisBC Inc.
- Franco-Nevada Corporation
- Freehold Royalties Ltd.
- GD Power Development Co., Ltd.
- Geo Energy Resources Limited
- Georgia Power Company
- Glencore Capital Finance DAC
- Glencore Finance (Canada) Ltd.
- Glencore Finance (Europe) Limited
- Glencore Funding LLC
- Glencore plc
- Global Power Synergy Public Company Limited
- Granite Ridge Resources, Inc.
- Great River Energy
- Guangdong Investment Limited
- Guanghui Energy Co., Ltd.
- Guangzhou Development District Holding Group Limited
- Gujarat Mineral Development Corporation Limited
- Gulfport Energy Corporation
- Gulfport Energy Operating Corporation
- Hess Corporation
- HighPeak Energy, Inc.
- HK Electric Investments Limited
- Hokkaido Electric Power Company, Incorporated
- Hokuriku Electric Power Company
- Hongkong Electric Finance Ltd.
- Huadian Power International Corporation Limited
- Huaneng Power International, Inc.
- IDACORP, Inc.
- Idaho Power Company
- Imperial Oil Limited
- Indiana Michigan Power Company
- Indianapolis Power & Light Company
- Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited
- Inner Mongolia Junzheng Energy & Chemical Group Co., Ltd.
- Inner Mongolia Yitai Coal Company Limited
- Interstate Power and Light Company
- IPALCO Enterprises, Inc.
- Israel Electric Corp. Ltd.
- Itochu Enex Co., Ltd.
- Japan Petroleum Exploration Co., Ltd.
- Jardine Matheson Holdings Limited
- Jastrzebska Spolka Weglowa S.A.
- JERA Co., Inc.
- Jersey Central Power & Light Company
- JSW Energy Limited
- JSW Hydro Energy Ltd.
- Kansai Electric Power Company, Incorporated
- Kentucky Power Company
- Kentucky Utilities Company
- Kimbell Royalty Partners, LP
- Kinder Morgan Energy Partners, L.P.
- Kinder Morgan, Inc.
- Kobe Steel, Ltd.
- Korea East-West Power Co., Ltd.
- Korea Electric Power Corporation
- Korea Midland Power co., Ltd.
- Korea National Oil Corporation
- Korea South-East Power Co., Ltd.
- Korea Southern Power Co., Ltd.
- Kyushu Electric Power Company, Incorporated
- LandBridge Company LLC
- Louisville Gas and Electric Company
- Lubrizol Corporation
- LX International Corp.
- Magnolia Oil & Gas Corporation
- Magnolia Oil & Gas Operating LLC
- Manila Electric Company
- Marathon Oil Corporation
- Matador Resources Company
- MDU Resources Group, Inc.
- MEG Energy Corp.

- Metropolitan Edison Company
- MGE Energy, Inc.
- MidAmerican Energy Company
- MidAmerican Energy Holdings Company
- Mid-Atlantic Interstate Transmission, LLC
- Mississippi Power Company
- Monongahela Power Company
- Murphy Oil Corporation
- Narragansett Electric Co.
- National Fuel Gas Company
- Nevada Power Company
- New Hope Corporation Limited
- Northern Natural Gas Co.
- Northern Oil and Gas, Inc.
- Northern Powergrid (Northeast) Plc
- Northern Powergrid (Yorkshire) plc
- Northern States Power Company
- NorthWestern Corporation
- NorthWestern Energy Group, Inc.
- Nova Scotia Power Incorporated
- NTPC Limited
- NuVista Energy Ltd.
- Obsidian Energy Ltd.
- Occidental Petroleum Corporation
- OCI Holdings Company Ltd.
- OGE Energy Corp.
- Oglethorpe Power Corporation
- Ohio Edison Company
- Ohio Power Company
- Okinawa Electric Power Company, Incorporated
- Oklahoma Gas and Electric Company
- Origin Energy Finance Ltd.
- Origin Energy Limited
- Otter Tail Corporation
- Ovintiv Canada ULC
- Ovintiv Inc.
- PacifiCorp
- Pampa Energia S.A.
- PanCanadian Petroleum Ltd.
- Paramount Resources Ltd.
- Peabody Energy Corporation
- Pennsylvania Electric Company
- Permian Resources Corporation
- Permian Resources Operating, LLC
- Petro-Canada
- Peyto Exploration & Development Corp.
- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
- Piedmont Natural Gas Company, Inc.
- Pingdingshan Tianan Coal.Mining Co.,Ltd.
- Pinnacle West Capital Corporation
- Pioneer Natural Resources Company
- Polar Tankers, Inc.
- Portland General Electric Company
- Power Assets Holdings Limited
- PPL Capital Funding, Inc.
- PPL Corporation
- PPL Electric Utilities Corporation
- PrairieSky Royalty Ltd.
- Precision Castparts Corp.
- Progress Energy, Inc.
- PT Alamtri Resources Indonesia Tbk
- PT Astra International Tbk
- PT Bukit Asam Tbk
- PT Cikarang Listrindo Tbk
- PT Harum Energy Tbk
- PT Indika Energy Tbk
- PT Indo Tambangraya Megah Tbk.
- PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)
- PT United Tractors Tbk
- Public Power Corporation S.A.
- Public Service Company of Colorado
- Public Service Company of New Mexico
- Public Service Company of Oklahoma
- Puget Energy, Inc.
- Puget Sound Energy, Inc.
- Range Resources Corporation
- Reliance Power Limited
- RWE AG
- RWE Finance US, LLC
- San Miguel Corporation
- San Miguel Global Power Holdings Corp.
- Sandridge Energy, Inc.
- Santos Finance Limited
- Santos Limited
- SDIC Power Holdings Co., Ltd.
- Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
- Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
- Shandong Xinchao Energy Corporation Limited
- Shanghai Electric Power Co., Ltd.
- Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
- Shenergy Co., Ltd.
- Shenzhen Energy Group Co., Ltd.
- Shikoku Electric Power Company, Incorporated
- Sierra Pacific Power Company
- Sinosing Services Pte Ltd.
- Sitio Royalties Corp.
- Sitio Royalties Operating Partnership LP
- SM Energy Company
- Solar Star Funding LLC
- Southern Company
- Southern Company Gas Capital Corp.
- Southern Power Company
- Southwestern Electric Power Company
- Southwestern Energy Company
- Southwestern Public Service Company
- Spartan Delta Corp.
- Strathcona Resources Ltd.
- Sumiseki Holdings, Inc.
- Suncor Energy Inc.
- System Energy Resources, Inc.
- Talen Energy Corporation
- Talen Energy Supply, LLC
- Tampa Electric Company
- Tata Power Company Limited
- TAURON Polska Energia S.A.
- TBEA Co., Ltd.

- TCC Group Holdings CO., LTD.
- Tenaga Nasional Berhad
- Tennessee Gas Pipeline Company, L.L.C.
- Tennessee Valley Authority
- Terasen Gas, Inc.
- TerraCom Limited
- Texas Pacific Land Corporation
- Tiandi Science & Technology Co., Ltd.
- TNB Global Ventures Capital Bhd.
- Tohoku Electric Power Company, Incorporated
- Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated
- Toledo Edison Company
- Topaz Energy Corp
- Topaz Solar Farms LLC
- Tourmaline Oil Corp.
- Trans-Allegheny Interstate Line Company
- TransAlta Corporation
- Transatlantic Holdings, Inc.
- Tri-State Generation and Transmission Association, Inc.
- Tucson Electric Power Company
- TXNM Energy, Inc.
- Union Electric Company
- Var Energi ASA
- Veren Inc.
- Vermilion Energy Inc.
- Viper Energy, Inc.
- Virginia Electric and Power Company
- Vistra Corp.
- Vistra Operations Co. LLC
- Vital Energy, Inc.
- Vitesse Energy, Inc.
- Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
- WEC Energy Group, Inc.
- Whitecap Resources Inc.
- Whitehaven Coal Limited
- Wintime Energy Group Co., Ltd.
- Wisconsin Electric Power Company
- Wisconsin Power and Light Company
- Wisconsin Public Service Corporation
- Woodside Energy Group Ltd
- Woodside Finance Ltd.
- Xcel Energy Inc.
- Yancoal Australia Limited
- Yankuang Energy Group Co., Ltd.
- Yorkshire Power Finance Ltd.
- Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.

Schenders van internationale normen en goed bestuur

- Athabasca Indigenous Midstream LP
- BG Energy Capital Plc
- Bharat Heavy Electricals Limited
- BHP Billiton Finance (USA) Ltd.
- BHP Billiton Finance Ltd.
- BHP Group Limited
- Centrais Eletricas Brasileiras S.A.
- CNAC (HK) Finbridge Co. Ltd.
- Companhia de Saneamento do Parana
- Companhia Energetica de Minas Gerais SA

- Crestwood Midstream Partners LP
- DCP Midstream LLC (Old)
- DCP Midstream Operating LP
- Dianjian Haiyu Ltd.
- Duke Energy Field Services LLC
- East Ohio Gas Company
- Ecopetrol S.A.
- EL Sewedy Electric Company
- Enable Midstream Partners, LP
- Enbridge Energy Partners, L.P.
- Enbridge Gas Inc.
- Enbridge Inc.
- Enbridge Pipelines, Inc.
- Energy Transfer LP
- Energy Transfer Operating, L.P.
- ETP Legacy LP
- Export-Import Bank of India
- Fertitta Entertainment, LLC
- General Dynamics Corporation
- Gray Oak Pipeline, LLC
- JBS Luxembourg Co. SARL
- JBS NV-A
- JBS USA Finance, Inc.
- JBS USA Food Company
- JBS USA Holding Lux SARL
- JBS USA Lux S.A.
- Korea East-West Power Co., Ltd.
- Korea Electric Power Corporation
- Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
- Korea Midland Power co., Ltd.
- Korea South-East Power Co., Ltd.
- Korea Southern Power Co., Ltd.
- Korea Western Power Co., Ltd.
- Marathon Petroleum Corporation
- Midwest Connector Capital Co. LLC
- MPLX LP
- NTPC Limited
- Petroleos de Venezuela, S.A.
- Phillips 66
- Phillips 66 Company
- Pilgrim's Pride Corporation
- POSCO Corporation
- POSCO Future M
- POSCO Future M Co., Ltd.
- POSCO Holdings Inc.
- Posco International Corporation
- Power Construction Corporation of China, Ltd.
- Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
- PT Krakatau Posco
- Red Rock Resorts, Inc.
- RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
- Rosneft Oil Co.
- RTX Corporation
- Samarco Mineracao S.A.
- SEPCO Virgin Ltd.
- Serco Group plc
- Shell Finance US Inc.
- Shell International Finance BV
- Shell plc

- SK Biopharmaceuticals Co., Ltd.
- SK Inc.
- Spectra Energy Partners, LP
- Station Casinos LLC
- Sumitomo Chemical Co., Ltd.
- Sumitomo Pharma Co. Ltd.
- Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
- Syngenta Finance NV
- Syngenta Group Finance Ltd.
- Tesla, Inc.
- Texas Eastern Transmission, LP
- TotalEnergies Capital Canada Ltd.
- TotalEnergies Capital International SA
- TotalEnergies Capital SA
- TotalEnergies SE
- Union Gas Limited
- United Technologies Corporation
- Vale Overseas Ltd.
- Vale S.A.
- Westcoast Energy Inc.

Klimaat

- Air China Limited
- Alleghany Corporation
- Allegiant Travel Company
- Almarai Company
- Almarai Sukuk Ltd.
- AltaLink, L.P.
- BBMG Corporation
- Berkshire Hathaway Energy Company
- Berkshire Hathaway Finance Corp.
- Berkshire Hathaway Inc.
- Brilliance China Automotive Holdings Limited
- Builders FirstSource, Inc.
- Burlington Northern Santa Fe Corp.
- Burlington Northern Santa Fe, LLC
- BYD Company Limited
- China Coal Energy Company Limited
- China Eastern Airlines Corporation Limited
- China Feihe Limited
- China Hongqiao Group Limited
- China Hongqiao Group Ltd.
- China National Nuclear Power Co., Ltd.
- China Northern Rare Earth (Group) High-Tech Co., Ltd.
- China Power International Development Limited
- China Resources Power Holdings Co., Limited
- China Southern Airlines Company Limited
- China Yangtze Power Co., Ltd.
- Chongqing Changan Automobile Company Limited
- Chord Energy Corporation
- CITIC Limited
- Coal India Limited
- Companhia Sud Americana de Vapores S.A.
- Coterra Energy Inc.
- Crestwood Midstream Partners LP
- CSI MTN Ltd.
- D.R. Horton, Inc.
- Darden Restaurants, Inc.
- DMCI Holdings, Inc.

- Dongfeng Motor (Hong Kong) International Co. Ltd.
- Dongfeng Motor Group Company Limited
- Dubai Electricity & Water Authority
- Eastern Energy Gas Holdings, LLC
- Eastern Gas Transmission and Storage, Inc.
- Enable Midstream Partners, LP
- Energy Transfer LP
- Energy Transfer Operating, L.P.
- Enlight Renewable Energy Ltd
- Enterprise Products Operating LLC
- Eregli Demir ve Celik Fabrikalari TAS
- ETP Legacy LP
- Foshan Haitian Flavouring and Food Company Ltd.
- GrafTech Finance, Inc.
- GrafTech Global Enterprises Inc.
- Grupo Carso, S.A.B. de C.V.
- Guanghai Energy Co., Ltd.
- Huadian Power International Corporation Limited
- Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.
- Industries Qatar Q.P.S.C.
- Inner Mongolia Yitai Coal Company Limited
- InterGlobe Aviation Limited
- Jizhong Energy Resources Co., Ltd.
- Juneyao Airlines Co., Ltd.
- Kingboard Holdings Limited
- Kweichow Moutai Co., Ltd.
- Lee & Man Paper Manufacturing Limited
- Leggett & Platt, Incorporated
- Li Auto Inc.
- Lubrizol Corporation
- Lynas Rare Earths Limited
- Magnolia Oil & Gas Corporation
- Magnolia Oil & Gas Operating LLC
- Matador Resources Company
- MidAmerican Energy Company
- MidAmerican Energy Holdings Company
- Midwest Connector Capital Co. LLC
- MMG Limited
- Nakilat, Inc.
- Nevada Power Company
- New Hope Corporation Limited
- NHPC Limited
- Nickel Industries Limited
- Nintendo Co., Ltd.
- NIO Inc.
- NMDC Limited
- Northern Natural Gas Co.
- Northern Powergrid (Northeast) Plc
- Northern Powergrid (Yorkshire) plc
- O'Reilly Automotive, Inc.
- PacifiCorp
- Petrroirio Luxembourg SARL
- Plains All American Pipeline, L.P.
- Plains GP Holdings, L.P.
- Precision Castparts Corp.
- PRIO S.A.
- PT Alamtri Resources Indonesia Tbk
- PT Aneka Tambang Tbk
- PT Indah Kiat Pulp & Paper Tbk

- Qatar Electricity & Water Company
- Qatar Gas Transport Company
- Reliance, Inc.
- Ruentex Development Co., Ltd.
- Russel Metals Inc.
- SABIC Agri-Nutrients Co.
- Sahara International Petrochemical Company
- SAIC Motor Corporation Limited
- Saudi Industrial Investment Group
- Saudi Kayan Petrochemical Company
- Scotts Miracle-Gro Company
- Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
- Shanghai Construction Group Co., Ltd.
- Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
- Shanxi Meijin Energy Co., Ltd.
- Sierra Pacific Power Company
- Sinoma International Engineering Co., Ltd.
- Solar Star Funding LLC
- Spirit Airlines, LLC
- Spring Airlines Co., Ltd.
- Srf Limited
- Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
- Syrah Resources Limited
- TANGSHAN JIDONG CEMENT CO., LTD.
- TBEA Co., Ltd.
- Tesla, Inc.
- Tianshan Aluminum Group Co., Ltd.
- Topaz Solar Farms LLC
- Torrent Power Limited
- Transatlantic Holdings, Inc.
- Wanhua Chemical Group Co., Ltd.
- Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
- Waste Connections US, Inc.
- Waste Connections, Inc.
- XPeng Inc.
- Yanbu National Petrochemical Company
- YONGDA Investment Limited
- Yorkshire Power Finance Ltd.
- Yunnan Aluminum Co., Ltd.

Landen

Uitgesloten landen:

- Afghanistan
- Azerbaijan
- Bahrain
- Belarus
- Burkina Faso
- Burundi
- Cambodia
- Cameroon
- Central African Republic
- Chad
- China
- Congo Republic
- Cuba
- Democratic Republic of the Congo
- Djibouti

- Egypt
- Equatorial Guinea
- Eritrea
- Eswatini
- Ethiopia
- Gabon
- Haiti
- Iran
- Kazakhstan
- Kyrgyzstan
- Laos
- Libya
- Myanmar
- Nicaragua
- North Korea
- Russia
- Rwanda
- Saudi Arabia
- Somalia
- South Sudan
- Sudan
- Syria
- Tajikistan
- Turkmenistan
- UAE
- Uzbekistan
- Venezuela
- Viet Nam
- Yemen
- Zimbabwe

Uitgesloten staatsbedrijven:

- Aboitiz Equity Ventures Inc.
- Abu Dhabi Commercial Bank
- Abu Dhabi Crude Oil Pipeline LLC
- Abu Dhabi Developmental Holding Company PJSC.
- Abu Dhabi National Energy Company PJSC
- Abu Dhabi National Oil Company for Distribution PJSC
- Abu Dhabi Ports PSJC
- ADNOC Drilling Company P.J.S.C.
- ADNOC Murban RSC Ltd
- ADNOC Murban Sukuk Limited
- AECC Aviation Power Co, Ltd
- Agricultural Bank of China (New York Branch)
- Agricultural Bank of China Limited
- Agricultural Bank of China Ltd. (Hong Kong Branch)
- Agricultural Development Bank of China
- Airport Authority Hong Kong
- Al Rajhi Bank
- Al Rajhi Sukuk Limited
- Al Rajhi Tier 1 Sukuk Limited
- ALROSA Capitals JSC
- Aluminum Corporation of China Limited
- Amipeace Limited
- Anhui Gujing Distillery Co., Ltd.
- Arabian Internet and Communication Services Company
- Avi Funding Co. Ltd.
- AVIC Airborne Systems Co., Ltd.

- AviChina Industry & Technology Company Limited
- AVICOPTER PLC
- Bank of China
- Bank of China Limited
- Bank of China Ltd. (Luxembourg Branch)
- Baoshan Iron & Steel Co., Ltd.
- Bapco Energies B.S.C. Closed
- Bapco Energies Sukuk Ltd.
- Beijing Capital International Airport Company Limited
- Beijing Capital Land Ltd.
- Beijing Enterprises Holdings Limited
- Beijing Gas Singapore Capital Corp.
- Beijing Tiantan Biological Products Corporation Limited
- Beijing Tong RenTang Co., Ltd.
- Beijing Yanjing Brewery Co., Ltd.
- Beijing-Shanghai High-Speed Railway Co., Ltd.
- Blossom Joy Ltd.
- Blue Bright Limited
- BOC Aviation (USA) Corp.
- BOC Aviation Limited
- BOC Hong Kong (Holdings) Limited
- BOC International (China) Co., Ltd.
- BOCOM International Blossom Limited
- C&D International Investment Group Limited
- Capital Securities Corporation Limited
- CBB International Sukuk Programme Co. SPC
- CBB International Sukuk Programme Co. WII
- CCBL (Cayman) 1 Corp. Ltd.
- CCCI Treasure Ltd.
- CCTHK 2021 Ltd.
- CDBL Funding 1
- CDBL Funding 2
- CECEP Wind-Power Corporation
- Central Plaza Development Ltd.
- CFAMC II Co., Ltd..
- Cfamc Iii Co. Ltd.
- Cfamc Iv Co. Ltd.
- CGN Power Co., Ltd.
- CGNPC International Limited
- Chalco Hong Kong Investment Co. Ltd.
- Charming Light Investments Ltd.
- China Cinda (2020) I Management Ltd.
- China Cinda Finance (2017) I Ltd.
- China CITIC Bank Corporation Limited
- China CITIC Bank International Limited
- China CITIC Financial Asset Management Co., Ltd.
- China Coal Energy Company Limited
- China Communications Services Corp. Ltd.
- China Construction Bank (Asia) Corporation Limited
- China Construction Bank Corp.
- China Construction Bank Corporation
- China CSSC Holdings Limited
- China Development Bank
- China Development Bank Corp. (Hong Kong)
- China Development Bank Financial Leasing Co. Ltd.
- China Energy Engineering Corporation Limited
- China Everbright Bank Company Limited
- China Everbright Environment Group Limited
- China Film Co., Ltd.
- China Galaxy Securities Co., Ltd.
- China Great Wall International Holdings III Ltd.
- China Great Wall International Holdings V Ltd.
- China Great Wall International Holdings VI Ltd.
- China Great Wall Securities Co., Ltd.
- China Hongqiao Group Limited
- China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.
- China Huaneng Group Treasury Management (Hong Kong) Ltd.
- China Life Insurance Company Limited
- China Longyuan Power Group Corp. Ltd.
- China Meheco Group Co., Ltd.
- China Merchants Energy Shipping Co., Ltd.
- China Merchants Expressway Network & Technology Holdings Co., Ltd.
- China Merchants Port Holdings Company Limited
- China Merchants Securities Co., Ltd.
- China Merchants Shekou Industrial Zone Holdings Co., Ltd.
- China National Chemical Engineering co., Ltd
- China National Medicines Corporation Ltd.
- China National Nuclear Power Co., Ltd.
- China Oilfield Services Limited
- China Overseas Finance (Cayman) III Ltd.
- China Overseas Finance (Cayman) V Ltd.
- China Overseas Finance (Cayman) VI Ltd.
- China Overseas Finance (Cayman) VII Ltd.
- China Overseas Finance (Cayman) VIII Ltd.
- China Overseas Land & Investment Limited
- China Pacific Insurance (Group) Co., Ltd.
- China Petroleum & Chemical Corporation
- China Postal Savings Bank Co. Ltd.
- China Power International Development Limited
- China Railway Group Limited
- China Railway Signal & Communication Corporation Limited
- China Railway Xunjie Co. Ltd.
- China Resources Beer (Holdings) Co. Ltd.
- China Resources Building Materials Technology Holdings Limited
- China Resources Gas Group Limited
- China Resources Land Limited
- China Resources Microelectronics Limited
- China Resources Pharmaceutical Group Limited
- China Resources Power Holdings Co., Limited
- China Resources Sanjiu Medical & Pharmaceutical Co., Ltd.
- China Shenhua Energy Company Limited
- China Shipbuilding Industry Company Limited
- China Southern Airlines Company Limited
- China Southern Power Grid International Finance BVI Co., Ltd.
- China Spacesat Co., Ltd.
- China State Construction Engineering Corporation Limited
- China State Construction Finance (Cayman) I Ltd.
- China State Construction Finance (Cayman) II Ltd.
- China State Construction International Holdings Limited
- China Taiping Insurance Holdings Company Limited
- China Three Gorges Renewables (Group) Co., Ltd.
- China Tourism Group Duty Free Corporation Limited

- China Tower Corporation Limited
- China XD Electric Co., Ltd.
- China Yangtze Power Co., Ltd.
- Chinalco Capital Holdings Ltd.
- CITIC Limited
- Citic Pacific Special Steel Group Co., Ltd.
- CITIC Securities Company Limited
- CITIC Telecom International Holdings Limited
- CMHI Finance (BVI) Co. Ltd.
- CMS International Gemstone Limited
- CNAC (HK) Finbridge Co. Ltd.
- CNCBINV 1 (BVI) Limited
- CNOOC Energy Technology and Services Limited
- CNOOC Finance (2003) Ltd.
- CNOOC Finance (2011) Ltd.
- CNOOC Finance (2012) Limited
- CNOOC Finance (2013) Ltd.
- CNOOC Finance (2014) ULC
- CNOOC Finance (2015) Australia Pty Ltd.
- CNOOC Finance (2015) U.S.A. LLC
- CNOOC Petroleum North America ULC
- CNPC (HK) Overseas Capital Ltd.
- CNPC Capital Company Limited
- CNPC Global Capital Ltd.
- COSCO SHIPPING Holdings Co., Ltd.
- COSCO SHIPPING Ports Limited
- COSL Singapore Capital Ltd.
- CRCC Hean Ltd.
- CRRC Corporation Limited
- CSC Financial Co., Ltd.
- CSCEC Finance (Cayman) II Ltd.
- CSI MTN Ltd.
- CSSC Capital 2015 Ltd.
- DAE Funding LLC
- DAE Sukuk (DIFC) Ltd
- Daqin Railway Co., Ltd.
- Datang International Power Generation Co., Ltd.
- Development Bank of The Republic of Belarus
- Dianjian Haiyu Ltd.
- Dongfang Electric Corporation Limited
- Dongfeng Motor Group Company Limited
- Dongxing Securities Corporation Limited
- Dongxing Voyage Company Limited
- DP World Crescent Ltd.
- DP World Limited
- Dubai Electricity & Water Authority
- Eastern Company
- EEW Energy from Waste GmbH
- EI Sukuk Co. Ltd.
- Elm Company
- Emirates Development Bank
- Emirates NBD Bank (P.J.S.C)
- Emirates SembCorp Water & Power Co. PJSC
- Emirates Telecommunications Group Company PJSC
- Everdisplay Optronics (Shanghai) Co., Ltd.
- Export-Import Bank of China
- Faw Jiefang Group Co., Ltd.
- Federal Hydro-Generating Co. RusHydro PJSC
- Franshion Brilliant Ltd.
- GACI First Investment Co.
- Gansu Provincial Highway Aviation Tourism Investment Group Co., Ltd.
- Gazprom Neft PJSC
- GD Power Development Co., Ltd.
- General Holding Corporation PJSC
- Gosudarstvennaya Transportnaya Lizingovaya Kompaniya OJSC
- GRG Banking Equipment Co., Ltd.
- Guangdong Investment Limited
- Guangzhou Automobile Group Co., Ltd.
- Guangzhou Baiyun International Airport Company Limited
- Guangzhou Development District Holding Group Limited
- Guangzhou Yuexiu Capital Holdings Group Co., Ltd.
- Gulf International Bank B.S.C.
- Guolian Minsheng Securities Company Limited
- Guosen Securities Co., Ltd.
- Guotai Junan Holdings Ltd.
- Guotai Junan International Holdings Limited
- Guotai Junan Securities Co., Ltd.
- Guoyuan Securities Company Limited
- Haitong International Securities Group Limited
- Haitong Securities Co., Ltd.
- Hangzhou Oxygen Plant Group Co., Ltd.
- Haohua Chemical Science & Technology Corp. Ltd.
- HBIS Company Limited
- Heilongjiang Agriculture Company Limited
- Horse Gallop Finance Ltd.
- Hua Hong Semiconductor Limited
- Hua Xia Bank Co., Limited
- Huadian Power International Corporation Limited
- Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.
- Huaneng Lancang River Hydropower Inc.
- Huaneng Power International, Inc.
- Huayu Automotive Systems Company Limited
- Hygon Information Technology Co., Ltd.
- ICBCIL Finance Co. Limited
- ICD Funding Ltd.
- ICD Sukuk Co. Ltd.
- Industrial & Commercial Bank of China / Luxembourg Branch/
- Industrial & Commercial Bank of China Ltd. (London Branch)
- Industrial & Commercial Bank of China Ltd. /New York Branch/
- Industrial and Commercial Bank of China Limited
- Inner Mongolia Baotou Steel Union Co. Ltd.
- Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited
- Inter RAO UES PJSC
- International Bank of the Republic of Azerbaijan
- International Public Joint-Stock Company T-Technologies
- Inventive Global Investments Ltd.
- Jiangsu Expressway Company Limited
- Jiangsu Phoenix Publishing & Media Corporation Limited
- JIC Zhixin Ltd.
- Jinduicheng Molybdenum Co., Ltd.
- Jizhong Energy Resources Co., Ltd.
- Joy Treasure Assets Holdings, Inc.

- JSC Development Bank of Kazakhstan
- JSC National Company KazMunayGas
- KSA Sukuk Ltd.
- KunLun Energy Company Limited
- Kweichow Moutai Co., Ltd.
- Liaoning Port Company Limited
- Logicor Financing SARL
- Luzhou Laojiao Company Limited
- Ma'aden Sukuk Ltd.
- Maanshan Iron & Steel Company Limited
- Magnit PJSC
- Magnitogorsk Iron & Steel Works PJSC
- Mango Excellent Media Co., Ltd
- MDGH GMTN (RSC) Ltd
- MDGH Sukuk Ltd.
- MDGH-GMTN BV
- Mega Advance Investments Ltd.
- Metalloinvest Finance DAC
- Metallurgical Corporation of China Ltd.
- Mining and Metallurgical Company NORILSK NICKEL PJSC
- Minmetals Bounteous Finance (BVI) Limited
- Minmetals New Energy Materials (Hunan) Co., Ltd.
- MMG Limited
- Mobile TeleSystems PJSC
- Moscow Exchange MICEX-RTS PJSC
- Motiva Enterprises LLC
- MTR Corporation (C.I.) Ltd.
- MTR Corporation Limited
- MTS International Funding Ltd.
- Mumtalakat Sukuk Holding Co.
- Nanjing Securities Co., Ltd.
- Nanyang Commercial Bank, Limited.
- NARI Technology Co., Ltd.
- National Bank of Ras Al-Khainah PSC
- National Central Cooling Company PJSC
- National Silicon Industry Group Co.,Ltd.
- NAURA Technology Group Co.,Ltd
- Navoi Mining and Metallurgical Combine JSC
- NCB Tier 1 Sukuk Ltd.
- NOVATEK JSC
- Novolipetsk Steel
- Ocean Laurel Co.Limited
- Oil Co. LUKOIL PJSC
- Open Joint Stock Company Russian Railway
- Orient Overseas (International) Limited
- Orient Securities Co., Ltd.
- Ozon Holdings Plc Sponsored ADR
- Oztel Holdings SPC Limited
- Pangang Group Vanadium and Titanium Resources Co., Ltd.
- People.cn Co., Ltd.
- People's Insurance Company (Group) of China Limited
- PetroChina Company Limited
- Petroleos de Venezuela, S.A.
- Phosagro Bond Funding DAC
- PhosAgro PJSC
- PICC Property and Casualty Company Limited
- Power Construction Corporation of China, Ltd.
- Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
- Promsvyazbank PJSC
- Public Joint Stock Company Polyus
- Public Joint Stock Company Transneft
- Public Joint-Stock Company Gazprom
- QazaqGaz National Co. JSC
- Qinghai Salt Lake Industry Co., Ltd.
- RAK Capital
- Riyad Bank
- Riyad Tier 1 Sukuk Ltd.
- Rongshi International Finance Ltd.
- Rosneft Oil Co.
- Russian Agricultural Bank OJSC
- Ruwais Power Company PJSC
- SA Global Sukuk Ltd.
- SABIC Agri-Nutrients Co.
- SABIC Capital I BV
- SABIC Capital II B.V.
- SAIC Motor Corporation Limited
- Samba Funding Ltd.
- Samruk-Kazyna Sovereign Wealth Fund JSC
- Saudi Arabian Mining Co.
- Saudi Arabian Oil Company
- Saudi Aramco Base Oil Company- Luberef
- Saudi Basic Industries Corporation
- Saudi Electricity Company
- Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 2
- Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 3
- Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 5
- Saudi Electricity Sukuk Programme Company
- Saudi National Bank
- Saudi Tadawul Group Holding Company
- Saudi Telecom Company
- Sberbank Russia PJSC
- SCF Capital Ltd.
- SDG Finance Ltd.
- SDIC Capital Co., Ltd.
- SDIC Power Holdings Co., Ltd.
- Second Generation Company of the Wholesale Power Market Public Joint Stock Company
- SEPCO Virgin Ltd.
- Severstal PAO
- Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
- Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
- Shandong Gold Mining Co., Ltd.
- Shanghai Baosight Software Co., Ltd.
- Shanghai Construction Group Co., Ltd.
- Shanghai Electric Group Co., Ltd.
- Shanghai Electric Power Co., Ltd.
- Shanghai Industrial Holdings Limited
- Shanghai International Airport Co., Ltd.
- Shanghai Lingang Holdings Co., Ltd.
- Shanghai Lujiazui Finance & Trade Zone Development Co., Ltd.
- Shanghai Pharmaceuticals Holding Co., Ltd.
- Shanghai Port Group (BVI) Development 2 Co., Limited
- Shanghai Port Group (BVI) Development Co. Ltd.
- Shanghai Pudong Development Bank Co., Ltd.
- Shanghai Rural Commercial Bank Co., Ltd.
- Shanghai Zhangjiang Hi-Tech Park Development Co., Ltd.

- Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
- Shanxi Securities Co., Ltd.
- Shanxi Taigang Stainless Steel Co., Ltd.
- Shanxi Xinghuacun Fen Wine Factory Co., Ltd.
- Shenergy Co., Ltd.
- Shennan Circuits Co., Ltd.
- Shenwan Hongyuan Group Co., Ltd.
- Shenwan Hongyuan International Finance Ltd.
- Shenzhen Energy Group Co., Ltd.
- Shenzhen Overseas Chinese Town Co., Ltd.
- Sibur Holding PAO
- Sichuan Chuantou Energy Co. Ltd
- Sichuan New Energy Power Company Limited
- Sichuan Road & Bridge Co., Ltd.
- Sinochem Offshore Capital Company Limited
- Sinochem Overseas Capital Co. Ltd.
- Sinoma International Engineering Co., Ltd.
- Sinoma Science & Technology Co., Ltd.
- Sino-Ocean Group Holding Limited
- Sinopec Capital (2013) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2012) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2013) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2015) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2016) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2017) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development (2018) Ltd.
- Sinopec Group Overseas Development Ltd.
- Sinopec Shanghai Petrochemical Company Limited
- Sinopharm Group Co., Ltd.
- Sinosing Services Pte Ltd.
- Sinotrans Limited
- Sinotruk Hong Kong Ltd.
- SNB Sukuk Ltd.
- Soar Wise Ltd.
- Solidcore Resources plc
- Southern Gas Corridor CJSC
- Southwest Securities Co., Ltd.
- SPIC 2016 US Dollar Bond Co. Ltd.
- State Elite Global Ltd.
- State Grid Europe Development (2014) Plc
- State Grid Overseas Investment (2013) Ltd.
- State Grid Overseas Investment (2014) Ltd.
- State Grid Overseas Investment BVI Ltd.
- State Oil Company of the Azerbaijan Republic
- STC Sukuk Company Limited
- SUCI Second Investment Company
- Sunny Express Enterprises Corp.
- Surgutneftegas PJSC
- Sweihan PV Power Co. PJSC
- Syngenta Group Finance Ltd.
- Tabreed Sukuk Programme Limited
- Talent Yield International Ltd.
- Tatneft PJSC
- Three Gorges Finance I (Cayman Islands) Ltd.
- Tiandi Science & Technology Co., Ltd.
- Tianma Microelectronics Co., Ltd
- United Company RUSAL, international public joint-stock company
- Unity 1 Sukuk Ltd.
- Uzbekneftegaz National Holding Co.
- VEB Finance Plc
- VK IPJSC
- VTB Bank PJSC
- Western Securities Co., Ltd.
- Wuchan Zhongda Group Co., Ltd.
- Wuliangye Yibin Co., Ltd.
- X5 Retail Group N.V. Sponsored GDR RegS
- Xiamen Tungsten Co., Ltd.
- Xingcheng (BVI) Limited
- Yanbu National Petrochemical Company
- YONGDA Investment Limited
- Yuexiu Property Company Limited
- Yuexiu Real Estate Investment Trust
- Yuexiu Reit MTN Co. Ltd.
- Zhangzhou Pientzhuang Pharmaceutical Co., Ltd.
- Zhejiang China Commodities City Group Co., Ltd
- Zhejiang Expressway Co., Ltd.
- Zhejiang Juhua Co., Ltd.
- Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.
- Zheshang Securities Co., Ltd.
- Zhongjin Gold Corporation Limited
- Zhongtai Securities Co., Ltd.
- Zhuzhou CRRC Times Electric Co., Ltd.

9.2. Lijst van ondernemingen

9.2.1. Thematische Dialogen

Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1 Abbott Laboratories	Zorgproducten en -apparaten	Verenigde Staten	Access to Healthcare
2 adidas AG	Textiel, kleding en luxeproducten	Duitsland	Kleding en circulariteit
3 Amazon.com, Inc.	E-commerce	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
4 American Airlines Group, Inc.	Luchtvaartmaatschappijen	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
5 Amgen Inc.	Biotechnologie	Verenigde Staten	Access to Healthcare
6 Anheuser-Busch InBev	Dranken	België	Goede Voeding
7 Aspen Pharmacare Holdings Ltd	Geneesmiddelen	Zuid-Afrika	Access to Healthcare
8 Associated British Foods plc	Voedselproducten	Verenigd Koninkrijk	Goede Voeding
9 AstraZeneca PLC	Geneesmiddelen	Verenigd Koninkrijk	Access to Healthcare
10 Banco Santander S.A.	Gediversifieerde banken	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
11 BASF SE	Chemicaliën	Duitsland	Water impact en afhankelijkheid
12 Bunge Global SA	Voedselproducten	Verenigde Staten	Ontbossing
13 CF Industries Holdings, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
14 CK Hutchison Holdings Ltd	Industriële Conglomeraten	Hong Kong	Reductie CO2 uitstoot PLUS
15 Clorox Company	Huishoudelijke producten	Verenigde Staten	Ontbossing
16 Coles Group Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Ontbossing
17 Compass Group PLC	Hotels, restuarants en vrije tijd	Verenigd Koninkrijk	Ontbossing
18 Conagra Brands, Inc.	Voedselproducten	Verenigde Staten	Nature Action
19 Danaher Corporation	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
20 Delta Air Lines, Inc.	Luchtvaartmaatschappijen	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
21 Deutsche Post AG	Luchttransport & Logistiek	Duitsland	Klimaattransitie Luchtvaart
22 Dow Inc	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
23 DSM-Firmenich AG	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
24 DSV A/S	Luchttransport & Logistiek	Denemarken	Klimaattransitie Luchtvaart
25 Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Water impact en afhankelijkheid
26 Eli Lilly and Company	Geneesmiddelen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
27 FAST RETAILING CO., LTD.	Detailhandel	Japan	Kleding en circulariteit
28 FedEx Corporation	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
29 FMC Corporation	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
30 Ford Motor Company	Automobielen	Verenigde Staten	Just Transition

Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
31 Gildan Activewear Inc.	Textiel, kleding en luxeproducten	Canada	Kleding en circulariteit
32 Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Klimaattransitie Chemie
Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
33 Hennes & Mauritz AB	Detailhandel	Zweden	Kleding en circulariteit
34 Honda Motor Co., Ltd.	Automobielfabrikanten	Japan	Preventie Mensenrechtenrisico's
35 Indorama Ventures Public Co.	Chemicaliën	Thailand	Reductie CO2 uitstoot PLUS
36 Industria de Diseno Textil, S.A.	Detailhandel	Spanje	Kleding en circulariteit
Industria de Diseno Textil, S.A.	Detailhandel	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
37 Jazz Pharmaceuticals Plc	Geneesmiddelen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
38 Kering SA	Textiel, kleding en luxeproducten	Frankrijk	Kleding en circulariteit
39 Kraft Heinz Company	Voedselproducten	Verenigde Staten	Ontbossing
40 Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	Klimaattransitie Chemie
41 Marubeni Corporation	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
42 McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
43 Mineral Resources Ltd.	Metaal & Mijnbouw	Australië	Just Transition
44 Mitsui & Co., Ltd	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
45 Mitsui Chemicals, Inc.	Chemicaliën	Japan	Reductie CO2 uitstoot PLUS
46 Nippon Sanso Holdings Corporation	Chemicaliën	Japan	Reductie CO2 uitstoot PLUS
47 Nitto Denko Corp.	Chemicaliën	Japan	Klimaattransitie Chemie
48 PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Nature Action
49 PPG Industries, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
50 Qantas Airways Limited	Luchtvaartmaatschappijen	Australië	Klimaattransitie Luchtvaart
51 Renault SA	Automobielen	Frankrijk	Just Transition
52 Rio Tinto Limited	Metaal & Mijnbouw	Australië	Just Transition
53 RPM International Inc.	Chemicaliën	United States	Klimaattransitie Chemie
54 Sanofi	Geneesmiddelen	Frankrijk	Access to Healthcare
55 Sodexo SA	Hotels, restaurants en vrije tijd	Frankrijk	Goede Voeding
56 Solvay SA	Chemicaliën	België	Reductie CO2 uitstoot PLUS
57 Starbucks Corporation	Fastfoodrestaurants	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
58 Stellantis NV	Automobielen	Nederland	Just Transition
59 Takeda Pharmaceutical Co. Ltd.	Geneesmiddelen	Japan	Access to Healthcare
60 Target Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Nature Action
61 The Coca-Cola Company	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding

Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
62 Thermo Fisher Scientific Inc.	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
63 TJX Companies Inc	Detailhandel	Verenigde Staten	Kleding en circulariteit
64 Toray Industries, Inc.	Chemicaliën	Japan	Water impact en afhankelijkheid
65 Uber Technologies, Inc.	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
66 United Parcel Service, Inc.	Luchttransport en Logistiek	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
67 UPM-Kymmene Oyj	Papier- en hout-producten	Finland	Ontbossing
68 V.F. Corporation	Textiel, kleding en luxeproducten	Verenigde Staten	Kleding en circulariteit
69 Volkswagen AG	Automobielen	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
70 Wesfarmers Limited	Algemene detailhandel	Australië	Ontbossing
71 Woolworths Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Goede Voeding
72 Zalando SE	Detailhandel	Duitsland	Kleding en circulariteit
73 ZOZO Inc	Detailhandel	Japan	Kleding en circulariteit

9.2.2. Normatieve Dialogen

Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
1 Accenture Plc	15-04-25	Arbeidsnormen
2 Acciona SA	01-04-24	Mensenrechten
Acciona SA	01-04-24	Milieu
3 Alamos Gold, Inc.	15-10-25	Milieu
4 Alphabet Inc.	17-02-25	Arbeidsnormen
Alphabet Inc.	17-02-25	Corruptie
Alphabet Inc.	17-02-25	Mensenrechten
5 Amazon.com, Inc.	15-01-19	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-07-22	Corruptie
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
Amazon.com, Inc.	15-10-25	Mensenrechten
6 Amgen Inc.	15-10-25	Mensenrechten
7 AngloGold Ashanti Ltd.	15-10-25	Mensenrechten
8 Anheuser-Busch InBev	15-10-24	Arbeidsnormen
9 Apple Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
	Apple Inc.	15-10-24	Corruptie
	Apple Inc.	15-10-24	Mensenrechten
10	Baker Hughes, a GE Company Class A	16-10-23	Milieu
11	Bank of America Corporation	01-04-24	Mensenrechten
12	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Mensenrechten
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Mensenrechten
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Milieu
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Milieu
13	BlackRock, Inc.	15-07-24	Mensenrechten
14	Booking.com	15-04-25	Corruptie
15	Bunge Limited	17-04-23	Milieu
16	Cardinal Health, Inc.	17-02-25	Mensenrechten
17	Carrefour SA	15-10-24	Arbeidsnormen
18	Cencora, Inc.	15-04-25	Mensenrechten
19	China Gas Holdings Limited	15-02-23	Mensenrechten
20	CMOC Group Ltd.	17-02-25	Arbeidsnormen
21	Coca-Cola Amatil Limited	15-10-22	Arbeidsnormen
22	Compass Group PLC	17-04-23	Arbeidsnormen
23	Consolidated Edison, Inc.	15-04-25	Milieu
24	CVS Health Corporation	17-02-25	Mensenrechten
25	Delta Air Lines, Inc.	16-10-23	Arbeidsnormen
26	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Arbeidsnormen
	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Mensenrechten
27	Edison International	15-07-25	Mensenrechten
28	Electricite de France SA	15-02-23	Milieu
	Electricite de France SA	15-02-23	Milieu
29	Enel SpA	16-10-23	Mensenrechten
30	ENEOS Holdings, Inc.	15-07-24	Milieu
31	ENGIE SA	15-02-24	Milieu
32	Eni SpA	16-10-23	Arbeidsnormen
	Eni SpA	16-10-23	Milieu
	Eni SpA	16-10-23	Milieu
33	EXOR N.V.	15-07-24	Corruptie
34	FAST RETAILING CO., LTD.	17-02-25	Arbeidsnormen
35	First Quantum Minerals Ltd.	15-04-25	Milieu
36	Fortescue Metals Group Ltd.	15-02-23	Arbeidsnormen
37	GCL Technology Holdings Limited	17-07-23	Arbeidsnormen
38	Hankook Tire & Technology Co., Ltd.	15-07-24	Arbeidsnormen
39	Hino Motors, Ltd.	17-02-25	Milieu

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
40	Hon Hai Precision Industry Co., Ltd.	15-10-20	Arbeidsnormen
41	Iberdrola SA	15-10-25	Mensenrechten
	Iberdrola SA	15-10-25	Milieu
42	JD Sports Fashion Plc	15-10-24	Mensenrechten
43	JSW Steel Limited	17-02-25	Mensenrechten
44	Kohl's Corporation	15-10-24	Arbeidsnormen
45	Korea Shipbuilding & Offshore Engineering Co Ltd	15-07-24	Arbeidsnormen
46	Lens Technology Co., Ltd.	15-07-21	Arbeidsnormen
47	Lundin Mining Corporation	16-10-23	Milieu
48	Lyft, Inc.	15-02-24	Arbeidsnormen
49	Macy's Inc	15-10-24	Arbeidsnormen
50	Marriott International, Inc.	17-02-25	Mensenrechten
51	Marubeni Corporation	15-02-24	Mensenrechten
52	McDonald's Corp.	17-07-23	Arbeidsnormen
53	McKesson Corp.	17-02-25	Mensenrechten
54	Medibank Private Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
55	Mercedes-Benz Group AG	17-07-23	Milieu
	Mercedes-Benz Group AG	17-07-23	Milieu
56	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
57	Microsoft Corporation	15-07-24	Arbeidsnormen
58	Mitsubishi Corporation	15-02-24	Mensenrechten
	Mitsubishi Corporation	15-02-24	Milieu
59	Mitsui & Co.,Ltd	15-02-24	Milieu
60	NextEra Energy, Inc.	15-10-24	Milieu
61	Nippon Steel & Sumitomo Metal Corp.	17-02-25	Milieu
62	Norfolk Southern Corporation	15-10-25	Milieu
63	Nutrien Ltd.	15-01-22	Mensenrechten
	Nutrien Ltd.	15-01-22	Milieu
64	Oil & Natural Gas Corp. Ltd.	15-10-25	Milieu
65	Osaka Gas Co., Ltd.	01-04-24	Milieu
66	Paramount Global	17-10-22	Arbeidsnormen
67	Pegatron Corp	15-10-24	Arbeidsnormen
68	Petroleos Mexicanos SA	15-10-21	Milieu

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
69	Petróleos Mexicanos SA	15-10-21	Milieu
70	Petroperu SA	15-04-22	Milieu
71	PVH Corp.	15-04-22	Arbeidsnormen
72	Renault SA	15-10-22	Milieu
73	Repsol SA	15-10-22	Mensenrechten
	Repsol SA	15-10-22	Milieu
74	Rio Tinto plc	15-02-23	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-24	Arbeidsnormen
	Rio Tinto plc	15-10-24	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-24	Milieu
	Rio Tinto plc	15-10-24	Milieu
75	Robinhood Markets, Inc.	15-07-24	Mensenrechten
76	Samsung Electronics Co., Ltd.	17-10-22	Corruptie
	Samsung Electronics Co., Ltd.	17-10-22	Corruptie
	Samsung Electronics Co., Ltd.	17-02-25	Arbeidsnormen
77	Singapore Telecommunications Limited	17-02-25	Mensenrechten
78	Snowflake Inc.	17-02-25	Mensenrechten
79	Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	17-02-25	Mensenrechten
	Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	17-02-25	Milieu
80	Sony Group Corporation	15-10-22	Arbeidsnormen
81	Starbucks Corporation	15-10-25	Arbeidsnormen
82	STRABAG SE	15-04-22	Mensenrechten
83	Target Corporation	15-10-24	Arbeidsnormen
84	Telefonaktiebolaget LM Ericsson	16-10-23	Corruptie
85	Teva Pharmaceutical Industries Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
86	The Brinks Company	15-07-25	Arbeidsnormen
87	The Coca-Cola Company	17-10-22	Arbeidsnormen
	The Coca-Cola Company	17-10-22	Arbeidsnormen
88	The GEO Group, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
	The GEO Group, Inc.	15-10-25	Mensenrechten
89	T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Arbeidsnormen
	T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Mensenrechten
90	Toronto-Dominion Bank	17-02-25	Corruptie
91	Toyota Motor Corp.	17-02-25	Milieu
92	Uber Technologies, Inc.	15-07-21	Mensenrechten
	Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
	Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
93	UBS Group AG	15-10-25	Mensenrechten

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
94	United Parcel Service, Inc.	15-07-25	Corruptie
95	Universal Health Services, Inc. Class B	16-10-23	Mensenrechten
96	Vedanta Limited	15-10-25	Milieu
97	Verizon Communications, Inc.	15-10-22	Arbeidsnormen
98	Vestas Wind Systems A/S	15-07-21	Arbeidsnormen
99	Volkswagen AG	15-04-25	Milieu
100	Walgreens Boots Alliance Inc	17-02-25	Mensenrechten
101	Wal-Mart Stores, Inc.	15-10-19	Arbeidsnormen
	Wal-Mart Stores, Inc.	16-10-23	Arbeidsnormen
	Wal-Mart Stores, Inc.	16-10-23	Arbeidsnormen
102	Wells Fargo & Company	15-07-25	Mensenrechten
103	Woolworths Ltd	15-10-24	Mensenrechten
104	Xiamen CD Inc.	15-10-25	Mensenrechten
105	Zijin Mining Group Co., Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
	Zijin Mining Group Co., Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
	Zijin Mining Group Co., Ltd.	17-02-25	Milieu
	Zijin Mining Group Co., Ltd.	17-02-25	Milieu

9.3. Normatieve dialoog

9.3.1. De basis voor onze normatieve dialoog

Wij hanteren de uitgangspunten van diverse internationale breed gedragen richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen als minimale norm waar ondernemingen zich aan moeten houden. Voorbeelden zijn de 10 principes van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, de conventies van de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarnaast toetsen we hoe onze normatieve dialoog bijdraagt aan de 'Sustainable Development Goals' (SDGs) van de Verenigde Naties, de 17 internationaal overeengekomen duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Er zijn 4 hoofdthema's te onderscheiden waar het gedrag van ondernemingen op kan worden beoordeeld, namelijk Mensenrechten, Arbeidsnormen, Milieunormen en Anti-corruptie. Institutionele beleggers kunnen als kapitaalverschaffers van ondernemingen een belangrijke rol spelen bij het aanspreken van ondernemingen als principes binnen deze hoofdthema's geschonden worden. Dit geldt niet alleen voor controverses die binnen de onderneming worden vastgesteld, maar ook voor controverses in de toeleveranciersketen.

Institutionele beleggers kunnen er bij ondernemingen op aandringen dat:

- ✓ de controverse wordt opgeheven;
- ✓ het ondernemingsbeleid wordt aangepast;
- ✓ soortgelijke controverses zich niet meer voordoen;
- ✓ waar relevant herstel en verhaal mogelijk wordt gemaakt.

Het aangaan van de dialoog over de controverse is dan ook een belangrijk middel voor de institutionele belegger om financiële-, reputatie-, sociale- of milieu schade te beheersen.

Door het screenen van bedrijven die de internationale normen schenden identificeren we ondernemingen die daadwerkelijk of potentiële negatieve impact hebben op de samenleving en milieu. Dit is een belangrijk onderdeel in het OESO due diligence traject.

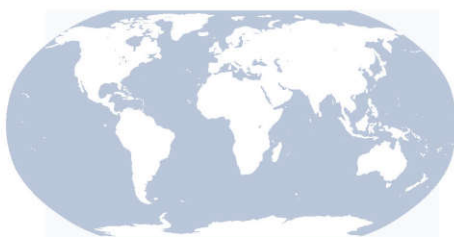
Hierbij wordt naast de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu ook naar de **ernst**, **schaal** en **onomkeerbaarheid** van de controverse gekeken:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.

- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen, kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen zodat deze overeenkomt met de situatie die voorafging aan de negatieve impact.

Door middel van het Normatieve engagementprogramma spreken we ondernemingen aan op hun gedrag om zo de (potentiële) negatieve impact te voorkomen of te verminderen. Over het monitoren van voortgang en de resultaten van dialoog rapporteren we in deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Achmea IM de onderneming nadrukkelijk oproepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden.

In de volgende pagina's gaan wij dieper in op de 4 hoofdthema's waarop wij onze normatieve dialoog voeren en de relevante internationale richtlijnen.

De OESO-richtlijnen worden onderschreven door 46 landen

9 thema's

Mensenrechten

Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen

Milieu

Bestrijding van corruptie, omkopsverzoeken en afpersing

Consumentenbelangen

Wetenschap en technologie

Mededinging

Belastingen

Transparantie

Opgericht in 2000 De OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aangenomen in 1971. Het beschrijft wat 46 landen van bedrijven, inclusief institutionele beleggers, verwachten bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

19060051

9.3.1.1. Mensenrechtenkwesties en internationale verdragen

De 'rechten van de mens' vormen 1 van de 4 hoofdthema's van het Global Compact en worden geadresseerd door de eerste 2 principes. Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen. Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele controverses van mensenrechten.

In de *UN Guiding Principles on Business & Human Rights* (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze

richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

In de praktijk hebben mensenrechtencontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van het recht op zelfbeschikking
- ✓ Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
- ✓ Het niet respecteren van rechten van inheemse volken
- ✓ Beperking van vrijheid van meningsuiting

TABEL 9.3.1.1.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MENSENRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
			V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
			VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid. Geneefse conventie. Haagse conventie.
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De '*UN Guiding Principles on Business & Human Rights*', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardde in 2007 een '*Verklaring over de rechten van inheemse volken*'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de '*VN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven*' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen.

Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen 'de mensenrechten van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'.

9.3.1.2. Arbeidsnormenkwesties en internationale verdragen

Het respecteren van arbeidsnormen is 1 van de 4 hoofdthema's van het Global Compact en wordt

geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele arbeidsnormcontroverses.

Naast de Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen die zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties van belang: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormencontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
- ✓ Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Kinderarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep
- ✓ Veiligheid van werknemers

TABEL 9.3.1.2.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA ARBEIDSRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid in het bijzonder wordt genoemd in de derde richtlijn van het Global Compact. Deze luidt:

"Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining." De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met

werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het 4 de principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de International Labour Organisation (ILO) conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kinderarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het 6 de principe van het Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvaten om hier invulling aan te geven.

9.3.1.3. Milieunormenkwesties en internationale verdragen

Het milieu is het derde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8

en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele milieunormcontroverses.

De richtlijnen van het Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de 'Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling' en luiden: *"Business should support a precautionary approach to environmental challenges"*, *"Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility"* en *"Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies."* In de praktijk hebben milieunormcontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling
- ✓ Milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel, samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het *Kyoto Protocol*, het *Verdrag van Bazel* (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het *Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro*. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

TABEL 9.3.1.3.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

Klimaatverandering

De richtlijnen die we hanteren m.b.t. het klimaat betreffen het VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering en het Akkoord van Parijs. Controverses ten aanzien hiervan betreffen:

1. het falen om de impact van klimaatverandering te mitigeren door activiteiten of producten van bedrijven, en ook bedrijven die boetes en rechtszaken tegen zich hebben lopen voor bv het schenden van greenhouse gas standaarden.
2. tegenstand tegen mitigatie van klimaatverandering, bijvoorbeeld door lobby of rechtszaken.

Daarnaast nemen wij additionele maatregelen om klimaatverandering te beperken.

9.3.1.4. anti-corruptiekwesties en internationale verdragen

Anti-corruptiebeleid is het 4 de hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10.

Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

Principe 10 van het Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'VN Conventie tegen corruptie' en de 'VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: *"Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."*

Het tiende principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptiecontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Omkopingspraktijken
- ✓ Afpersingspraktijken

TABEL 9.3.1.4.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			X. Mededinging	
			XI. Belastingen	

9.3.2. Het normatieve engagementproces

Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op ondernemingen die betrokken zijn bij controverses ten aanzien van internationale normen. Dit gebeurt door onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een dreigende controverser start ISS ESG een dialoog met de onderneming om zo verdere escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde controverser start ISS ESG een dialoog met deze ondernemingen met als doel de controverser zo snel mogelijk op te heffen en nieuwe controverses in de toekomst te voorkomen. Achmea IM spreekt ISS ESG halfjaarlijks over de lopende dialogen om de voortgang van het engagementprogramma te monitoren.

ISS ESG screent potentiële betrokkenheid van ondernemingen bij het niet naleven van internationale normen en standaarden. Het volgt meer dan 23.000 uitgevende instellingen in de grote wereldwijde indices (large, mid en small cap).

Het filteren en beoordelen van vermeende controverses wordt gedaan met behulp van digitaal onderzoek, waarbij wereldwijd in 12 talen meer dan 4.400 mediabronnen en nog eens 200 deskundige bronnen van belanghebbenden worden gesorteerd, verwerkt en geanalyseerd. Onder mediabronnen vallen commerciële kranten, nieuwsbrieven, blogs en andere bronnen op internet. Onder bronnen van belanghebbenden valt informatie van overheidsinstanties en gezaghebbende internationale instellingen, Non Governmental Organisations (NGOs)'s en vakbonden. Omdat de bronnen van belanghebbenden vaak veel relevante

informatie bevatten, beoordelen de analisten van ISS ESG deze zonder tussenkomst van een filter.

De onderzoeksmethodologie die ISS ESG gebruikt bij het onderzoeken van potentiële controverses is kwalitatief. De methodologie doorloopt 5 stappen, in wisselende volgorde:

1. Bepalen of de vermeende controverser betrekking heeft op het niet naleven van internationale normen en standaarden;
2. Bepalen van de relatie van de onderneming met de vermeende controverser;
3. Beoordeling van de ernst, geloofwaardigheid en omvang van de vermeende controverser. Hierbij wordt ook meegewogen of de vermeende controverser incidenteel of structureel van aard is;
4. Beoordeling van herstelmaatregelen;
5. Bepalen of de beschuldigingen zijn geverifieerd door een gezaghebbende bron.

De scores Rood, Oranje en Groen

Op basis van de onderzoeksmethode onderscheiden analisten de gevonden vermeende controverses naar beoordelingscategorieën, waar scores bij horen. Op basis van deze scores krijgt de casussen de status Rood, Oranje of Groen. De score 10 leidt tot de status Rood, scores 6 tot en met 9 leiden tot de status Oranje en scores 1 tot 5 leiden tot de status Groen. Voor een gedetailleerde omschrijving van de verschillende scores en bijbehorende beoordelingscategorieën verwijzen wij naar de onderstaande tabel.

TABEL 9.3.2.1 GEDETAILEERDE OMSCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE SCORES EN BIJBEHORENDE BEOORDELINGSCATEGORIEËN

Beoordelingssignaal	Score	Beoordelingscategorie	Uitleg beoordelingscategorie
Rood	10	Geverifieerde zeer ernstige controverser ten aanzien van internationale normen	De controverser is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverser niet geadresseerd. De controverser wordt geclassificeerd als zeer ernstig.

Beoordelingssignaal	Score	Beoordelingscategorie	Uitleg beoordelingscategorie
Oranje	9	Geverifieerde ernstige controverse ten aanzien van internationale normen	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse niet geadresseerd. De controverse wordt geclassificeerd als ernstig.
Oranje	8	Vermeende controverse ten aanzien van internationale normen	Er zijn geloofwaardige, maar niet geverifieerde beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse ten aanzien van internationale normen.
Oranje	7	Geverifieerde controverse ten aanzien van internationale normen gevolgd door adequate maatregelen van de onderneming.	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse echter adequaat geadresseerd en is bezig de maatregelen te adresseren.
Oranje	6	Gefragmenteerde informatievoorziening	De beschuldigingen en risico's zijn geloofwaardig, maar de betrokkenheid van de onderneming bij de vermeende controverse is onduidelijk.
Groen	5	Onder observatie	Er zijn beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse van internationale normen. Er is echter onvoldoende informatie beschikbaar om de ernst van de situatie of de betrokkenheid van de onderneming te kunnen beoordelen.
Groen	4	De controverse wordt geadresseerd	De controverse is nog niet hersteld, maar niet heel ernstig. De onderneming is responsief en neemt adequate maatregelen of heeft toegezegd dat te zullen doen.
Groen	3	Onvoldoende betrokkenheid	De onderneming is onvoldoende betrokken bevonden bij de vermeende of geverifieerde controverse.
Groen	2	Historische betrokkenheid	De betrokkenheid van de onderneming is niet langer relevant doordat maatregelen doeltreffend genomen zijn of de controverse lang geleden plaats vond.
Groen	1	Geen beschuldiging	

Bij een **Rode** of **Oranje** beoordelingen wordt engagement opgestart met de onderneming. De dialoog heeft dan 3 mogelijke doelen:

1. Het opheffen van de controverse.
2. Het voorkomen van toekomstige controverses.
3. Het beheersen van reputatie- en financiële schade voor onderneming en belegger.

deze spelen tevens een belangrijke rol in de volgende hoofdstukken van dit rapport. Als bij een controverse geen ontwikkelingen plaatsvinden, geen nieuwe informatie beschikbaar komt en er tevens geen berichten zijn van mogelijke schade dan wordt de volgende uitfasering gevolgd.

▪3 jaar Rood > 2 jaar Oranje > Groen

▪2 jaar Oranje > Groen

Engagement

Het versturen van een initiatiebrief markeert de start van de dialoog. Afhankelijk van de urgentie en aard van de controverse zal de dialoog zich daarna per conference call, bezoek op kantoor, e-mail of brief verder ontwikkelen. De doorlooptijd van deze normatieve dialogen kan erg verschillen, afhankelijk van de complexiteit van de controverse en de bereidheid van een bedrijf om mee te werken. Tijdens de dialoog krijgt de onderneming de controverse voorgelegd en de gelegenheid om zijn standpunt uiteen te zetten. Deze dialoog wordt voortgezet zolang ISS ESG de onderneming in onderzoek houdt. Voorafgaand aan de publicatie van de onderzoeksresultaten krijgt de onderneming de mogelijkheid om het conceptrapport te beoordelen en feedback te geven.

Om toch doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden bij alle dialogen mijlpalen gebruikt voor het meten van en het rapporteren over de voortgang. Deze mijlpalen geven de voortgang aan per thema en per casus en

NORMATIEVE DIALOOG

Hoe voeren wij de dialoog?

EINDDOELEN

OPHEFFING SCHENDING

VOORKOMEN
TOEKOMSTIGE SCHENDING

BEHEERSEN REPUTATIE-
SCHADE & FINANCIËLE
SCHADE BELEGGER

HERSTEL EN VERHAAL

9.4. Thematische dialoog

Het aangaan van de dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille is een belangrijk instrument om financiële-, sociale en milieu risico's te beheersen, kansen te benutten en daarnaast positieve maatschappelijke impact te behalen. Daarom heeft de thematische dialoog een centrale plek binnen het MVB-beleid. De thematische dialoog wordt gericht op het beheersen van risico's en het benutten van kansen op specifieke thematiek die binnen een sector of een keten speelt. Beter beleid, transparantie en optimalisatie van bedrijfsprocessen worden rondom specifieke thema's centraal gesteld.

Wat maakt engagement effectief?

Uit onderzoek blijkt dat meerdere factoren bepalend zijn voor het effectief uitvoeren van engagement. De resultaten uit deze onderzoeken zijn geïntegreerd in de engagementstrategie:

Een gedegen voorbereiding is cruciaal voor een effectieve dialoog

Een gedegen vooronderzoek en voorbereiding per onderneming is het vertrekpunt van ons proces. Daarnaast wordt er voor een beperkt aantal thema's gekozen, deze focus verhoogt de effectiviteit van de inzet.

Een goede relatie met het bedrijf maakt de dialoog effectiever

Relatiebeheer vraagt geduld. Daarom nemen we de tijd en duurt een dialoog ongeveer 3 jaar, vanaf het eerste onderzoek, tot de laatste gesprekken en evaluatie van het resultaat. Daarnaast houden we bij de selectie van de ondernemingen ook rekening met de openheid van een onderneming en eventuele cultuurverschillen.

Maak de verbinding met financiële materialiteit en actuele thema's binnen de onderneming

Bij de voorbereiding van de dialoog onderzoeken we niet alleen hoe onderneming presteert op het thema van de dialoog maar onderzoeken we ook hoe de onderneming er financieel voorstaat en hoe 'materieel' het onderwerp van de dialoog is voor de onderneming. Met die 'materialiteit' onderstrepen we het belang van het betreffende thema voor ons als belegger en laten we de onderneming zien dat verbeteringen ook kunnen bijdragen aan het succes van de onderneming.

Doelstellingen sluiten zoveel mogelijk aan

De hoofddoelstelling van thematische dialogen is om binnen het MVB-beleid concrete invulling te geven aan de

strategie van onze klanten en het speerpuntenbeleid. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. Deze speerpunten zijn een logisch startpunt voor de samenstelling en ordening van het totale thematische engagementprogramma. Ook sluiten we waar mogelijk ook aan bij de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN).

TABEL 9.4.1 SPEERPUNTENBELEID¹

Thema	Symbool
Klimaat	
Mensenrechten	
Gezondheid	
Arbeidsnormen	
Natuur & Milieu	

¹ Bron: Achmea Investment Management

Sustainable Development Goals (hierna: SDG's)

Binnen het engagementprogramma -op het niveau van individuele thema's- stellen wij doelen op. Wij hechten er belang aan om onze doelstellingen daar waar mogelijk en relevant te koppelen aan de SDG's. Deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de VN vastgesteld en hebben als doel om in 2030 belangrijke mondiale kwesties op 17 uiteenlopende aandachtsgebieden te hebben opgelost. De kwesties variëren van armoedebestrijding tot klimaatverandering en van duurzame consumptie tot gendergelijkheid. Voortgang op de verschillende SDG's wordt gemeten aan de hand van 169 onderliggende doelstellingen. Deze doelstellingen worden elk weer gemeten op basis van 232 vooraf vastgestelde indicatoren. Het idee achter de SDG's is dat verschillende actoren in de samenleving binnen de eigen invloedssfeer bijdragen aan behalen van de doelen. Nationale staten hebben in veel gevallen een belangrijke bijdrage te leveren, maar ook het bedrijfsleven en institutionele beleggers kunnen binnen de eigen invloedssfeer een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen.

TABEL 9.4.2 LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema			
Klimaattransitie Luchtvaart			
Waterimpact en -afhankelijkheid			
Reductie CO ₂ - uitstoot PLUS			
Goede Voeding			
Aanpak Ontbossing			

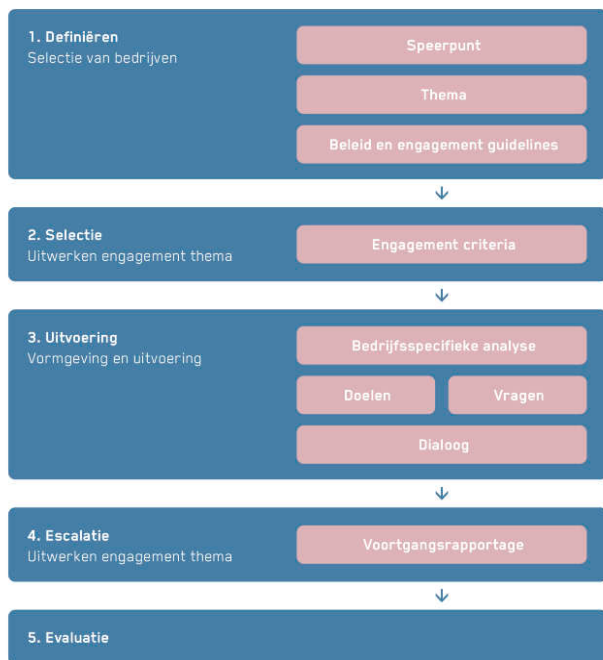
**TABEL 9.4.3 LOPENDE
ENGAGEMENTTHEMA'S VERVOLG**

Thema			
Nature Action			
Access to Healthcare			
Just Transition			
Preventie Mensen- rechtenrisico's			
Kleding en Circulariteit			
Klimaattransitie Chemie			

Engagementproces

Ons thematisch engagementproces kent 5 fases, zoals weergegeven in de volgende figuur.

FIGUUR 9.4.1 PROCES THEMATISCH ENGAGEMENT

Definiëren

Binnen de speerpunthema's identificeert het MVB team van Achmea IM in samenspraak met klanten en beleggers de engagementthema's. Dit leidt tot een engagement long-list die potentiële thema's bevat voor opname in het thematische engagementprogramma. Belangrijke input voor definiëring van thema's zijn ESG-analyses van onze beleggers en externe onderzoeksbureaus, actuele en relevante maatschappelijke thema's en wetenschappelijke onderzoeken.

Selectie

Op basis van verder vooronderzoek en met oog voor een goede verdeling van thema's over de 5 speerpunten kunnen thema's op de short-list komen. Op basis van klantwensen en de inhoudelijke analyses van ondernemingen in de beleggingsportefeuilles maken wij een selectie van subthema's en ondernemingen die in het programma worden opgenomen. Hierbij identificeren wij met name ondernemingen die nog stappen kunnen maken om te voldoen aan best-practices die in de sector of keten gelden en ondernemingen waarvan we verwachten dat ze open staan voor engagement.

Uitvoering

Het MVB team van Achmea IM start de dialogen en voert ze uit. De start van de dialoog verloopt veelal via brief of email. Hierin introduceren wij onszelf en onze klanten, alsmede het onderwerp dat wij zullen bespreken. Het vervolg van de

dialoog bestaat doorgaans uit meerdere conference calls of bezoeken aan de onderneming.

Escalatie

Indien een onderneming niet (goed) reageert proberen we via andere wegen het contact tot stand te brengen en escaleren wij indien noodzakelijk. Bijvoorbeeld door samen te werken met andere investeerders, het stembeleid aan te passen of een aandeelhoudersresolutie te overwegen.

Evaluatie

Wij evalueren de dialogen, doelen en de samenstelling van het engagementprogramma elk halfjaar. Op basis daarvan stellen wij ondernemingsdoelstellingen scherper wanneer wenselijk en kunnen we de selectie wijzigen afhankelijk van de voortgang. Elk engagementprogramma wordt bij afronding nadrukkelijk geëvalueerd.

Communicatie

Over de omvang, doelstellingen en voortgang van de dialogen rapporteren wij op halfjaarbasis in dit verslag. Daarnaast lichten wij indien gewenst mondeling de voortgang van de dialogen toe.

Reikwijdte van engagementbeleid

Beleggers kunnen bedrijven financieren als aandeelhouder en als obligatiehouder. Wij vinden het dan ook relevant om de mogelijkheid te hebben ondernemingen vanuit beide perspectieven aan te kunnen spreken. Dat betekent dat we zowel beoordelen welke aandelenholdings als bedrijfsobligatieholdings onze klanten hebben in de onderneming. Mede op basis van deze analyse komen ondernemingen in aanmerking voor opname in het engagementprogramma.

Capaciteit en team

Het MVB-team van Achmea IM bestaat uit 13 medewerkers die allen bijdragen leveren aan de verschillende fasen van het engagementproces. Binnen ons team zijn 5 specialisten dagelijks met thematische dialogen bezig. Ten slotte werken wij daar waar relevant en opportuun in meerdere samenwerkingsverbanden samen met andere institutionele beleggers of andere (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Op deze manier kunnen wij een gedegen invulling geven aan het thematisch engagementprogramma voor onze klanten.

Toelichting voortgang thema's

Om doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden alle thematische engagement mijlpalen gebruikt voor het meten en het rapporteren van de voortgang. De

onderstaande tabel toont een gedetailleerd overzicht. Deze mijlpalen geven aan welke voortgang er per thema en per onderneming is geboekt.

TABEL 9.4.4 STAPPEN DIALOOG¹

	Mijlpaal	Uitleg	Indicator
1	Analyse van het bedrijf	Bij het opstarten van een nieuwe thematische dialoog wordt bepaald welke ondernemingen in het programma worden opgenomen. Per onderneming wordt een nulmeting uitgevoerd op basis van publieke informatie en ESG-analyses in relatie tot het thema. De nulmeting geeft aan in welke fase de onderneming zich bevindt ten aanzien van het thema.	Afgerond/ gestart
2	Initiëren dialoog	Wij initiëren de dialoog veelal door een inleidende brief of e-mail te sturen, wanneer nodig gevolgd door een follow-up telefoongesprek. Dit vormt de start van een meerjarig dialoogtraject.	Brief verzonden en ontvangst bevestigd / brief verzonden
3	Voeren van dialoog	Wanneer de onderneming bevestigt dat zij in gesprek willen wordt er een bijeenkomst of een telefonische vergadering opgezet. Tijdens het eerste gesprek worden o.a. de bevindingen van het vooronderzoek voorgelegd en de stappen die de onderneming op dit thema zet besproken.	Gesprekken ingepland of gevoerd / gesprekken nog niet ingepland / gesprek afgewezen
4	Toezegging onderneming	De wijze waarop de onderneming aangeeft zich in te willen spannen om zaken verder te onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren documenteren wij als toezeggingen. Deze kunnen kwalitatief hoogwaardig zijn (positief), of nog niet volledig voldoen aan de door ons gestelde ambities (neutraal), of kunnen uitblijven (geen toezegging).	Toezegging beleidswijziging/ toezegging beleidswijziging nog niet voldoende
5	Aanpassen beleid & proces	De mate waarin de gedane toezeggingen daadwerkelijk worden vertaald in stappen door de onderneming. Bijvoorbeeld door het beleid te vernieuwen, zaken te onderzoeken of processen aan te passen.	Beleidswijziging doorgevoerd / beleidswijziging nog niet voldoende / beleidswijziging wordt niet doorgevoerd
6	Afronden dialoog	Wanneer de onderneming aantoonbaar de gewenste stappen heeft gezet ten aanzien van de doelstellingen kan de dialoog worden afgesloten. Indien dit niet het geval is binnen de gestelde termijn voor het engagementtraject wordt de dialoog niet succesvol afgerond.	Dialoog succesvol afgerond / dialoog onsuccesvol afgerond / dialoog tussentijds beëindigd

¹ Bron: Achmea Investment Management

9.5. Uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties

Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het UN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

- 1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;
- 2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

- 3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
- 6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

- 7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;
- 9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

- 10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

9.6. Relevante bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code (2022 versie)

Principe 4.1 De algemene vergadering Principe

De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van checks and balances binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.

Relevante best practice bepalingen

4.1.1 Het toezicht van de Raad van Commissarissen op het bestuur omvat mede het toezicht op de verhouding met aandeelhouders.

4.1.5 Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij zo nodig vragen hierover.

4.1.6 Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer één of meer aandeelhouders het voornemen hebben de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). De mogelijkheid van het invoeren van de responstijd geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd, bedoeld in best practice bepaling 4.1.7.

Principe 4.3 Uitbrengen van stemmen Principe

Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de checks and balances van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Relevante best practice bepalingen

4.3.1 Een aandeelhouder stemt naar eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid of de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.

4.3.5 Institutionele beleggers

(pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

4.3.6 Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks op hun website en/of in hun bestuursverslag een verslag van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen. Dit verslag wordt op de website van de institutionele belegger geplaatst.

9.7. Categorieën voorstellen aandeelhoudersvergaderingen

TABEL 9.7.1

Categorie	Toelichting
Aandelen gerelateerd	O.a. uitgifte aandelen, speciale rechten, share classes
Audit gerelateerd	O.a. benoeming accountants, accountant fees
Beleggingsfondsen	Bepalingen omtrent beleggingsfondsen
Beloning	O.a. beloningsbeleid, beloning zelf, say on pay enz
Benoemingen	O.a. benoeming RvB, RvC
Bestuurders gerelateerd	O.a. benoeming commissies, beloning commissies, aanpassen termijn bestuurders, enz
Corporate Governance	O.a. aanpassen aandeelhoudersrechten, stembepalingen
Duurzaamheid	O.a. duurzaamheidsonderwerpen zoals rapportages, verantwoordelijkheid. Met name aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van duurzaamheid bevat zowel klimaat als sociaal mix.
Klimaat	Say on Climate en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van klimaat
Niet-routinematig	O.a. proxy contest kosten, speciale rapporten, additionele allocatie
Procedureel	Procedurele managementvoorstellen zonder aandelen- of kapitaalcomponent, veelal gericht op formele vergaderstappen of wettelijke vereisten.
Overig	
Geen research	Agendapunten waar geen onderliggende documentatie voor aanwezig is vanuit de onderneming
Overname gerelateerd	O.a. Aanpassen statuten tegen overname, supermajority vote instellen, control shares
Routine	O.a. AGM bepalingen, dividend, belasting
Sociaal	O.a. goedkeuring donaties goede doelen, politieke donaties en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van Sociaal
Statuten gerelateerd	O.a. aanpassen van de statuten
Strategische transacties	O.a. fusie overeenkomst, verkoop van assets

9.8. Begrippen- en afkortingenlijst

TABEL 9.8.1 BEGRIPPENLIJST

Begrip	Uitleg
CO2-voetafdruk	Met behulp van een CO2-voetafdruk verkrijgt een organisatie inzicht in de totale uitstoot van broeikasgassen, veroorzaakt door de organisatie, een proces of een product.
Asset management	het professionele beheer van vermogens van particulieren en instituten gericht op het realiseren van een optimaal beleggingsresultaat.
Best in-class	De best in class-benadering voor sustainable investing betekent beleggen in ondernemingen die binnen hun sector vooroplopen op het gebied van voldoen aan ESG-criteria.
Corporate Governance	Het geheel van regels, praktijken en processen op basis waarvan een onderneming wordt bestuurd en het management wordt gecontroleerd. Corporate governance heeft betrekking op goede bestuurspraktijken en de basisprincipes, rechten, verantwoordelijkheden en verwachtingen van de directie van een organisatie. Een goed gestructureerd corporate governance-systeem stemt de belangen van alle belanghebbenden binnen een onderneming, zoals aandeelhouders, het management, klanten, leveranciers, financiers, de overheid en de gemeenschap, op elkaar af. Zo'n systeem ondersteunt de langetermijnstrategie van een onderneming.
Engagement	Een actieve dialoog tussen beleggers en ondernemingen op het gebied van milieu, maatschappij en corporate governance. Het aangaan van de dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille is een belangrijk instrument om financiële-, sociale en milieu risico's te beheersen, kansen te benutten en daarnaast positieve maatschappelijke impact te behalen.
ESG-integratie	De structurele integratie van informatie over factoren op het gebied van ESG in het besluitvormingsproces voor beleggingen. Duurzame beleggers geloven dat duurzaamheid een materiële impact heeft op het resultaat van ondernemingen. Rekening houden met financieel relevante duurzaamheidsinformatie leidt dan ook tot betere beleggingsbeslissingen.
Fiduciair management	Uitbesteding van werkzaamheden op het gebied van vermogensbeheer.
Leefbaar loon	Een leefbaar loon is een loon waarmee een werknemer kan voorzien in basisbehoeftes van zijn of haar gezin; van voeding, gezondheidszorg, kleding, huisvesting tot scholing.
Normatieve dialoog	Het Normatieve Engagement heeft als doel structurele schendingen van UN Global Compact principes, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden.
Proxy voting	Stemmen op Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders is voor actieve aandeelhouders een manier om de corporate governance of de activiteiten van een onderneming te beïnvloeden. De resultaten van stemmingen tijdens AVA's worden openbaar gemaakt. Als aandeelhouders tegen een voorstel stemmen, moet een onderneming maatregelen nemen. Proxy voting betekent stemmen bij volmacht. In Angelsaksische landen gebruikelijk systeem waarbij aandeelhouders op de vergadering van aandeelhouders kunnen stemmen zonder naar de vergadering toe gaan. Vaak wordt via online platformen een stem uitgebracht.
Remuneratiecommissie	Commissie die is samengesteld uit leden van de RvC die voorstellen doet aan de RvC over beloning en de overige arbeidsvoorwaarden van het bestuur (en soms ook het hogere management) van een onderneming. De commissie kan zich laten adviseren door externe deskundigen.
Stranded Assets	Stranded Assets zijn activa op de balans van ondernemingen die snel hun waarde verliezen als gevolg van gedwongen afschrijvingen door klimaatverandering. Dit komt doordat het vinden en opwekken van energie met fossiele brandstoffen onder druk staat door regelgeving om het klimaat te beschermen.
Thematische dialoog	De thematische dialoog wordt gericht op het beheersen van risico's en het benutten van kansen op specifieke thematiek die binnen een sector of een keten speelt. Beter beleid, transparantie en optimalisatie van bedrijfsprocessen worden rondom specifieke thema's centraal gesteld.
Uitsluiten	Het uitsluiten van sectoren of ondernemingen uit een beleggingsportefeuille als ze niet voldoen aan specifieke ESG-criteria. Beleggers kunnen ervoor kiezen een lijst van controversiële landen of ondernemingen uit te sluiten die niet voldoen aan internationale overeenkomsten of verdragen, zoals producenten van controversiële wapens.

TABEL 9.8.2 AFKORTINGENLIJST

Afkorting	Uitgeschreven afkorting	Toelichting
AVA	Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders	Stemmen op de AVA is voor actieve aandeelhouders een manier om de corporate governance of de activiteiten van een onderneming te beïnvloeden. De resultaten van stemmingen tijdens AVA's worden openbaar gemaakt. Als aandeelhouders tegen een voorstel stemmen, moet een onderneming maatregelen nemen.
CDP	Carbon Disclosure Project	De CDP is een organisatie die bedrijven en steden ondersteunt om de milieu-impact van grote bedrijven bekend te maken. Het doel is om van milieुरapportage en risicobeheer een bedrijfsnorm te maken en openbaarmaking, inzicht en actie naar een duurzame economie te stimuleren.
ESG	Environmental Social Governance	Criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur die worden gebruikt binnen verantwoord beleggen om ondernemingen te analyseren en beoordelen.
ISS ESG	...	Een onafhankelijk onderzoeksbureau
KPI	Key Performance Indicators	Key Performance Indicators (KPI's) zijn meetbare indicatoren die aantonen hoe de onderneming presteert en of het organisatorische doelstellingen gaat halen. Organisaties gebruiken KPI's op alle niveau's van de organisatie om prestaties en resultaten te evalueren. KPI's helpen de aandacht te richten op zaken die belangrijk zijn.
MSCI		ESG data aanbieder
OESO Richtlijnen	Richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	De OECD Guidelines for Multinational Enterprises of en zijn één van de belangrijkste internationaal erkende richtlijnen voor Corporate Social Responsibility, alle 34 OECD lidstaten en 10 andere landen hebben deze richtlijnen geaccepteerd. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
PRI	Principles for Responsible Investing	Mondiale vereniging van pensioenfondsen, vermogensbeheerders en ondernemingen die verantwoord beleggen willen bevorderen.
SBT's	Science Based Targets	SBT's zijn de wetenschappelijke kaders of doelstellingen, die nodig zijn om een transitie naar een koolstofarme economie te maken, waarin binnen de 2 graden opwarming van de aarde wordt gebleven. De ambitie van de dat ondernemingen deze SBT's onderdeel maken van hun korte- of langetermijn klimaatstrategie.
SDG	Sustainable Development Goal	Een reeks duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties ter vervanging van de Millenniumdoelstellingen. 193 landen hebben samen afgesproken de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren vóór 2030. De doelen zijn gericht op het aanpakken van maatschappelijke en milieu-uitdagingen, zoals klimaatverandering, het stimuleren van schone energie, extreme armoede, gendergelijkheid en duurzame landbouw. De doelen doen een beroep op zowel de publieke als de private sector om nauw samen te werken met de overheden van de landen die hebben ondertekend.
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures	TCFD is een vrijwillige en consistente rapportagemethode voor ondernemingen over klimaatgerelateerde financiële risico's. De taskforce structureert haar aanbevelingen rond vier thema's: bestuur, strategie, risicobeheer en doelstellingen. TCFD is ontwikkeld door de Raad voor Financiële Stabieliteit. Ondernemingen kunnen deze aanbevelingen gebruiken om investeerders, kredietverstrekkers, verzekeraars en andere belanghebbenden van relevante informatie te voorzien.
TPI	Transition Pathway Initiative	Een initiatief van investeerders die de transitie naar een koolstofarme economie monitoren.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is opgesteld door Achmea Investment Management.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.

Disclaimer uitsluiting

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingslijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingslijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.